

ĐẠI HỌC HUẾ
TRƯỜNG ĐẠI HỌC LUẬT

--- * ---

ĐỀ TÀI:
KHUNG PHÁP LÝ VỀ BITCOIN VÀ CÁC LOẠI
TIỀN ẢO TRONG PHÁP LUẬT MỘT SỐ NƯỚC
TRÊN THẾ GIỚI – KINH NGHIỆM CHO VIỆT
NAM

Người hướng dẫn khoa học:

TS. Hoàng Thị Hải Yến

Chủ nhiệm đề tài:

Phạm Hải Trà My

Sinh viên phối hợp nghiên cứu:

Hoàng Thị Liên

Huế, tháng 10 năm 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của nhóm và được sự hướng dẫn khoa học của TS. Hoàng Thị Hải Yến. Các nội dung và kết quả trong đề tài này là trung thực và khách quan. Đề tài có sử dụng một số nhận xét, đánh giá khoa học của một số tác giả đều có trích dẫn và chú thích nguồn gốc.

MỤC LỤC

A. PHẦN MỞ ĐẦU	6
1. Lý do chọn đề tài	6
2. Tình hình nghiên cứu	7
3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu	10
3.1. Mục đích nghiên cứu	10
3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu	10
4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	11
4.1. Đối tượng nghiên cứu	11
4.2. Phạm vi nghiên cứu	11
5. Phương pháp nghiên cứu	12
6. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	15
7. Kết cấu đề tài	16
B. NỘI DUNG	15
CHƯƠNG 1. MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ KHUNG PHÁP LÝ VỀ BITCOIN VÀ CÁC LOẠI TIỀN ẢO	17
1.1. Khái quát chung về Bitcoin và các loại tiền ảo	17
1.1.1. Khái niệm, đặc điểm và phân loại tiền ảo	17
1.1.1.1. Khái niệm tiền ảo	17
1.1.1.2. Đặc điểm của tiền ảo	19
1.1.1.3. Phân loại tiền ảo	23
1.1.2. Khái niệm, đặc điểm của Bitcoin	24
1.1.2.1. Khái niệm Bitcoin	24
1.1.2.2. Đặc điểm của Bitcoin	26
1.1.2.3. Công nghệ Blockchain - Kiểm soát và lưu trữ các giao dịch Bitcoin	28
1.1.2.4. Quy trình hoạt động của Bitcoin	29
1.1.3. Ý nghĩa của Bitcoin và các loại tiền ảo trong nền kinh tế thời đại 4.0	29

1.2. Khung pháp lý về Bitcoin và các loại tiền ảo một số nước trên thế giới và Việt Nam	36
1.2.1. Khung pháp lý về Bitcoin và các loại tiền ảo một số nước trên thế giới ..	36
1.2.1.1. Hệ thống các quy định pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo ở Mỹ.....	38
1.2.1.2. Hệ thống các quy định pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo ở Singapore.....	44
1.2.1.3. Hệ thống các quy định pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo ở Pháp	47
1.2.1.4. Hệ thống các quy định pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo ở Trung Quốc	49
1.2.1.5. Đánh giá chung thực trạng khung pháp lý về Bitcoin và các loại tiền ảo một số nước trên thế giới	49
1.2.2. Khung pháp lý về Bitcoin và các loại tiền ảo ở Việt Nam	52
1.2.2.1. Quy định pháp luật liên quan đến Bitcoin và các loại tiền ảo ở Việt Nam	52
KẾT LUẬN CHƯƠNG 1.....	62
CHƯƠNG 2. THỰC TIỄN THỰC HIỆN PHÁP LUẬT VỀ BITCOIN VÀ CÁC LOẠI TIỀN ẢO Ở MỘT SỐ NƯỚC TRÊN THẾ GIỚI – BÀI HỌC KINH NGHIỆM CHO VIỆT NAM.....	63
2.1. Thực tiễn thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo ở một số nước trên thế giới	63
2.1.1. Tình hình thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo một số nước trên thế giới	63
2.1.1.1. Tình hình thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo ở Mỹ... 63	
2.1.1.2. Tình hình thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo ở Singapore	64
2.1.1.3. Tình hình thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo ở Pháp	65
2.1.1.4. Tình hình thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo ở Trung Quốc	67

2.1.2. Những thuận lợi, khó khăn và nguyên nhân trong thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo	68
2.1.2.1. Những thuận lợi và nguyên nhân trong thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo	68
2.1.2.2. Những khó khăn và nguyên nhân trong thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo	67
2.2. Thực tiễn các giao dịch, hoạt động kinh doanh có liên quan đến Bitcoin và các loại tiền ảo tại Việt Nam	69
2.2.1. Các giao dịch liên quan đến Bitcoin và các loại tiền ảo và nhận diện các giao dịch liên quan đến Bitcoin và các loại tiền ảo.....	69
2.2.2. Các hoạt động kinh doanh có liên quan đến Bitcoin và các loại tiền ảo tại Việt Nam	72
2.2.3. Thực tiễn xử lý vi phạm trong xác lập, thực hiện các giao dịch và hoạt động kinh doanh có liên quan đến Bitcoin và tiền ảo	76
2.3. Bài học kinh nghiệm cho Việt Nam và một số định hướng xây dựng khung pháp lý về Bitcoin và các loại tiền ảo trong bối cảnh cụ thể của Việt Nam ...	77
2.3.1. Các yếu tố tác động đến khung pháp lý về Bitcoin và các loại tiền ảo	77
2.3.1.1. Điều kiện kinh tế - xã hội Việt Nam	77
2.3.1.2. Chính sách pháp luật của Nhà nước.....	82
2.3.1.3. Điều kiện kinh tế - xã hội của thế giới.....	83
2.3.2. Bài học kinh nghiệm cho Việt Nam.....	84
2.3.2. Đề xuất một số định hướng xây dựng khung pháp lý về Bitcoin và các loại tiền ảo tại Việt Nam.....	87
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2.....	96
C. PHẦN KẾT LUẬN	97
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	99
PHỤ LỤC.....	108

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

BLDS 2005: Bộ luật Dân sự 2005

ECB: European Central Bank
Ngân hàng Trung ương Châu Âu

IMF: International Monetary Fund
Quỹ Tiền tệ Quốc tế

FinCEN: Financial Crimes Enforcement Network
Cục phòng chống tội phạm tài chính Mỹ

IRS: Internal Revenue Service
Sở Thuế vụ Mỹ

TỪ KHÓA

Tiền ảo, Bitcoin, tài sản ảo, tài sản, tiền mã hóa, khung pháp lý.

A. PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Bitcoin và các loại tiền ảo là những khái niệm hoàn toàn mới và chưa thực sự phổ biến tại Việt Nam. Nó được ra đời và hoạt động dựa trên nền tảng của khoa học công nghệ do đó mà khác hoàn toàn với các loại tiền truyền thống. Vào năm 2008, Satoshi Nakamoto là một người sáng lập ẩn danh đã đăng một bài viết: “Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System”¹ hay còn gọi là “ White paper Bitcoin”² trên trang miền Bitcoin.org đã được đăng kí trước đó. Bài viết đã giới thiệu về một tài nguyên mạng phát triển dựa trên nguyên lý mạng đồng đẳng là Bitcoin. Ngoài Bitcoin còn có các loại tiền tương tự như Ethereum, Ripple... lần lượt ra đời. Song song với sự phát triển của doanh nghiệp, khi nhu cầu đầu tư, thanh toán, giao dịch ngày càng tăng, tiền tệ với chức năng là trung gian trao đổi cũng phát triển theo, trong đó, không thể không kể đến sự phát triển mạnh mẽ của “tiền điện tử” hay “tiền ảo” trong những năm gần đây. Đặc biệt, ra đời vào năm 2009, đến nay Bitcoin được cho là đồng tiền ảo có giá trị nhất trên thị trường. Các cường quốc lớn như Mỹ, Úc, Canada,... đã chấp nhận Bitcoin như một phương thức thanh toán thông thường. Tại Việt Nam, không thể không quan tâm tới đồng tiền này khi mà nó đã bắt đầu du nhập vào nước ta cũng như thực tế là đã hình thành cộng đồng những người chơi Bitcoin³.

Tuy nhiên, hiện tại Việt Nam và nhiều quốc gia khác chưa công nhận Bitcoin và các loại tiền ảo khác là loại tiền tệ hợp pháp mặc dù các giao dịch bằng Bitcoin đã và đang tồn tại không ít trên thị trường.

---

¹ Dịch là “Tiền điện tử đồng đẳng”.

² Dịch là “ Sách trắng Bitcoin”

³ Đình Nam, (2017), “Lướt sóng Bitcoin kiếm chục triệu mỗi ngày”, <https://vnexpress.net/kinh-doanh/luot-song-bitcoin-kiem-chuc-trieu-dong-moi-ngay-3660129.html>, ngày truy cập: 03/05/2019.

Thực tiễn vẫn tồn tại các hoạt động giao dịch với các tài sản ảo và tiền điện tử, dẫn đến câu chuyện về khoảng trống pháp lý cần phải lấp đầy. Rõ ràng, tiền điện tử đã và đang là xu thế tất yếu trong quá trình tiến hóa của tiền tệ cũng như khoa học công nghệ thông tin, thực tiễn luôn đi trước luật lệ. Bitcoin và các loại tiền ảo là một vấn đề mới và chưa được phổ biến, các tài liệu về vấn đề này cũng không nhiều, nhóm nhận thấy đây là một đề tài rất đáng để nghiên cứu. Nếu đề tài được nghiên cứu thành công thì sẽ đóng góp một phần ý kiến để xây dựng nên hệ thống văn bản pháp luật quy định cụ thể về Bitcoin nói chung. Và hơn hết đồng tiền kỹ thuật số này đang được đánh giá là đồng tiền của tương lai. Chính vì vậy, việc Việt Nam xây dựng một hệ thống các quy định về Bitcoin là hết sức cần thiết. Và việc nghiên cứu đề tài này giúp nhận xét được một phần nào các lỗ hổng trong việc quy định về các loại hình tiền ảo nói chung và Bitcoin nói riêng trong hệ thống các quy định của pháp luật Việt Nam. Từ đó có thể đưa ra các ý kiến hoàn thiện rõ ràng hơn, thuận tiện cho việc lưu thông loại hình tiền này.

Vì vậy tác giả đã lựa chọn đề tài “ Khung pháp lí về Bitcoin và các loại tiền ảo trong pháp luật một số nước trên thế giới – Kinh nghiệm cho Việt Nam ” để nghiên cứu sâu hơn về vấn đề này cùng những kiến nghị để góp phần xây dựng và hoàn thiện chính sách quản lý Bitcoin và các loại tiền ảo.

2. Tình hình nghiên cứu

Trong những năm gần đây, công cuộc nghiên cứu liên quan đến vấn đề khung pháp lí về Bitcoin và các loại tiền ảo đã được pháp luật một số nước trên thế giới quan tâm, tuy nhiên ở Việt Nam số lượng tác giả hoạt động trong lĩnh vực pháp luật nghiên cứu được thể hiện dưới nhiều hình thức khác nhau như: các công trình nghiên cứu khoa học cấp trường, thông qua các luận văn luận án, sách báo, tạp chí khoa học, hội thảo khoa học... vẫn còn hạn chế. Một số công trình đáng chú ý trong những năm gần đây có thể kể đến như:

- Đề tài “Nghiên cứu về tiền ảo Bitcoin và các khuyến nghị quản lý tiền ảo ở Việt Nam trong bối cảnh hội nhập quốc tế” của nhóm nghiên cứu thuộc Trường Đại học Kinh tế Hà Nội (2014) đã đánh giá được tổng quan về pháp luật liên quan đến Bitcoin và các loại hình tiền ảo nói chung. Tuy nhiên, đề tài chỉ mới tập trung vào các điểm khá cũ trong BLDS 2005 mà chưa cập nhật được hệ thống pháp luật đã được đổi mới thay thế hiện nay. Việc đi sâu vào nghiên cứu những mặt trái hay việc áp dụng quy định này trong thực tế còn những vướng mắc chưa giải quyết được. Đây là một trong những nội dung mà đề tài sẽ tập trung nghiên cứu và làm rõ.

- Luận văn thạc sĩ Luật học năm 2018 của tác giả Đoàn Phương Thảo “Nghiên cứu xây dựng khung pháp lý về tiền ảo tại Việt Nam”, Trường Đại học Kinh tế thành phố Hồ Chí Minh đã khái quát được sự ra đời, quan niệm và chức năng của tiền ảo dưới góc độ kinh tế và pháp lý. Đồng thời cũng nêu lên được tính hợp pháp của tiền ảo trong pháp luật các nước. Từ đó đã đưa ra vấn đề pháp lý cần giải quyết khi công nhận tiền ảo là tài sản hợp pháp tại Việt Nam.

- Có thể kể một vài bài báo nghiên cứu tiêu biểu như vào năm 2017, tiến sĩ Trần Thị Quốc Khánh có bài viết “Công nhận và bảo hộ tài sản mới ở nước ta hiện nay – Cơ sở lý luận và thực tiễn”⁴. Bài nghiên cứu gợi mở về định hướng hoàn thiện khung pháp lý đối với các nhóm tài sản mới, trong đó có tài sản ảo và tiền ảo được liệt kê vào nhóm này; bài viết “Một số khuyến nghị hoàn thiện khung pháp lý quản lý các loại tiền ảo”⁵ của tiến sĩ Nguyễn Thị Hiền thuộc

---

⁴ Trần Thị Quốc Khánh, (2017), “Công nhận và bảo hộ tài sản mới ở nước ta hiện nay – Cơ sở lý luận và thực tiễn”,
http://vnclp.gov.vn/ct/cms/tintuc/Lists/NhaNuocVaPhapLuot/View_Detail.aspx?ItemID=300, ngày truy cập: 02/05/2019.

⁵ Nguyễn Thị Hiền, (2018), “Một số khuyến nghị hoàn thiện khung pháp lý quản lý các loại tiền ảo, tiền điện tử”,
<http://tapchitaichinh.vn/nghien-cuu--trao-doi/trao-doi-binh-luan/mot-so-khuyen-nghi-hoan-thien-khung-phap-ly-quan-ly-cac-loai-tien-ao-tien-dien-tu-139860.html>, ngày truy cập: 03/05/2019.

Viện Nghiên cứu chiến lược ngân hàng. Mặc dù xác định hiện nay tiền ảo chưa được công nhận và bảo hộ chính thức, tuy nhiên tác giả khẳng định nó sẽ được thừa nhận trong tương lai do tính phổ biến và nhu cầu thanh toán quốc tế, đồng thời kiến nghị hoàn thiện pháp luật dân sự để xác định các quyền tài sản và cơ chế bảo hộ khi một giao dịch liên quan đến tiền ảo được xác lập; bài viết “Bitcoin và những vấn đề đặt ra”⁶ của tiến sĩ Nguyễn Bảo Huyền – Học viện Ngân hàng; bài viết “Tiền ảo và thách thức đối với chính sách tiền tệ”⁷ của Phó Giáo sư – Tiến sĩ Lê Thị Tuấn Nghĩa và Thạc sĩ Nguyễn Thanh Tùng.

Ngoài ra, còn có các sách chuyên khảo của tác giả nước ngoài về nghiên cứu tiền ảo, Bitcoin đã được dịch và xuất bản tại Việt Nam như:

- Tác phẩm “Blockchain: Ultimate guide to understanding Blockchain, Bitcoin, cryptocurrencies, smart contracts and the future of money” của tác giả Mark Gates do Thành Dương dịch⁸.

- Tác phẩm “Bitcoin: Financial or future bubbles of currency” của tác giả Mark Gates do Bùi Đức Anh dịch⁹.

- Tác phẩm “Blockchain: Blueprint for a New Economy” của tác giả Melanie Swan do LeVn dịch¹⁰.

---

⁶ Nguyễn Bảo Huyền, (2018), “Bitcoin và những vấn đề đặt ra”, <http://tapchitaichinh.vn/nghien-cuu--trao-doi/trao-doi-binh-luan/bitcoin-va-nhung-van-de-dat-ra-139844.html>, ngày truy cập: 05/05/2019

⁷ Lê Thị Tuấn Nghĩa, Nguyễn Thanh Tùng, (2018), “Tiền ảo và thách thức đối với chính sách tiền tệ”, <http://tapchitaichinh.vn/kinh-te-vi-mo/tien-ao-va-thach-thuc-doi-voi-chinh-sach-tien-te-142566.html>, ngày truy cập: 03/05/2019

⁸ Mark Gates, (2017), “Blockchain: Bản chất của Blockchain, Bitcoin, tiền điện tử, hợp đồng thông minh và tương lai của tiền tệ”, dịch từ Tiếng Anh, người dịch Thành Dương, Nhà xuất bản Lao động, 2017.

⁹ Mark Gates, (2018), “Bitcoin: Bong bóng tài chính hay tương lai của tiền tệ”, dịch từ Tiếng Anh, người dịch Bùi Đức Anh, Nhà xuất bản Đại học Kinh tế Quốc dân, 2018.

¹⁰ Melanie Swan, (2018), “Blockchain – Khởi Nguồn Cho Một Nền Kinh Tế Mới”, dịch từ Tiếng Anh, người dịch LeVn, Nhà xuất bản Đại học Kinh tế Quốc dân, 2018.

- Tác phẩm “The age of Cryptocurrency. How Bitcoin and the Blockchain are challenging the global economy order” của tác giả Paul Vigna và Michael.J.Casey do Han Ly dịch¹¹.

- Tác phẩm “Mastering Bitcoin” của tác giả Andreas M. Antonopoulos do Thu Hương và LeVn dịch¹².

Qua các tài liệu tìm hiểu được cho thấy các công trình nghiên cứu, các bài viết đã ít nhiều đề cập đến vấn đề về các loại hình tiền ảo, Bitcoin nói chung. Tuy nhiên chưa có một công trình, bài viết nào nghiên cứu một cách sâu sắc cụ thể về vấn đề khung pháp lý về Bitcoin và các loại tiền ảo trong pháp luật một số nước trên thế giới và đưa ra cụ thể kinh nghiệm cho Việt Nam. Từ những phân tích trên, bài nghiên cứu sẽ tập trung làm rõ những nội dung xoay quanh vấn đề khung pháp lý về Bitcoin và các loại tiền ảo trong pháp luật một số nước trên thế giới – kinh nghiệm cho Việt Nam.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Đề tài được thực hiện với mục đích nghiên cứu một số vấn đề lý luận và khung pháp lý cũng như thực tiễn thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo trong pháp luật của một số nước trên thế giới, tiếp cận so sánh với pháp luật Việt Nam hiện hành liên quan đến Bitcoin và các loại tiền ảo. Từ đó đề tài đề xuất một số định hướng xây dựng khung pháp lý về Bitcoin và các loại tiền ảo trong bối cảnh cụ thể của Việt Nam.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

---

¹¹ Paul Vigna, Michael J. Casey (2017), “Kỷ Nguyên Tiền Điện Tử: Bitcoin và tiền kỹ thuật số đang thách thức trật tự kinh tế toàn cầu như thế nào”, dịch từ Tiếng Anh, người dịch Han Ly, Nhà xuất bản Đại Học Kinh Tế Quốc Dân, 2017.

¹² Andreas M. Antonopoulos (2018), “Bitcoin Thực Hành: Những Khái Niệm Cơ Bản và Cách Sử Dụng Đúng Đồng Tiền Mã Hóa”, dịch từ Tiếng Anh, người dịch Thu Hương và LeVn, Nhà xuất bản Đại học Kinh tế Quốc dân, 2018.

Để đạt được mục đích nghiên cứu, đề tài nghiên cứu đặt ra những nhiệm vụ chính như sau:

Thứ nhất, đề tài nghiên cứu một số vấn đề lý luận về Bitcoin và các loại tiền ảo trong pháp luật một số nước trên thế giới, như khái niệm, đặc điểm, và ý nghĩa của tiền ảo, Bitcoin.

Thứ hai, phân tích được thực trạng pháp luật và thực tiễn thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo một số nước trên thế giới.

Thứ ba, phân tích thực trạng pháp luật Việt Nam hiện hành và so sánh với pháp luật của các nước trên thế giới trong việc điều chỉnh những vấn đề liên quan đến Bitcoin và các loại tiền ảo; đánh giá những điểm chưa phù hợp, bất cập giữa các ngành luật, giữa pháp luật và thực tiễn pháp luật Việt Nam.

Thứ tư, trên cơ sở kết quả nghiên cứu về các vấn đề lý luận, thực trạng pháp luật nghiên cứu, đưa ra phương hướng kiến nghị xây dựng khung pháp lý về Bitcoin và các loại tiền ảo ở Việt Nam với mục tiêu kiện toàn hệ thống pháp luật Việt Nam, xây dựng hành lang pháp lý ổn định, phù hợp và đảm bảo quyền, lợi ích hợp pháp của các chủ thể khi tham gia và tiền hành sử dụng các loại hình tiền tệ mới mẻ này.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của đề tài là một số vấn đề lý luận và quy định của pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo trong pháp luật một số nước trên thế giới, cụ thể là pháp luật của Mỹ, Singapore, Pháp và Trung Quốc để đối chiếu với pháp luật Việt Nam liên quan đến Bitcoin và các loại tiền ảo.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

Với những mục đích, nhiệm vụ chính được nêu trên đây, trong điều kiện về thời gian nghiên cứu, tài liệu tham khảo và trong khuôn khổ của một bài

ngiên cứu khoa học cấp cơ sở dành cho người học là sinh viên, phạm vi nghiên cứu của đề tài được giới hạn như sau:

+ Về không gian, đối với một số vấn đề lý luận và quy định pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo, đề tài tập trung nghiên cứu pháp luật các nước gồm Mỹ, Singapore, Pháp, Trung Quốc so sánh với pháp luật Việt Nam liên quan đến Bitcoin và các loại tiền ảo.

Đề tài nghiên cứu pháp luật của một số nước có hệ thống pháp luật trên thế giới hiện đang thừa nhận, ngăn cấm hoặc có những quy định bước đầu về việc thừa nhận Bitcoin và các loại hình tiền ảo dưới nhiều góc độ pháp lý khác nhau, phân tích thêm các quy định của pháp luật các nước điển hình như Mỹ, Pháp, Singapore và Trung Quốc để thấy sự tiến bộ của pháp luật đối với một đối tượng điều chỉnh mới mẻ.

+ Về thời gian, đề tài chỉ nghiên cứu các quy định hiện hành của pháp luật Việt Nam và pháp luật các nước đã đề cập ở trên, đồng thời nghiên cứu thực tiễn thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo trong 03 năm gần đây.

5. Phương pháp nghiên cứu

Trong quá trình nghiên cứu đề tài, tác giả đã sử dụng phương pháp so sánh, phương pháp phân tích, phương pháp tổng hợp, phương pháp bình luận.

+ Phương pháp so sánh được sử dụng để so sánh, quy chiếu các quy định pháp luật của các quốc gia thuộc các hệ thống pháp luật khác nhau, gồm có Mỹ và Singapore thuộc hệ thống pháp luật Ăng lô-xắc xông, Pháp thuộc hệ thống pháp luật Châu Âu lục địa và Trung Quốc thuộc hệ thống pháp luật xã hội chủ nghĩa về vấn đề điều chỉnh tiền ảo, Bitcoin có điểm giống nhau và khác nhau như thế nào so với với quy định pháp luật Việt Nam.

+ Phương pháp phân tích được sử dụng phổ biến trong từng đối tượng nghiên cứu khoa học pháp lý theo pháp luật của các nước Mỹ, Singapore, Pháp, Trung Quốc và Việt Nam để lý giải, phân tích, đánh giá nội dung của các quy

phạm pháp luật đang được sử dụng để hệ thống đối tượng nghiên cứu một cách khoa học và hợp lý. Đồng thời để đưa ra nhìn nhận về bất cập trong quá trình áp dụng pháp luật tại Việt Nam.

+ Phương pháp tổng hợp dựa trên phương pháp phân tích và phương pháp so sánh để đánh giá một cách khái quát những vấn đề nghiên cứu, từ đó đề xuất được giải pháp hoàn thiện pháp luật hệ thống pháp luật Việt Nam và đưa ra được kết luận về vấn đề đã nghiên cứu.

+ Phương pháp bình luận được sử dụng để đưa ra nhận xét, để tìm được những bất cập trong quy định của pháp luật, cũng như tìm ra những hạn chế trong áp dụng pháp luật, từ đó làm cơ sở cho đề xuất các giải pháp hoàn thiện và xây dựng một khung pháp lý “chuẩn” cho Bitcoin và các loại tiền ảo.

6. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài

Trên cơ sở nghiên cứu các quy định của pháp luật về Bitcoin và tiền ảo trong pháp luật Việt Nam và pháp luật của các nước trên thế giới là Mỹ, Singapore, Pháp và Trung Quốc, đề tài có những đóng góp sau:

+ Về mặt lý luận: Kết quả nghiên cứu của đề tài góp phần làm sáng tỏ các vấn đề lý luận về Bitcoin và các loại tiền ảo trong pháp luật một số nước trên thế giới bao gồm Mỹ, Singapore, Pháp, Trung Quốc và pháp luật Việt Nam. Từ đó, đưa ra những định hướng để hoàn thiện các quy định về Bitcoin và các loại tiền ảo ở Việt Nam.

+ Về mặt thực tiễn: Kết quả nghiên cứu đề tài có ý nghĩa quan trọng về việc giúp người đọc có cái nhìn tổng quát về Bitcoin và các loại tiền ảo trong pháp luật của Việt Nam và các nước trên thế giới. Qua đề tài cho thấy ý nghĩa quan trọng của Bitcoin và các loại tiền ảo trong nền kinh tế thời đại 4.0. Việc điều chỉnh pháp luật về Bitcoin và tiền ảo sẽ góp phần giảm thiểu và phòng tránh rủi ro cho các hoạt động và giao dịch về Bitcoin và bảo đảm quyền và lợi

ích hợp pháp của các chủ thể tham gia sử dụng Bitcoin, tiền ảo. Đồng thời, góp phần hoàn thiện hệ thống pháp luật Việt Nam.

7. Kết cấu đề tài

Chương 1: Một số vấn đề lý luận và khung pháp lý về Bitcoin và các loại tiền ảo

Nội dung chương này sẽ khái quát chung về Bitcoin và các loại tiền ảo qua khái niệm và các đặc điểm, phân loại, quy trình hoạt động và ý nghĩa của Bitcoin trong nền kinh tế thời đại 4.0. Chương 1 sẽ tập trung phân tích hệ thống các quy định pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo một số nước trên thế giới và tại Việt Nam. Tại Việt Nam, với sự phát triển của hệ thống quy phạm pháp luật hành văn thì Bitcoin và các loại hình tiền ảo vẫn chưa có khuôn khổ pháp lý nào thật đầy đủ và cụ thể để điều chỉnh và đưa vào quản lí.

Chương 2: Thực tiễn thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo ở một số nước trên thế giới – Bài học kinh nghiệm cho Việt Nam

Nội dung của chương này sẽ đề cập đến thực tiễn thực hiện pháp luật của các quốc gia trên thế giới về Bitcoin và các loại hình tiền ảo. Tác giả tập trung phân tích về tình hình thực hiện pháp luật của Mỹ, Singapore, Pháp và Trung Quốc về cơ chế quản lí các giao dịch liên quan đến Bitcoin và các loại hình tiền ảo. Từ đó nghiên cứu, đề xuất các kiến nghị về việc xây dựng và khung pháp lý về Bitcoin và các loại hình tiền ảo tại Việt Nam.

B. NỘI DUNG

CHƯƠNG 1.

MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ KHUNG PHÁP LÝ VỀ BITCOIN VÀ CÁC LOẠI TIỀN ẢO

1.1. Khái quát chung về Bitcoin và các loại tiền ảo

1.1.1. Khái niệm, đặc điểm và phân loại tiền ảo

1.1.1.1. Khái niệm tiền ảo

Tiền ảo bắt đầu được hình thành và phát triển cùng với sự phổ biến của internet và mạng xã hội. Trong các trò chơi trực tuyến hay các loại hình dịch vụ mua sắm, trao đổi,... người mua và người bán có thể giao dịch các vật phẩm trong các trò chơi hay hàng hóa với nhau thông qua tiền ảo được đảm bảo bởi nhà phát hành. Chính từ những khởi đầu này, khái niệm tiền tệ dần được mở rộng dẫn đến sự ra đời của Bitcoin. Sau đây là một số khái niệm về tiền ảo trong các báo cáo và nghiên cứu trên thế giới và tại Việt Nam:

- + Trên thế giới
- Về nguồn gốc ra đời

Theo bài nghiên cứu của David Chaum, Khoa Khoa học máy tính, Đại học California, quận Santa Barbara, bang California, Hoa Kỳ đã giới thiệu ý tưởng về tiền mã hóa vào năm 1982: “ Tiền mã hóa cho phép hệ thống thanh toán tự động với các thuộc tính sau: (1) Người thứ ba được xác định không có khả năng thanh toán, thời gian hoặc số tiền thanh toán được thực hiện bởi một cá nhân; (2) Cá nhân có khả năng cung cấp bằng chứng thanh toán hoặc để xác định danh tính của người được trả tiền trong trường hợp đặc biệt; (3) Khả năng ngừng sử dụng phương tiện thanh toán được báo cáo là bị đánh cắp.”¹³

---

¹³ Chaum, David (1982). "Blind signatures for untraceable payments" (PDF). Department of Computer Science, University of California, Santa Barbara, CA.

A fundamentally new kind of cryptography is proposed here, which allows an automated payments system with the following properties :

(1) Inability of third parties to determine payee, time or amount of payments made by an individual .

- Về kinh tế

Theo báo cáo “Đề án tiền ảo, phân tích thêm” của Ngân hàng Trung ương Châu Âu năm 2015, tiền ảo là một đại diện số có giá trị, không được ban hành bởi Ngân hàng trung ương, tổ chức tín dụng hoặc tổ chức tiền điện tử, trong một số trường hợp có thể được sử dụng thay thế cho tiền. Tiền ảo được phát hành và quản lý bởi những người sáng lập, được chấp nhận và sử dụng bởi các thành viên của một cộng đồng ảo cụ thể¹⁴.

Theo bài nghiên cứu “Tiền ảo và xa hơn: Những nghiên cứu ban đầu” của nhóm nghiên cứu Quỹ Tiền tệ Quốc tế năm 2016: “Tiền ảo là đại diện số có giá trị do các nhà phát triển tư nhân phát hành và có đơn vị tính toán của riêng mình. Tiền ảo có thể chứa đựng, lưu trữ, truy cập và giao dịch điện tử, có thể được sử dụng cho nhiều mục đích khác nhau, miễn là các bên giao dịch đồng ý sử dụng chúng. Khái niệm về tiền ảo gồm một mảng rộng lớn về các loại tiền tệ, từ chứng từ nợ của các nhà phát hành, đến các loại tiền ảo được bảo đảm bằng tài sản hay vàng, và các loại tiền mã hóa như là Bitcoin”¹⁵.

- Về pháp lý

---

(2) Ability of individuals to provide proof of payment, or to determine the identity of the payee under exceptional circumstances .

(3) Ability to stop use of payments media reported stolen.

¹⁴ ECB, (2012), “Virtual Currency Schemes”,

<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>, ngày truy cập: 30/09/2019.

For the purpose of this report, it is defined as a digital representation of value, not issued by a central bank, credit institution or e-money institution, which in some circumstances can be used as an alternative to money. Issuers are able to generate and manage of the virtual currency. The acceptance of VCS for payments does not seem widespread and only in a virtual community.

¹⁵ IMF, (2016), “Virtual Currencies and Beyond: Initial Considerations”,

<https://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2016/sdn1603.pdf>, ngày truy cập: 30/09/2019.

Virtual currency is a digital representation of value that can be digitally traded and functions as a medium of exchange; and/or a unit of account; and/or a store of value, but does not have legal tender status (i.e., when tendered to a creditor, is a valid and legal offer of payment) in any jurisdiction. It is not issued nor guaranteed by any jurisdiction, and fulfils the above functions only by agreement within the community of users of the virtual currency. VCs are digital representations of value, issued by private developers and denominated in their own unit of account. VCs can be obtained, stored, accessed, and transacted electronically, and can be used for a variety of purposes, as long as the transacting parties agree to use them. The concept of VCs covers a wider array of “currencies,” ranging from simple IOUs of issuers (such as Internet or mobile coupons and airline miles), VCs backed by assets such as gold, and “cryptocurrencies” such as Bitcoin.

Theo bản báo cáo “Tiền ảo, những định nghĩa chính và rủi ro tiềm tàng AML/CFT” của Lực lượng đặc nhiệm tài chính quốc tế, tiền ảo là một đại diện số có giá trị, có thể được giao dịch kỹ thuật số và có chức năng như: (i) Một phương tiện trao đổi; (ii) Một đơn vị tài khoản; (iii) Một giá trị lưu trữ, nhưng không phải đồng tiền pháp định ở bất kỳ khu vực nào trên thế giới. Tiền ảo không có bất kỳ thẩm quyền nào và thực hiện các chức năng trên chỉ bằng cách thỏa thuận trong cộng đồng của người sử dụng tiền ảo¹⁶.

Như vậy có thể thấy rằng trên thế giới nhìn nhận tiền ảo là đồng tiền mã hóa hay còn gọi là đồng tiền kỹ thuật số, được hình thành bởi sự sáng tạo của con người, do con người phát hành, quản lý. Tiền ảo với chức năng như một công cụ thanh toán, trao đổi. Tuy nhiên, nó không phải là đồng tiền pháp định ở bất kỳ quốc gia nào.

+ Tại Việt Nam

Hiện nay vẫn chưa có định nghĩa cụ thể về tiền ảo cả nội hàm lẫn ngoại diện vì tiền ảo vẫn chưa được ghi nhận chính thức trong bất kỳ một văn bản quy phạm pháp luật nào tại Việt Nam.

Theo Luận văn thạc sĩ Luật học “*Nghiên cứu xây dựng khung pháp lý về tiền ảo tại Việt Nam*” của tác giả Đoàn Phương Thảo năm 2018 có đưa ra định nghĩa về tiền ảo: “Tiền ảo là một sản phẩm công nghệ số, được tạo ra bởi phần mềm mã nguồn mở, có thể ứng dụng trong giao dịch thực hiện qua mạng trực tuyến, được một cộng đồng tham gia thừa nhận giá trị sử dụng như một công

---

¹⁶ FATF, (2014), “ Virtual Currencies – Key Definitions and Potential AML/CFT Risks”, <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Virtual-currency-key-definitions-and-potential-aml-cft-risks.pdf>, ngày truy cập: 30/09/2019

Virtual currency is a digital representation of value that can be digitally traded and functions as (1) a medium of exchange; and/or (2) a unit of account; and/or (3) a store of value, but does not have legal tender status (i.e., when tendered to a creditor, is a valid and legal offer of payment) in any jurisdiction. It is not issued nor guaranteed by any jurisdiction, and fulfils the above functions only by agreement within the community of users of the virtual currency.

cụ trao đổi và có chức năng như hình thức thanh toán thay thế tiền tệ trong một số trường hợp nhất định.”

Tiền ảo sử dụng mạng lưới phân phối để cho phép hình thức giao dịch ngang hàng mà không cần tới bên thứ ba. Để đảm bảo cho sự an toàn, tiền ảo sử dụng thuật toán toán học mật mã. Do đó, nếu xét về góc độ kinh tế thì nó không có giá trị. Có thể hiểu như nghiệm của bài toán giải phương trình. Giá trị của tiền ảo nằm ở sự mức độ chấp nhận và nhu cầu của người dùng thay vì được quy ước bởi Nhà nước và quy luật cung cầu thị trường, do đó để chỉ ra giá trị của tiền ảo với giá trị của tiền tệ như nhau là không chính xác, tiền ảo chưa thỏa mãn định nghĩa về tiền.

Từ cách hiểu này, cụm từ “tiền ảo” chỉ có thể bao quát được 2 dạng đó là tiền mã hóa và đồng tiền quy ước trong trò chơi trực tuyến, không bao hàm tiền điện tử - vốn là đồng tiền được các quốc gia thừa nhận.

Sự khác biệt giữa tiền ảo và tiền điện tử là nằm ở việc tiền ảo khi được sử dụng với chức năng là đơn vị đo lường giá trị không có được địa vị tiền pháp định như tiền điện tử, tiền ảo cũng không được đảm bảo bằng tiền pháp định như tiền điện tử. Tại Việt Nam, hiện nay, tiền điện tử đã được điều chỉnh theo quy định tại Luật Giao dịch điện tử, Nghị định 35/2007/NĐ-CP về giao dịch điện tử trong lĩnh vực ngân hàng, Nghị định 101/2012/NĐ-CP, Nghị định 80/2016/NĐ-CP về thanh toán không dùng tiền mặt... Vấn đề ở đây là Việt Nam, cũng như nhiều quốc gia khác, khung khổ pháp lý, xử lý tài sản ảo, tiền ảo còn rất sơ khai, chưa hoàn thiện.¹⁷

Từ những quan điểm trên, khái niệm về “tiền ảo” có thể được hiểu như sau:

“Tiền ảo” là một loại tiền kỹ thuật số chỉ có sẵn ở dạng điện tử và không ở dạng vật lý. Được thiết kế để làm việc như một trung gian trao đổi mà sử

---

¹⁷ Chứng khoán Báo Việt, (2018), “Khung pháp lý tiền ảo, tài sản ảo”, <http://www.bvsc.com.vn/News/2018921/615219/khung-phap-ly-tien-ao-tai-san-ao.aspx>, ngày truy cập: 13/10/2019.

dụng mật mã để bảo mật và xác minh các giao dịch. Nó được lưu trữ và giao dịch chỉ thông qua phần mềm được chỉ định, ứng dụng di động, máy tính, qua ví kỹ thuật số chuyên dụng và các giao dịch xảy ra qua internet hoặc qua các mạng chuyên dụng an toàn, được sử dụng, chấp nhận giá trị sử dụng giữa các thành viên trong một cộng đồng ảo cụ thể.

Bảng 1.1.1.1. Phân biệt tiền ảo và tiền điện tử (ECB)¹⁸

	Tiền điện tử	Tiền ảo
Tình trạng pháp lý	Hợp pháp	Không hợp pháp
Mức độ chấp nhận	Tổ chức phát hành, doanh nghiệp hoặc chủ thể khác	Thường trong một cộng đồng ảo nhất định
Đơn vị tính toán	Tiền pháp định truyền thống (Euro, US dollar, ...) phát hành hợp pháp	Tiền được sáng lập phi pháp định (Bitcoins, Linden Dollars...) không được phát hành hợp pháp
Tổ chức phát hành	Tổ chức được thành lập hợp pháp	Tổ chức phi hành chính tư nhân
Sự giám sát	Có	Không

Nguồn: Ngân hàng trung ương Châu Âu, 2012

1.1.1.2. Đặc điểm của tiền ảo

Tiền ảo có những đặc điểm chung sau:

+ Về nguồn gốc : Tiền ảo được tạo ra bởi trí tuệ sáng tạo của con người, là sản phẩm của khoa học công nghệ nền kinh tế 4.0 và lưu trữ dưới dạng phần mềm mã hóa. Điều này khác hoàn toàn so với đồng tiền truyền thống do Ngân hàng Trung ương phát hành. Tiền ảo là do một người hoặc một nhóm người tạo hoặc “đào” ra trên cơ sở ứng dụng các công nghệ hiện đại đã được mã hóa.

¹⁸ ECB, (2012), “Virtual currency schemes”, <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf> , ngày truy cập: 04/10/2019. Dịch từ Bảng 1, Phụ lục.

+ Về hình thức tồn tại: Tiền ảo được tạo ra và được lưu trữ dưới dạng kỹ thuật số không gắn với đồng tiền của các quốc gia. Hay nói cách khác, giá trị của tiền ảo không được đo lường bởi đồng tiền quốc gia cũng như bất kỳ tài sản nào được phép lưu thông. Vì vậy, bản thân tiền ảo chỉ có thể trở thành phương tiện thanh toán cho các giao dịch điện tử mà không trở thành đồng tiền thanh toán cho các giao dịch giao kết theo phương thức truyền thống bởi nó không tồn tại trong thế giới khách quan. Việc tạo ra tiền ảo cũng không dựa trên bất kỳ sự bảo đảm về giá trị nào và cũng không dựa vào bất kỳ tín hiệu nào của thị trường tiền tệ.

+ Về chức năng trao đổi của tiền ảo: Thực tiễn cho thấy, trong một số trường hợp, tiền ảo có thể được mua bán, trao đổi, đầu tư hoặc là phương tiện thanh toán trong các giao dịch có phạm vi hạn chế. Thế nhưng, chức năng thanh toán này không thay thế cho đồng tiền truyền thống, vì về bản chất chức năng thanh toán của tiền ảo trong giao dịch không tương ứng như vai trò của một phương tiện trung gian thanh toán theo quy luật ngang giá. Tiền ảo được hình thành thông qua việc giải mã thuật toán phức tạp, hay còn gọi là đào tiền hoặc thông qua trao đổi nhằm mục đích tìm kiếm lợi ích vật chất. Tiền ảo muốn trở thành phương tiện thực hiện chức năng tìm kiếm lợi ích vật chất thì phải được một cộng đồng sử dụng thống nhất công nhận giá trị sử dụng dựa theo thỏa thuận giá trị ban đầu.

+ Về tính ẩn danh: Ngày nay, các ngân hàng hầu như biết mọi thứ về khách hàng của họ như lịch sử tín dụng, địa chỉ, số điện thoại,... Tuy nhiên, người sử dụng tiền ảo lại không cần kết nối với bất kỳ thông tin nhận dạng cá nhân nào, không phải công khai danh tính khi thực hiện giao dịch bằng tiền mã hóa, họ giao dịch với nhau dựa trên địa chỉ được khởi tạo bởi kỹ thuật mật mã. Do đó, không thể biết được những người nào vừa thực hiện giao dịch. Ngoại trừ trường hợp hai bên thực hiện giao dịch tự nguyện cung cấp địa chỉ cho nhau. Đây là

một đặc điểm rất được quan tâm vì khi thực hiện một giao dịch không cần tiết lộ danh tính mà lại mang về lợi ích cho hai bên.

1.1.1.3. Phân loại tiền ảo

+ Tiền ảo theo sự tương tác với tiền thực và nền kinh tế thực, gồm có:

- Tiền ảo đóng: Là loại tiền ảo gần như không có mối liên hệ với nền kinh tế thực và chỉ được sử dụng để mua bán các hàng hóa, dịch vụ ảo trong môi trường ảo như trong các chương trình trò chơi ngoại tuyến và trực tuyến và không được giao dịch bên ngoài môi trường này

- Tiền ảo lưu chuyển một chiều: Là loại tiền ảo có thể mua trực tiếp bằng tiền thực nhưng không thể bán lấy tiền thực. Tiền ảo này có thể được sử dụng để mua hàng hóa và dịch vụ thực cũng như hàng hóa và dịch vụ ảo.

- Tiền ảo lưu chuyển hai chiều: Là loại tiền ảo có thể được mua và bán bằng tiền thực theo một tỷ giá. Tiền ảo này hoạt động giống như một đồng tiền có khả năng chuyển đổi trong nền kinh tế thực, được dùng để thực hiện các loại giao dịch (mua bán hàng hóa và dịch vụ thực lẫn hàng hóa và dịch vụ ảo)¹⁹.

+ Tiền ảo theo khả năng chuyển đổi

- Tiền ảo không có khả năng chuyển đổi: Là loại tiền ảo của riêng thế giới ảo và các trò chơi trực tuyến và theo các điều khoản và 7 điều kiện của thế giới ảo và trò chơi trực tuyến thì tiền ảo này không thể đổi sang tiền thực được.

---

¹⁹ ECB, (2012), “Virtual currency schemes”,

<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf> , ngày truy cập: 04/10/2019

Virtual currency follows interaction with real money and the real economy, including:

Virtual currency: is a kind of virtual currency that has almost no connection with the real economy, and can only be used to buy and sell virtual goods and services in a virtual environment like in offline and online game programs, and cannot be traded outside this environment.

One-way flowed virtual currency: is a kind of virtual currency that can be purchased directly with real money but cannot be sold for real money. This virtual currency can be used to purchase real goods and services as well as virtual good and services.

Two-way flow virtualcurrency: is a kind of virtual currency that can be bought and sold with real money at an exchange rate. This virtual currency acts like a currency that is convertible in the real economy, used to perform various types of transactions (buying and selling real goods and services and virtual goods and services).

- Tiền ảo có khả năng chuyển đổi: Là loại tiền ảo có giá trị tương đương với tiền thực và có thể đổi ra tiền thực (ví dụ như Web money, Bitcoin, Litecoin...)²⁰.

+ Tiền ảo theo khả năng kiểm soát, gồm có:

- Tiền ảo tập trung: Là tiền ảo do một nhà quản trị kiểm soát toàn bộ nền kinh tế ảo, từ việc phát hành tiền ảo, xác thực giao dịch, quyết định lượng cung tiền ảo đến việc đưa ra các quy định hoạt động trong một nền kinh tế ảo.

- Tiền ảo phi tập trung: Không do một nhà quản trị nào kiểm soát, các đơn vị tiền ảo được tạo ra, được kiểm tra, quản lý bởi chính người dùng thông qua công cụ kỹ thuật phức tạp. Đây là loại tiền ảo được phân bổ với mã nguồn mở, dựa trên thuật toán học phức tạp trong một hệ thống thanh toán ngang hàng không được điều hành và kiểm soát bởi chính phủ nước nào. Ví dụ như Bitcoin, Ethereum, Dash, Ripple,... mà trong đó Bitcoin là ví dụ điển hình nhất²¹.

1.1.2. Khái niệm, đặc điểm của Bitcoin

1.1.2.1. Khái niệm Bitcoin

Bitcoin được phát hành năm 2009 bởi một người hoặc tổ chức có biệt danh là Satoshi Nakamoto²². Đến nay danh tính này vẫn chưa được xác thực. Đồng

---

²⁰ ECB, (2012), “Virtual currency schemes”,

<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf> , ngày truy cập: 04/10/2019

Virtual currency according to conversion ability, including:

Inconvertible virtual currency: is a kind of virtual currency of the virtual world and online games only according to the terms and 7 conditions of the virtual world and online games, this virtual currency cannot be exchanged to real money.

Convertible virtual currency: is a kind of virtual currency with equivalent value to real money and can be exchanged to real money (such as Web money, Bitcoin, Litecoin ...)

²¹ ECB, (2012), “Virtual currency schemes”,

<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf> , ngày truy cập: 04/10/2019.

Virtual currency according to control ability, including:

Centralized virtual currency: is a kind of virtual currency controlled by an administrator over the entire virtual economy, from issuing virtual currencies, authenticating transactions, deciding the amount of virtual money supply to making regulations operating in a virtual economy.

Decentralized virtual currency: is a kind of virtual currency which is not controlled by any administrators. This virtual currency units are created, tested, managed by users themselves through complex technical tools. This is distributed with open source, based on complex mathematical algorithms in a peer-to-peer payment system that is not operated and controlled by any government such as Bitcoin, Ethereum, Dash, Ripple, ... in which Bitcoin is the most typical example.

²² Nakamoto Satoshi, (2009), “Bitcoin: A peer-to-Peer Electronic Cash System”,

tiền ảo này có thể được trao đổi trực tiếp bằng thiết bị kết nối Internet mà không cần thông qua một tổ chức tài chính trung gian nào²³. Bitcoin có cách hoạt động khác hẳn so với các loại tiền tệ chính thức. Không có một Ngân hàng Trung ương nào quản lý và chỉ dựa trên mạng ngang hàng²⁴ trên Internet. Sự cung ứng tiền là tự động, hạn chế, phân chia và có dự kiến. Một Bitcoin có thể phân chia ra 100.000.000 lần. Đơn vị nhỏ nhất là Satoshi²⁵, lấy theo tên người sáng lập.

Bitcoin được kí hiệu là: BTC.

Bitcoin trở nên ưu việt hơn so với các đồng tiền ảo khác là do đây là đồng tiền được mã hóa đầu tiên²⁶ sử dụng hệ thống thanh toán ngang hàng, phi tập trung. Bitcoin được xây dựng dựa trên thuật toán phức tạp, trong đó cho phép các giao dịch được thực hiện trực tiếp giữa người gửi và người nhận mà không cần có sự kiểm soát của chính phủ, ngân hàng hay các tổ chức tài chính mà vẫn đảm bảo tính an toàn và chính xác của giao dịch. Bản chất của thuật toán này là một phép mã hóa các giao dịch, trong đó tất cả các giao dịch được công khai trên toàn hệ thống mã nguồn mở, và người hàng triệu người dùng có thể cùng kiểm tra tính xác minh của các giao dịch thông qua việc giải toán hay còn gọi là đào. Cơ chế này đã giúp Bitcoin tạo được lòng tin và sự an toàn trong thanh toán. Cơ cấu minh bạch và phi tập trung hóa của Bitcoin cũng giúp giảm thiểu chi phí và tăng tính hiệu quả trong hình thức thanh toán điện tử.

Qua đó, có thể hiểu khái niệm về Bitcoin như sau:

<https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>, ngày truy cập: 02/10/2019.

²³ Hough, Jack, (2011), "The Currency That's Up 200,000%".

<https://www.marketwatch.com/story/the-currency-thats-up-200000-1307029053200>, ngày truy cập: 02/10/2019.

²⁴ Thorsteinson, Katherine, (2013), "Bitcoins: A Decentralized Digital Currency". Arbitrage Magazine.

²⁵ Daily Tech, (2011), "Cracking the Bitcoin: Digging Into a \$131M USD Virtual Currency", <http://www.dailytech.com/Cracking+the+Bitcoin+Digging+Into+a+131M+USD+Virtual+Currency/article21878.htm>, ngày truy cập: 02/10/2019.

²⁶ Ron Dorit; Adi Shamir, (2012), "Quantitative Analysis of the Full Bitcoin Transaction Graph", https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-642-39884-1_2, ngày truy cập: 02/10/2019.

Bitcoin là đồng tiền ảo hoạt động dựa trên mã nguồn mở sử dụng mạng ngang hàng. Có nghĩa là bạn có thể gửi Bitcoin trực tiếp cho một người khác mà không cần qua một trung gian nào, không có một ngân hàng trung ương nào quản lý nó bất kể thời gian, bất chấp không gian.

- Các đồng tiền ảo tương tự Bitcoin

Do Bitcoin là hệ thống mã nguồn mở nên người ta có thể dễ dàng tạo ra các hệ thống tiền tệ với nguyên lý vận hành tương tự. Hiện tại có tới khoảng 2166 loại tiền mật mã đang lưu thông, trong đó 6 đồng tiền có giá trị vốn hóa thị trường lớn nhất (tính đến ngày 10-05-2019)²⁷ là:

Bảng 1.1.2.1: 6 đồng tiền có giá trị vốn hóa thị trường lớn nhất²⁸

STT	Đồng tiền	Giá trị vốn hóa thị trường	Tỉ giá
1	 Bitcoin	\$110.460.532.111	\$6.243.56
2	 Ethereum	\$18.146.885.318	\$171.19
3	 XRP	\$ 12.446.213.441	\$ 0.295401
4	 Bitcoin Cash	\$ 4.994.790.520	\$ 281.02
5	 Litecoin	\$4.510.309.835	\$ 73.10
6	 EOS	\$4.298.985.439	\$4.72

Nguồn: <https://coinmarketcap.com/>

1.1.2.2. Đặc điểm của Bitcoin

Bitcoin là một loại hình tiền ảo, ngoài những đặc điểm chung của tiền ảo thì Bitcoin còn có những đặc điểm riêng sau đây:

+ Là đồng tiền đại diện cho tiền ảo: Bitcoin là đồng tiền ảo theo khả năng kiểm soát và là đồng tiền mã hóa đầu tiên phi tập trung hóa. Bitcoin được quản lý bởi chính người dùng thông qua công cụ kỹ thuật phức tạp, không một tổ chức nào có thể can thiệp và kiểm soát nó. Ngoài ra, Bitcoin còn là loại tiền ảo

²⁷ <https://coinmarketcap.com/> , ngày truy cập: 03/10/2019

²⁸ Dịch từ Bảng 2, Phụ lục.

có khả năng chuyển đổi trong thế giới ảo và trong các trò chơi trực tuyến và nó có thể đổi ra tiền thực. Giá thị quy đổi của Bitcoin phụ thuộc vào:

(1) Cung và cầu: nguồn cung của Bitcoin tương tự như vàng, cũng giống việc có một lượng vàng nhất định được xác định thì giao thức Bitcoin có một lượng Bitcoin nhất định. Mọi người cần khai thác vàng để đưa nó vào thị trường. Tương tự, mọi người khai thác Bitcoin bằng cách sử dụng sức mạnh tính toán để giải một phương trình toán học phức tạp. Khi người dùng giải quyết thành công, họ kiếm được Bitcoin, làm tăng nguồn cung. Nhu cầu Bitcoin cũng tương tự như vàng và các nguồn lực khác. Càng nhiều người muốn mua Bitcoin, giá Bitcoin càng tăng lên.

(2) Truyền thông: Phương tiện truyền thông đưa tin về Bitcoin càng nhiều thì càng có nhiều người biết và đầu tư vào nó. Các tin tức truyền thông tích cực làm tăng giá, trong khi những thông tin tiêu cực làm giảm giá Bitcoin.

(3) Quy định của chính phủ: Mặc dù Bitcoin không gắn với bất kỳ chính phủ nào. Nhưng các quy định có thể ảnh hưởng trực tiếp đến cách thức hệ thống hoạt động. Các quy định liên quan đến thương mại hóa có thể khiến giá Bitcoin tăng hoặc giảm.

(4) Những hoạt động trong quy tắc của Bitcoin: Không có thực thể nào có thể kiểm soát Bitcoin, nhưng cộng đồng Bitcoin đôi khi đưa ra các quyết định ảnh hưởng đến cách hệ thống hoạt động. Thợ đào Bitcoin chạy phần mềm xác minh giao dịch Bitcoin và do đó, xác định đâu là quy tắc giao dịch hợp lệ.

Thêm vào đó, Bitcoin còn là loại tiền ảo theo sự tương tác với tiền thực và nền kinh tế thực, có thể dùng để mua bán hàng hóa, dịch vụ không chỉ trong môi trường ảo mà còn có thể mua bán trực tiếp bằng tiền thực theo giá trị quy đổi theo cung cầu, truyền thông,...mà còn có thể trao đổi Bitcoin theo một tỷ giá được những người tham gia giao dịch thỏa thuận với nhau.

+ Tính phi tập trung: Xuất phát từ cách thức ra đời và hoạt động của Bitcoin. Bitcoin ra đời dựa vào mã nguồn mở với dạng tồn tại của mạng ngang hàng. Việc tạo ra tiền ảo còn dựa vào hoạt động giải các thuật toán mã hóa trong phạm vi một số lượng tiền ảo đã được xác định mức tối đa từ ban đầu, do đó không có nguồn cung tập trung.

+ Tính minh bạch: Bitcoin hoạt động trên hệ thống mã nguồn mở cho phép những người tham gia sau khi biết rõ các nguyên tắc hoạt động có thể thực hiện xử lý dựa trên nền tảng mã nguồn ban đầu. Nếu có một địa chỉ Bitcoin được sử dụng công khai, bất kỳ ai cũng có thể biết có bao nhiêu Bitcoin mà địa chỉ đó lưu trữ. Tuy nhiên họ không biết người sở hữu là ai. Bitcoin lưu trữ chi tiết của mỗi giao dịch duy nhất từng xảy ra trong một phiên bản không lỗi của một sổ cái chung gọi là Blockchain. (Tác giả sẽ nói rõ thêm ở phần sau)

+ Tính không hoàn trả: Vì Bitcoin ứng dụng công nghệ Blockchain nên khi một người thực hiện giao dịch gửi Bitcoin đi, số Bitcoin đã được gửi đi không quay trở lại. Trừ khi người nhận được số Bitcoin đó thực hiện giao dịch gửi lại Bitcoin.

1.1.2.3. Công nghệ Blockchain - Kiểm soát và lưu trữ các giao dịch Bitcoin

Điểm đặc biệt của mạng lưới Bitcoin là cuốn sổ cái Blockchain được công khai, lưu trữ và quản lý bởi chính mạng lưới người dùng. Những người tình nguyện tham gia vào công việc quản lý Blockchain sẽ chạy các phần mềm trên máy tính để xử lý và ghi chép các giao dịch. Mỗi máy tham gia xử lý đều lưu trữ một bản sao của Blockchain. Thông tin về sự thay đổi trong Blockchain sẽ được truyền đi tới toàn mạng lưới cho đến khi tất cả các bản sao được đồng bộ hóa. Chính vì cơ chế quản lý tập thể này, hệ thống tài khoản Bitcoin hầu như không thể bị phá hoại, làm giả hay đánh cắp.

Blockchain là một cơ sở dữ liệu phân cấp lưu trữ thông tin trong các khối thông tin được liên kết với nhau bằng mã hóa và mở rộng theo thời gian. Mỗi khối thông tin đều chứa thông tin về thời gian khởi tạo và được liên kết tới khối trước đó, kèm một mã thời gian và dữ liệu giao dịch. Blockchain được thiết kế để chống lại việc thay đổi của dữ liệu: Một khi dữ liệu đã được mạng lưới chấp nhận thì sẽ không có cách nào thay đổi được nó.

Blockchain được đảm bảo nhờ cách thiết kế sử dụng hệ thống tính toán phân cấp với khả năng chịu lỗi cao. Vì vậy sự đồng thuận phân cấp có thể đạt được nhờ Blockchain. Vì vậy Blockchain phù hợp để ghi lại những sự kiện, hồ sơ y tế, xử lý giao dịch, công chứng, danh tính và chứng minh nguồn gốc. Việc này có tiềm năng giúp xóa bỏ các hậu quả lớn khi dữ liệu bị thay đổi trong bối cảnh thương mại toàn cầu.

Blockchain đầu tiên được phát minh và thiết kế bởi Satoshi Nakamoto vào năm 2008 và được hiện thực hóa vào năm sau đó như là một phần cốt lõi của Bitcoin, khi công nghệ Blockchain đóng vai trò như là một cuốn sổ cái cho tất cả các giao dịch. Qua việc sử dụng mạng lưới ngang hàng và một hệ thống dữ liệu phân cấp, Bitcoin được Blockchain quản lý tự động. Việc phát minh ra Blockchain cho Bitcoin đã làm cho nó trở thành loại tiền tệ kỹ thuật số đầu tiên giải quyết được vấn đề chi tiêu gian lận khi 1 lượng tiền được dùng 2 lần. Công nghệ này của Bitcoin đã trở thành nguồn cảm hứng cho một loạt các ứng dụng khác.

1.1.2.4. Quy trình hoạt động của Bitcoin

+ Blockchain được coi như một cuốn sổ cái ghi lại lịch sử giao dịch của hệ thống tiền Bitcoin, trong đó chứa dữ liệu về tất cả các giao dịch Bitcoin đã từng được thực hiện từ trước đến nay. Từ cuốn sổ cái này có thể suy ra được tất cả các tài khoản đang tồn tại và số dư trong từng tài khoản.

Để bù đắp cho công sức tham gia xử lý Blockchain, những người này sẽ được trả công bằng những đồng Bitcoin mới. Quá trình này gọi là “đào” Bitcoin, nhưng về mặt bản chất, đây chính là hoạt động kiểm toán Bitcoin. Đây cũng chính là cách duy nhất các đồng Bitcoin mới được tạo ra. Cần lưu ý các đồng Bitcoin này tự động sinh ra bởi thuật toán được thiết kế trong mã nguồn của Bitcoin. Do đó không ai có thể tự ý kiểm soát cung tiền, trừ khi thay đổi lại mã nguồn.

+ Bitcoin là giao thức mã nguồn mở, nghĩa là bản thiết kế bao gồm các quy tắc và nguyên lý vận hành của hệ thống được công khai toàn bộ cho cộng đồng. Các phần mềm liên quan đến hệ thống Bitcoin như ví điện tử hay sàn giao dịch đều phải được lập trình theo nguyên tắc này thì mới có thể tham gia vào hệ thống.

Khi một lỗi hay lỗ hổng bảo mật của bản thiết kế Bitcoin được tìm ra, các nhà phát triển sẽ đề xuất điều chỉnh lại mã nguồn và thông báo tới toàn bộ cộng đồng. Nếu những đề xuất thay đổi này là hợp lý, các phần mềm liên quan đến Bitcoin sẽ được cộng đồng lập trình lại và cập nhật theo.

+ Bitcoin được gọi là đồng tiền mật mã, bởi nó sử dụng kỹ thuật mật mã để quản lý hệ thống tiền tệ. Để có thể sử dụng Bitcoin, trước hết người dùng cần sở hữu một ví Bitcoin.

Thực chất các tài khoản trong hệ thống Bitcoin được gọi là các *địa chỉ*. Một ví có thể quản lý một hay nhiều địa chỉ Bitcoin. Mỗi địa chỉ có dạng 27-34 kí tự chữ và số, bắt đầu với số 1 hoặc 3. Ví dụ:

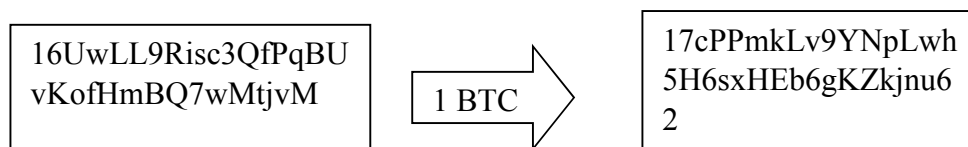
16UwLL9Risc3QfPqBUvKofHmBQ7wMtjvM

Giống như địa chỉ email, địa chỉ Bitcoin là nơi để chuyển tiền đến và nhận tiền về. Khi muốn thực hiện giao dịch chuyển tiền cho bên B, bên A cần có địa chỉ Bitcoin của bên B. Sau đó bên A sẽ sử dụng phần mềm ví để thực hiện giao dịch chuyển khoản một lượng Bitcoin nhất định đến địa chỉ của bên B. Theo

quy định của hệ thống, lượng tiền này phải lớn hơn hoặc bằng 5460 satoshi (0,00005460 BTC). Các thao tác trên do người dùng trực tiếp thực hiện, đơn giản như việc sử dụng email.

Các quá trình sau đây sẽ do phần mềm và hệ thống thực hiện, người dùng không phải thao tác trực tiếp.

+ Một giao dịch đơn giản có thể được miêu tả như sau:

Thông điệp này sẽ được truyền đi tới các điểm nút trong hệ thống, chính là các máy tính tham gia vào việc quản lý Blockchain. Các máy này có nhiệm vụ ghi lại giao dịch này vào bản sao Blockchain của mình và chuyển tiếp nó tới các máy khác, cho tới khi toàn bộ mạng lưới Bitcoin đều biết được thông tin về giao dịch trên.

Vấn đề đặt ra là làm thế nào các máy tính quản lý Blockchain có thể xác thực được thông điệp này gửi từ chủ sở hữu địa chỉ gửi ở ví dụ trên, đồng thời đảm bảo không ai có thể can thiệp hay sửa đổi thông điệp trong quá trình chuyển tiếp?

Trong quá trình khởi tạo địa chỉ Bitcoin, một khóa bí mật được tạo ra ngẫu nhiên bởi phần mềm ví. Đây là một giá trị 256 bit có thể được biểu diễn dưới nhiều dạng khác nhau bởi máy tính. Ví dụ đây là một dạng trình bày của khóa bí mật:

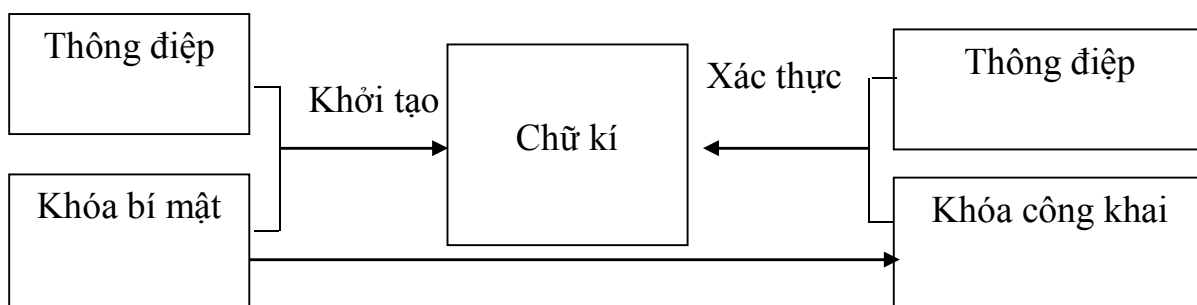
18E14A7B6A307F426A94F8114701E7C8E774E7F9A47E2C2035DB2
9A206321725

Sau đó mã số này sẽ được chuyển đổi thành một dãy số khác gọi là khóa công khai thông qua thuật toán mã hóa - đây chính là địa chỉ Bitcoin của người dùng:

16UwLL9Risc3QfPqBUvKofHmBQ7wMtjvM

Mỗi địa chỉ Bitcoin tương ứng với một cặp khóa bí mật/công khai nhất định. Từ khóa bí mật có thể dùng thuật toán để suy ra khóa công khai nhưng không thể làm ngược lại: từ khóa công khai không thể suy ra khóa bí mật. Dựa trên khóa bí mật và thông điệp truyền đi, phần mềm ví sẽ tạo ra một chữ kí điện tử kèm theo thông điệp.

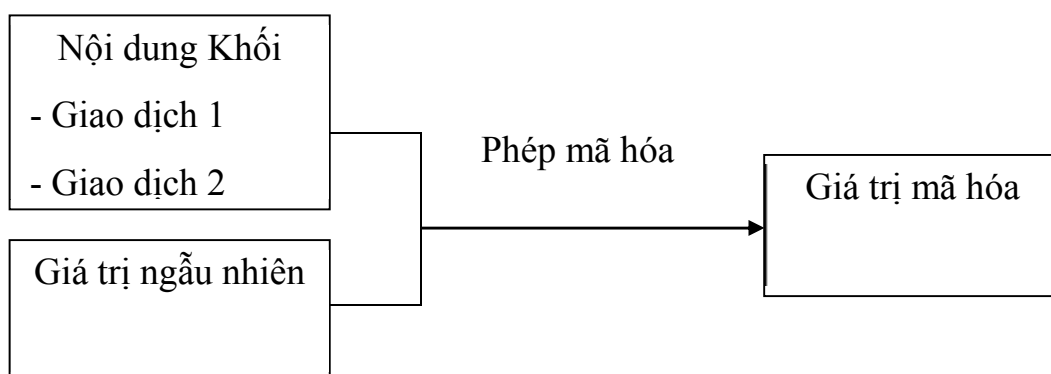
Sử dụng khóa công khai, các máy tính tham gia xử lý giao dịch sẽ kiểm tra tính hợp lệ của chữ kí và thông điệp. Vì chữ kí tạo ra phụ thuộc vào thông điệp nên mỗi giao dịch khác nhau sẽ có một chữ kí khác nhau. Một thay đổi dù nhỏ nhất đối với thông điệp sẽ làm vô hiệu chữ kí. Chỉ khi chữ kí là hợp lệ thì giao dịch mới được xác thực và chuyển tiếp tới toàn bộ hệ thống.

Tóm lại, chỉ khi có khóa bí mật tương ứng với một địa chỉ Bitcoin nhất định thì người dùng mới có thể sử dụng được số Bitcoin thuộc về địa chỉ đó. Vấn đề thời điểm thực hiện giao dịch được giải quyết như sau. Hệ thống Bitcoin sắp xếp các thông tin giao dịch dưới dạng mã hóa thành từng khối, và các khối này được liên kết lại với nhau tạo thành một chuỗi - chính là sổ cái Blockchain. Mỗi khối đều có một tham chiếu dẫn tới khối đứng trước nó, đây chính là nguyên lý xác định thứ tự của các khối. Nếu ai đó thay đổi chỉ một ký tự hoặc một con số của giao dịch trong một khối, nó sẽ ảnh hưởng đến tất cả các khối sau đó. Các giao dịch nằm trong cùng một khối được coi là diễn ra đồng thời. Còn các giao dịch chưa được xếp vào khối nào được coi là chưa được xác nhận. Mỗi máy tính quản lý Blockchain có thể tùy ý lựa chọn các giao dịch chưa được xác nhận để sắp xếp

vào một khối mới của mình, sau đó đề xuất thêm khối này vào Blockchain. Để có quyền thêm khối của mình vào Blockchain, mỗi máy tính phải thực hiện một thủ tục: thêm vào khối một giá trị ngẫu nhiên, sau đó từ giá trị ngẫu nhiên này và nội dung các giao dịch trong block tính ra một giá trị khác thông qua một phép mã hóa gọi là hàm băm.

Chỉ khi nào giá trị mã hóa không vượt quá một giá trị quy ước bởi hệ thống thì khối đó mới có quyền được thêm vào Blockchain. Máy tính nào dành được quyền này thì sẽ được thưởng một lượng Bitcoin nhất định.

Phép mã hóa có đặc điểm: mọi thay đổi dù nhỏ nhất của giá trị ngẫu nhiên hay nội dung khối cũng sẽ cho ra một giá trị mã hóa hoàn toàn khác và không thể đoán trước được. Thêm vào đó, cũng không thể chọn trước một giá trị mã hóa để suy ngược lại nội dung hay giá trị ngẫu nhiên của khối. Vì vậy, cách duy nhất để có thể vượt qua được thủ tục này là cho máy tính thử chọn các giá trị ngẫu nhiên khác nhau tới khi nào giá trị mã hóa thỏa mãn điều kiện không vượt quá giá trị quy ước.

Quá trình khai thác Bitcoin hầu như tập trung vào việc thử chọn trên. Mỗi lần thử chọn như vậy được gọi là 1 hàm băm. Tốc độ tính toán của máy tính thường được đo bằng Terrahash/giây (Th/s) hay Gigahash/giây (Gh/s) và phụ thuộc nhiều vào các thiết bị phần cứng. $1 \text{ Th/s} = 10^3 \text{ Gh/s} = 10^{12} \text{ hash/s}$. Máy

tính nào có tốc độ tính toán lớn hơn thì sẽ có xác suất giành được quyền tạo khối mới sớm hơn.

Nguyên lý trên dẫn tới cuộc chạy đua giữa các máy tính nhằm giành quyền tạo khối mới và nhận phần thưởng. Đào Bitcoin vì thế đã trở thành một hình thức đầu tư. Cụ thể, những người tham gia đào Bitcoin sẽ phải đầu tư vào phần cứng và trang thiết bị cho máy tính, thường là vi xử lý hình hay thậm chí là IC thiết kế riêng... Nhiều nơi còn xuất hiện các trung tâm khai thác Bitcoin bao gồm số lượng lớn các máy tính và phần cứng kết nối với nhau, đi kèm hệ thống tản nhiệt. Đây là khoản chi phí cố định của khai thác Bitcoin. Ngoài ra, việc cho máy chạy liên tục còn tiêu tốn rất nhiều năng lượng điện, đây cũng là chi phí biến đổi của đào Bitcoin. Các nhà đầu tư phải hết sức cân nhắc giữa lượng Bitcoin thu về và chi phí bỏ ra để đạt được lợi tức lớn nhất.

Do không phải ai cũng có đủ nguồn vốn để đầu tư vào tài sản cố định như vậy, đồng thời xác suất đào được Bitcoin lại tỉ lệ với năng lực tính toán của máy tính nên đã xuất hiện thêm một hình thức đầu tư nữa, đó là khai thác tập thể. Các máy tính đơn lẻ sẽ liên kết lại với nhau tạo ra công sức tính toán rất lớn để cùng nhau khai thác. Điều này làm tăng khả năng trong tập thể sẽ có máy nào đó đào được Bitcoin. Lượng Bitcoin này sau đó được chia cho các thành viên theo tỉ lệ đóng góp công suất tính toán. Hình thức đầu tư này ít rủi ro hơn rất nhiều so với khai thác đơn lẻ. Trên thực tế đây là hình thức khai thác phổ biến nhất..

Quá trình giao dịch Bitcoin là hoàn toàn miễn phí. Tuy nhiên người dùng vẫn có thể tự nguyện đính kèm một khoản phí trong khi giao dịch. Người đào Bitcoin nào tạo được khối có giao dịch đó thì ngoài khoản tiền thưởng còn được nhận thêm khoản phí này nữa. Kết quả là những giao dịch nào có phí sẽ được ưu tiên xử lý trước và được xác nhận sớm hơn. Khi tiền thưởng cho việc đào Bitcoin tiệm cận về 0 thì khoản phí này sẽ đóng vai trò thay thế trong việc tạo động lực cho những người quản lý Blockchain. Như vậy khi cung tiền đạt trạng

thái ổn định, nền kinh tế Bitcoin vẫn hoàn toàn vận hành tự do.²⁹

1.1.3. Ý nghĩa của Bitcoin và các loại tiền ảo trong nền kinh tế thời đại 4.0

Công nghiệp 4.0 có ý nghĩa hết sức to lớn trong việc tạo ra bước phát triển nhảy vọt của nhân loại, xóa bỏ dần các giới hạn truyền thống về khan hiếm nguồn lực, làm thay đổi không gian kinh tế - xã hội theo hướng hòa trộn giữa không gian vật lý và không gian số. Đồng thời, công nghiệp 4.0 có sự khác biệt to lớn về tư liệu sản xuất và lực lượng lao động³⁰. Tư liệu sản xuất chính sẽ chuyển từ chủ yếu là vật chất sang phi vật chất, trong đó, hệ thống mô phỏng tích hợp các loại công nghệ, môi trường số, kết nối vạn vật và không gian mạng sẽ trở thành công cụ sản xuất chủ yếu. Dữ liệu, thông tin sẽ trở thành nguyên liệu có giá trị nhất, có sức mạnh nhất và có thể được sử dụng không hạn chế về quy mô, không gian và thời gian. Lao động trí tuệ, lao động đa kỹ năng sẽ ngày càng trở thành lực lượng lao động chi phối. Trí tuệ nhân tạo, người máy sẽ thay thế con người trong rất nhiều lĩnh vực, làm cho năng lực và tiềm năng phát triển được mở rộng không giới hạn. Tuy nhiên, do sự hạn chế của trí tuệ thông minh hiện tại là trong giai đoạn phát triển, phải ra những quyết định với năng lực xử lý số lượng cực lớn các thông tin, làm việc không ngừng nghỉ, tự động, không cảm xúc thiên vị, và hầu như rất ít sai sót.

Bitcoin nói riêng và tiền ảo nói chung là một sản phẩm do trí tuệ con người sáng tạo trong thời đại nền kinh tế 4.0 góp phần hoàn thiện những thiếu sót của nền công nghiệp 4.0 đó là:

+ Đặc trưng trong bối cảnh toàn cầu hóa: Khi thực tiễn các công nghệ yếu hơn lỗi thời, những công nghệ mới mạnh hơn sẽ thay thế chúng để thực hiện các nhiệm vụ hiệu quả hơn. Liên quan đến mạng Internet, tiền ảo và Bitcoin là

---

²⁹ Nhóm nghiên cứu thuộc Trường Đại học Kinh tế Hà nội, (2014), “Nghiên cứu về tiền ảo Bitcoin và các khuyến nghị quản lý tiền ảo ở Việt Nam trong bối cảnh hội nhập quốc tế.”, tr.31-32.

³⁰ Huy Thắng, (2018), “4 yếu tố nền tảng thực hiện cuộc cách mạng số”, <http://baochinhphu.vn/Kinh-te/4-yeu-to-nen-tang-thuc-hien-cuoc-cach-mang-cong-nghiep-so/341679.vgp>, ngày truy cập 01/10/2019.

sản phẩm tăng cường tính hiệu quả hơn mà thế giới cần. Bởi vì, tiền ảo và Bitcoin không những mang tính ẩn danh mà còn mang tính minh mạch cao. Do được xây dựng trên hệ thống mã nguồn mở, được hiểu là dạng mã nguồn cho phép những người tham gia sau khi biết rõ các nguyên tắc hoạt động có thể thực hiện việc xây dựng hay phát triển hoàn thiện trên nền tảng mã nguồn ban đầu. Do đó, việc sửa đổi thông tin tại một điểm nút hay kiểm soát việc tạo ra đồng tiền là rất khó trừ trường hợp thay đổi luôn mã nguồn ban đầu. Mục đích của chủ thể khi tham gia giao dịch liên quan đến tiền ảo là tìm kiếm lợi nhuận. Tiền ảo và Bitcoin là sản phẩm của con người tạo ra nên các giao dịch không cần qua bất kỳ một ngân hàng trung ương nào, không cần qua sự giám sát của chính phủ, chi phí giao dịch tiền ảo rất ít hoặc hầu như không có, giúp giao dịch thuận tiện hơn.

+ Bitcoin có thể hoạt động liên tục không ngừng nghỉ, không bị đánh sập: Bitcoin được quản lý bởi Blockchain, hệ thống phân cấp lưu trữ thông tin trong các khối thông tin được liên kết với nhau bằng mã hóa và mở rộng theo thời gian. Những người tham gia quản lý Blockchain hình thành một mạng lưới. Chính vì cơ chế quản lý tập thể này, hệ thống tài khoản Bitcoin thì hàng triệu máy tính phải cùng sập một lúc. Điều này hầu như không thể.

1.2. Khung pháp lý về Bitcoin và các loại tiền ảo một số nước trên thế giới và Việt Nam

1.2.1. Khung pháp lý về Bitcoin và các loại tiền ảo một số nước trên thế giới

Hiện nay, trên thế giới tồn tại nhiều hệ thống luật pháp. Có thể kể đến như hệ thống pháp luật Ăng - Lô Xắc - Xông, hệ thống pháp luật Châu Âu lục địa, hệ thống pháp luật xã hội chủ nghĩa,...

Tuy nhiên, để kể đến hệ thống pháp luật quan trọng đối với sự hình thành và phát triển của pháp luật thế giới, có thể kể đến hai hệ thống pháp luật điển

hình là: hệ thống pháp luật Ǻng - Lô XǺc- Xōng và hệ thống pháp luật Châu Âu lục địa. Hai hệ thống này có những điểm đặc thù, tạo nên những "dòng họ" pháp luật phân bố khắp nơi trên thế giới, với những đặc trưng pháp lý riêng. Mặc dù ngày nay pháp luật ở các nước thuộc các hệ thống này cũng có nhiều thay đổi theo hướng bổ khuyết những mặt hạn chế, tích hợp nhiều nội dung mới, nhưng về cơ bản sự thay đổi ấy vẫn không làm mất đi những đặc thù riêng, triết lý riêng, từng tạo nên "bản sắc" của các hệ thống pháp luật này.³¹

+ Hệ thống pháp luật Ǻng - lô – XǺc - Xōng:³²

Nếu như ở Châu Mỹ, Mỹ là quốc gia đi đầu trong hệ thống pháp luật Ǻng lô - XǺc - Xōng thì tại Châu Á, Singapore là các quốc gia tiêu biểu với pháp luật thuộc hệ thống pháp luật này.

+ Hệ thống pháp luật Châu Âu lục địa:

Tại châu Âu với sự phát triển thịnh hành của pháp luật Châu Âu lục địa, Pháp là quốc gia dẫn đầu với những đặc trưng cơ bản nhất của hệ thống pháp luật này.

Bên cạnh đó, tại Châu Á, Trung Quốc cũng là một quốc gia có tầm ảnh hưởng lớn ở khu vực và trên thế giới. Với đặc trưng của pháp luật xã hội chủ nghĩa, pháp luật Trung Quốc là đại diện của tiêu biểu nhất của hệ thống pháp luật này mà pháp luật Việt Nam cũng có sự tương đồng khi cùng nằm trong hệ thống pháp luật xã hội chủ nghĩa.

Hiện nay, những quốc gia như Mỹ, Pháp, Singapore hay Trung Quốc chính là những đất nước được coi là các cường quốc trong đời sống chính trị - kinh tế - văn hóa - xã hội của thế giới với mức tăng trưởng cao đóng góp lớn vào GDP của thế giới. Bên cạnh đó, các quốc gia kể trên cũng được coi là vô cùng

---

³¹ Nguyễn Minh Tuấn, (2007), "So sánh hệ thống pháp luật Civil Law và Common Law", <https://hocluat.vn/he-thong-phap-luat-common-law-va-civil-law/>, ngày truy cập: 04/10/2019.

³² Nguyễn Minh Tuấn, (2007), "So sánh hệ thống pháp luật Civil Law và Common Law", <https://hocluat.vn/he-thong-phap-luat-common-law-va-civil-law/>, ngày truy cập: 04/10/2019.

nổi bật khi luôn đi đầu trong việc đưa ra các chính sách liên quan đến sự biến động của nền kinh tế mà đặc biệt là sự xuất hiện của một dạng “*tiền*” mới mẻ: Tiền ảo. Với tình hình hợp tác đa phương về mọi mặt với các quốc gia kể trên thì có thể nói rằng: chính sách pháp luật của các quốc gia này là điều đáng được xem xét và học hỏi, nhất là trong lúc Việt Nam đang trong tiến trình xây dựng khung pháp lý về quản lý tiền ảo như hiện nay.

1.2.1.1. Hệ thống các quy định pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo ở Mỹ
Mỹ là một trong những quốc gia đầu tiên ban hành những quy định về Bitcoin.

Ngày 18/3/2013, Cục phòng chống tội phạm tài chính Mỹ³³, một cơ quan trực thuộc bộ tài chính Mỹ có chức năng quản lý và ban hành các quy định chiề theo Đạo luật bảo mật ngân hàng³⁴ đã công nhận Bitcoin là một đồng ngoại tệ hợp pháp³⁵, trong đó xác định rõ Bitcoin là tiền ảo có khả năng chuyển đổi.

Vào cuối năm 2014, Sở Thuế vụ Mỹ³⁶ đã ban hành hướng dẫn về loại tiền này³⁷ và xem Bitcoin và các loại tiền tệ ảo khác làm tài sản cho các mục đích

---

³³ Tên tiếng Anh là US Financial Crimes Enforcement Network, viết tắt là FinCEN, dịch từ https://en.wikipedia.org/wiki/Financial_Crimes_Enforcement_Network, ngày truy cập: 01/10/2019.

³⁴ Tên tiếng Anh là Bank Secrecy Act, viết tắt là BSA, dịch từ https://en.wikipedia.org/wiki/Bank_Secrecy_Act, ngày truy cập: 01/10/2019.

³⁵ FinCEN, (2013), “Application of FinCEN’s Regulations to Persons Administering, Exchanging, or Using Virtual Currencies”,

<https://www.fincen.gov/sites/default/files/shared/FIN-2013-G001.pdf>, Financial Crimes Enforcement Network (FinCEN), ngày truy cập: 12/05/2019.

Currency vs. Virtual Currency

FinCEN’s regulations define currency (also referred to as “real” currency) as “the coin and paper money of the United States or of any other country that [i] is designated as legal tender and that [ii] circulates and [iii] is customarily used and accepted as a medium of exchange in the country of issuance.”

³⁶ Tên tiếng Anh là The Internal Revenue Service, viết tắt là IRS, dịch từ Từ điển Cambridge <https://dictionary.cambridge.org/vi/dictionary/english/internal-revenue-service>, ngày truy cập: 01/10/2019

³⁷ IRS, (2014), “Notice 2014-21”,

<https://www.irs.gov/pub/irs-drop/n-14-21.pdf>, ngày truy cập: 07/05/2019.

For federal tax purposes, virtual currency is treated as property. General tax principles applicable to property transactions apply to transactions using virtual currency, similar to stocks and bonds.

Bitcoin is one example of a convertible virtual currency. Bitcoin can be digitally traded between users and can be purchased for, or exchanged into, U.S. dollars, Euros, and other real or virtual currencies.

A payment made using virtual currency is subject to information reporting to the same extent as any other payment made in property. For example, a person who in the course of a trade or business makes a payment of

thuế liên bang, tương tự như chứng khoán và trái phiếu. Luật thuế liên bang yêu cầu những người mua và bán các loại tiền này phải xem nó như vậy. Sở Thuế vụ Mỹ xem Bitcoin cũng là một loại tiền ảo có thể chuyển đổi, có thể được giao dịch, hoặc chuyển đổi sang các loại tiền tệ thực hoặc ảo khác. Theo Sở Thuế vụ Mỹ, các giao dịch có giá trị từ 600 USD trở lên sẽ bị đánh thuế như tài sản thông thường. Các giao dịch này gồm thanh toán bằng Bitcoin, khoản lời từ đầu tư Bitcoin và thu nhập khi tạo ra tiền ảo này từ máy tính (đào Bitcoin). Nếu trả lương nhân viên bằng Bitcoin, công ty cũng sẽ phải trả thuế thu nhập liên bang trên khoản này. Thông báo của Sở Thuế vụ Mỹ cũng là một trong những nỗ lực đầu tiên của Mỹ nhằm điều tiết tiền ảo này.

Ủy ban giao dịch hàng hóa tương lai tại Mỹ³⁸ công bố Bitcoin đã chính thức được đưa vào danh sách giao dịch như một loại hàng hóa như dầu thô hay lúa mì³⁹. Ngày 12/09/2014, TeraExchange⁴⁰ đã giới thiệu mẫu hợp đồng hoán đổi cho đồng tiền ảo Bitcoin được Ủy ban giao dịch hàng hóa tương lai tại Mỹ thông qua và trở thành doanh nghiệp Mỹ đầu tiên được chấp thuận cho kinh doanh một sản phẩm tài chính dựa trên đồng tiền ảo vừa xuất hiện. Quyết định của Ủy ban giao dịch hàng hóa tương lai tại Mỹ cũng đánh dấu sự công nhận đầu tiên của một cơ quan liên bang Mỹ đối với một sản phẩm tài chính dựa trên

---

fixed and determinable income using virtual currency with a value of \$600 or more to a U.S. non-exempt recipient in a taxable year is required to report the payment to the IRS and to the payee. Generally, the medium in which remuneration for services is paid is immaterial to the determination of whether the remuneration constitutes wages for employment tax purposes. Consequently, the fair market value of virtual currency paid as wages is subject to federal income tax withholding, Federal Insurance Contributions

³⁸ Tên tiếng Anh là Commodity Futures Trading Commission, viết tắt là CFTC, dịch từ Từ điển Cambridge, <https://dictionary.cambridge.org/vi/dictionary/english/cftc>, ngày truy cập: 01/10/2019.

³⁹ CFTC, (2018), “An Introduction to Virtual Currency”, https://www.cftc.gov/sites/default/files/idc/groups/public/@customerprotection/documents/file/oceo_aivc0218.pdf, ngày truy cập: 01/10/2019.

Virtual Currencies are Commodities. Virtual currencies have been determined to be commodities under the Commodity Exchange Act. While its regulatory oversight authority over commodity cash markets is limited, the U.S. Commodity Futures Trading Commission (CFTC) maintains general anti-fraud and manipulation enforcement authority over virtual currency cash markets as a commodity in interstate commerce.

⁴⁰ “TeraExchange Launches First Regulated”

https://www.teraexchange.com/news/2014_09_12_Launches%20First%20Regulated%20Bitcoin%20Derivatives.pdf, ngày truy cập: 08/05/2019.

đồng tiền ảo Bitcoin. Bên cạnh đó⁴¹, một công ty điều hành nền tảng giao dịch đồng tiền kỹ thuật số LedgerX LLC, cũng được Ủy ban giao dịch hàng hóa tương lai tại Mỹ cho phép điều hành một sàn giao dịch các hợp đồng phái sinh có tài sản cơ sở là các đồng tiền kỹ thuật số vào tháng 9 năm 2017. Đây là một bước tiến khác trong một nỗ lực của cộng đồng tiền kỹ thuật số nhằm thúc đẩy lĩnh vực này phát triển và thu hút lượng người sử dụng và nhà đầu tư lớn hơn.

Tuy nhiên, quy định pháp lý giữa 50 bang ở Mỹ có những nét khác nhau và liên tục thay đổi xét trên tình hình phát triển của Bitcoin trên quy mô toàn cầu. Thống đốc Andrew Cuomo bang New York⁴² gần đây đã ký một dự luật nghiên cứu tiền tệ kỹ thuật số tạo ra lực lượng đặc nhiệm tiền điện tử đầu tiên ở Mỹ. Các nhà lập pháp Washington đã bắt đầu tạo ra những luật lệ mới liên quan đến giao dịch của Bitcoin.

Tại một số bang của Mỹ, Bitcoin hay các loại tiền ảo tương tự khác, trao đổi tiền ảo phải tuân theo luật pháp liên bang. Trong đó, thuế và tội phạm tài chính là vấn đề nổi bật nhất⁴³. Tuy nhiên, ở cấp nhà nước, quy định về tiền ảo là mâu thuẫn nhất. Các tiểu bang Hoa Kỳ đã có những phản ứng trái chiều về sự xuất hiện của tiền ảo. Một số tiểu bang đã bỏ qua tiền ảo bằng cách không thực hiện hoặc sửa đổi bất kỳ luật nào liên quan đến tiền ảo. Một số tiểu bang khác hành động có phần thù địch với tiền ảo trong khi các tiểu bang khác thì tiền ảo được chào đón nhiều hơn. Trong một số tiểu bang thì trạng thái, phản ứng khác đối với tiền ảo là không rõ ràng. Có một số công cụ được các tiểu

---

⁴¹ CFTF, (2017), “CFTC Grants DCO Registration to LedgerX LLC”, <https://www.cftc.gov/PressRoom/PressReleases/pr7592-17>, ngày truy cập: 20/05/2019.

⁴² Christian Comben, (2019), “Top 3 Worst US States for Bitcoin Regulation”, <https://bitcoinist.com/bitcoin-regulation-3-worst-states/>, ngày truy cập: 03/05/2019.

⁴³ Xem Jennifer L. Moffitt, (2018), “The Fifty U.S. States and Cryptocurrency Regulations”, <https://coinatmradar.com/blog/the-fifty-u-s-states-and-cryptocurrency-regulations/>, ngày truy cập: 01/10/2019. Nội dung bài viết này do nhóm tác giả tự dịch bằng tiếng Anh.

In the United States, Virtual currency, such as Bitcoin and other similar coin, and virtual currency exchanges have been subject to federal regulations, with taxation and financial crimes the most prominent regulatory issues. However, it its at the state level that regulation of virtual currency has been most contradictory.

bang tại Hoa Kỳ sử dụng để điều tiết và kiểm soát tiền ảo. Bao gồm: Luật chuyển tiền, Yêu cầu cấp phép và Hướng dẫn quy định.

+ Về Luật chuyển tiền: Bốn mươi chín trong số năm mươi tiểu bang của Mỹ ban hành Đạo luật chuyển tiền của riêng họ. Người chuyển tiền là một thực thể kinh doanh cung cấp dịch vụ chuyển tiền hoặc công cụ thanh toán, chẳng hạn như Western Union⁴⁴. Mục đích ban đầu của Luật chuyển tiền là để ngăn chặn rửa tiền và các hành vi bất hợp pháp khác. Tuy nhiên, một số bang đã sử dụng luật chuyển tiền để điều chỉnh việc trao đổi tiền ảo. Trong các tình huống này, các giao dịch được định nghĩa là trao đổi tiền ảo lấy tiền định danh hoặc các loại tiền ảo khác thay vì hàng hóa và dịch vụ được coi là thuộc định nghĩa về chuyển tiền và do đó phải tuân theo Luật chuyển tiền của tiểu bang đó. Nếu các giao dịch Bitcoin, thuộc luật pháp tiểu bang, thì người phát phải đáp ứng một số tiêu chí nhất định như ứng dụng, phí và bảo mật thường là một trái phiếu bảo đảm. Tiểu bang New Mexico đã giải thích Luật năm 2016 của mình để yêu cầu giấy phép chuyển tiền với sự ràng buộc cho hoạt động tiền ảo. Tiểu bang Washington cũng đặc biệt bao gồm tiền ảo trong định nghĩa về chuyển tiền, do đó đòi hỏi tiền ảo phải có sự ràng buộc và các biện pháp tuân thủ khác. Tiểu bang Montana hiện là một trong những tiểu bang thân thiện nhất vì không có Luật chuyển tiền nên tiền ảo nói chung không phải chịu bất kỳ hạn chế nào được quy định bởi các quy định chuyển tiền. New Hampshire ban hành Luật năm 2017 nhằm bảo vệ các doanh nghiệp kinh doanh tiền ảo khỏi bị đăng ký làm người chuyển tiền. Bang Utah cũng ban hành luật vào năm 2018 các luật khác có lợi cho Blockchain và tiền ảo bao gồm Luật miễn thuế tiền ảo⁴⁵.

---

⁴⁴ Wilson, Wistar, (2013), “A Call to Clarify the Regulatory Scope of Money Transmitter Laws,” The Regulatory Review, <https://www.theregview.org/2013/06/19/a-call-to-clarify-the-regulatory-scope-of-money-transmitter-laws/>, ngày truy cập: 01/10/2019.

⁴⁵ Wilmoth and Josiah, (2018), “Wyoming House Unanimously Passes Bill Exempting Utility Tokens from Securities Laws,” CCN, <https://www.ccn.com/wyoming-house-unanimously-passes-bill-exempting-utility-tokens-securities-laws/>, ngày truy cập: 01/10/2019.

+ Về Yêu cầu cấp phép: Ngoài Luật chuyển tiền, các tiểu bang có tùy chọn ban hành các luật riêng biệt yêu cầu các nhà cung cấp tiền ảo phải cấp phép trong tiểu bang. Chẳng hạn, Connecticut đã ban hành Luật năm 2017 cấm các bên thứ ba bán tiền ảo hoặc lưu trữ tiền ảo cho người khác mà không có giấy phép. Connecticut cũng ra lệnh rằng những người được cấp phép kinh doanh tiền ảo phải trả một trái phiếu bảo đảm, được xác định bởi ủy viên ngân hàng nhà nước trên cơ sở tình huống. Ủy viên tính toán số lượng trái phiếu dựa trên số tiền lãi dự kiến. Georgia có lập trường tương tự như Connecticut bằng cách hạn chế việc chuyển tiền ảo trong tiểu bang mà không có giấy phép. Ngoài ra, Georgia cho phép Bộ Tài chính Ngân hàng cho phép các quy tắc và quy định trong tương lai liên quan đến việc chuyển tiền ảo. New York đã theo mô hình cấp phép thay vì sửa đổi Luật chuyển tiền hiện có. New York, như Connecticut và Georgia, yêu cầu cấp phép cho tiền ảo thông qua BitLicense , được tạo bởi Bộ Dịch vụ Tài chính của Tiểu bang New York. Các yêu cầu để có được một giấy phép như vậy là rất nghiêm ngặt. New York cũng yêu cầu các doanh nghiệp tiền ảo phải đăng ký một trái phiếu bảo đảm có số tiền được quyết định theo từng trường hợp.⁴⁶

+ Về Hướng dẫn quy định: Các bang chọn ban hành hướng dẫn quy định thông qua các cơ quan Nhà nước như cơ quan ngân hàng về việc xử lý tiền ảo. Hướng dẫn quy định không có sức mạnh tương tự như các quy định dựa trên luật ban hành, nhưng chúng thường dễ ban hành hơn luật. Hawaii, hiện không chính thức công nhận tiền ảo là chuyển tiền thông qua luật pháp, nhưng tiểu bang đã yêu cầu cấp phép cho một số loại hình kinh doanh tiền ảo.⁴⁷

---

⁴⁶ Jennifer L. Moffitt, (2018), “The Fifty U.S. States and Cryptocurrency Regulations”, <https://coinatmradar.com/blog/the-fifty-u-s-states-and-cryptocurrency-regulations/>, ngày truy cập: 01/10/2019.

⁴⁷ Testimony, (2018), “Relating to Virtual Currency”, https://www.capitol.hawaii.gov/Session2018/Testimony/HB2257_TESTIMONY_IAC_01-31-18_.PDF, ngày truy cập: 01/10/2019

Các quy định và hướng dẫn giữa các bang không thống nhất khiến cho việc đưa ra hành động của Nhà nước trở nên khó khăn. Tuy nhiên, dựa trên thông tin hiện tại từ luật ban hành và hướng dẫn quy định của Nhà nước, cả chính thức và không chính thức, các tiểu bang đã được phân tích và có thể được chia thành các loại riêng biệt dựa trên sự thân thiện của họ đối với tiền ảo. Bảng dưới đây tóm tắt bảng xếp hạng các bang đối với tiền ảo⁴⁸

Bảng 1.2.1.1. Bảng xếp hạng thái độ Nhà nước các bang đối với tiền ảo⁴⁹

Loại 1	Loại 2	Loại 3	Loại 4
Miễn trừ hợp pháp	Hướng dẫn thuận lợi	Hướng dẫn hạn chế	Điều chỉnh thông qua quy định
New Hampshire	Illinois	Idaho	Alabama
Motana	Kansas	Hawaii	Connecticut
Kazakhstan	Massachusetts	New Mexico	Georgia
	Tennessee	New York	Bắc Carolina
	Texas		Vermont
			Washington

Loại một là các bang đã tạo ra luật quy định về tiền ảo và tiền ảo được loại trừ khỏi các đạo luật chuyển tiền. Bang New Hampshire đã sửa đổi quy chế chuyển tiền của mình để loại trừ cụ thể những người có liên quan đến việc kinh doanh bán hoặc phát hành các công cụ thanh toán hoặc lưu trữ giá trị dưới dạng tiền ảo có thể chuyển đổi hoặc nhận tiền ảo chuyển đổi để giao dịch sang một địa điểm khác từ quy định chuyển tiền của nhà nước. Wyoming cũng là một

⁴⁸ Jennifer L. Moffitt, (2018), “The Fifty U.S. States and Cryptocurrency Regulations”, <https://coinatmradar.com/blog/the-fifty-u-s-states-and-cryptocurrency-regulations/>, ngày truy cập: 01/10/2019

⁴⁹ Dịch từ Bảng 3, Phụ lục.

tiểu bang loại một vì năm dự luật được ban hành vào tháng 3 năm 2018. Do đó, hiện tại đã có sự miễn trừ đối với tiền ảo được sử dụng trong tiểu bang từ các luật và quy định về chuyển tiền của bang Utah và tiền ảo hiện được miễn thuế tài sản.

Loại hai là các bang tương đối thân thiện với tiền ảo nhưng là một bước lùi so với loại một đối với tiền ảo. Các tiểu bang không ban hành luật quy định việc chuyển tiền không áp dụng cho tiền ảo, nhưng các cơ quan Nhà nước khác nhau đã ban hành các phán quyết hoặc quy định có hiệu lực tương tự.

Loại ba là các tiểu bang đã phát triển các quy định và hướng dẫn tuyên bố rằng Bitcoin và các loại tiền ảo khác là tiền và thuộc các yêu cầu cấp phép hoặc cấp phép của tiểu bang. Ví dụ, Bộ Tài chính của Idaho đã đưa ra một tuyên bố rằng một khách hàng trao đổi tiền ảo của bên thứ ba phải tuân theo Đạo luật chuyển tiền của Idaho.

Loại bốn là các tiểu bang có quy định luật rõ ràng rằng tiền ảo nằm trong hướng dẫn của Luật chuyển tiền.⁵⁰

Luật pháp và quy định về tiền ảo ở các tiểu bang Hoa Kỳ là không ngừng phát triển nên kết luận chắc chắn về tình trạng của tiền ảo tại Hoa Kỳ rất khó khăn. Đến nay, các quy định về tiền ảo vẫn đang trong giai đoạn đầu. Quốc hội Mỹ vẫn chưa thông qua bất kỳ một đạo luật nào đề cập đến tiền ảo một cách trực tiếp.

1.2.1.2. Hệ thống các quy định pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo ở Singapore

Ở Singapore, chỉ nhìn nhận việc lưu thông và trao đổi Bitcoin như tài sản hay hàng hóa hoặc không có động thái rõ ràng.

---

⁵⁰ Jennifer L. Moffitt, (2018), “The Fifty U.S. States and Cryptocurrency Regulations”, <https://coinatmradar.com/blog/the-fifty-u-s-states-and-cryptocurrency-regulations/>, ngày truy cập: 01/10/2019

Singapore đã cảnh báo các nhà đầu tư chống lại Bitcoin, nhưng không cấm mọi người sử dụng. Cơ quan Thuế của đất nước cho biết đánh thuế Bitcoin hay không tùy thuộc vào cách sử dụng.

Vào tháng 1 năm 2014, Cơ quan Doanh thu nội địa của Singapore báo cáo về thuế liên quan đến việc mua, bán, trao đổi Bitcoin cho các doanh nghiệp, cá nhân ở địa phương⁵¹: “Bitcoin bản chất không được coi là tiền, cũng không đủ điều kiện là tiền hoặc tiền tệ theo Cơ quan doanh thu nội địa Singapore và theo Đạo luật Thuế hàng hóa và dịch vụ của Singapore. Thay vào đó, việc cung cấp Bitcoin được kiểm tra theo Đạo luật Thuế hàng hóa và dịch vụ và thay đổi tùy theo cách cung cấp dịch vụ.”

Cơ quan Doanh thu nội địa Singapore cũng đã ban hành hướng dẫn về thuế đối với Bitcoin, nếu một doanh nghiệp Singapore cung cấp việc mua và bán Bitcoin, họ sẽ phải chịu thuế đối với khoản lãi kiếm được từ việc bán Bitcoin. Tuy nhiên, nếu Bitcoin là một phần của danh mục đầu tư của doanh nghiệp, Cơ quan doanh thu nội địa Singapore coi lợi nhuận từ bất kỳ giao dịch bán nào là vốn tự nhiên và không phải chịu thuế.

Đối với thuế hàng hóa và dịch vụ, việc bán Bitcoin để đổi lấy hàng hóa hoặc dịch vụ được coi là chịu thuế. Nếu người bán đã đăng ký thuế, họ sẽ cần tính đến điều này trong quá trình hoạt động kinh doanh của họ.

Vào ngày 1 tháng 8 năm 2017, Cơ quan tiền tệ Singapore đã ban hành một tuyên bố làm rõ rằng vấn đề về tiền ảo ở Singapore sẽ được điều chỉnh bởi MAS nếu tiền ảo nằm trong định nghĩa của Đạo luật chứng khoán và hợp đồng tương lai và theo quy định theo Luật bảo mật⁵². Chức năng của MAS không phải là

---

⁵¹ Michael Lee, (2014), “Singapore issues tax guidance on Bitcoins”, <https://www.zdnet.com/article/singapore-issues-tax-guidance-on-bitcoins/>, ngày truy cập: 07/05/2019.

“Bitcoin itself is not considered a good, nor does it qualify as money or currency, according to the IRAS and under Singapore's GST Act. Instead, the supply of Bitcoins is examined under GST and varies according to how the service is provided.”

⁵² MAS, (2017), “MAS clarifies regulatory position on the offer of digital tokens in Singapore”,

điều chỉnh tiền ảo. Tuy nhiên, MAS đã quan sát thấy rằng chức năng của các loại tiền ảo đã phát triển vượt ra ngoài việc chỉ là một loại tiền ảo thông thường. Khi tiền ảo nằm trong định nghĩa về Đạo luật chứng khoán và hợp đồng tương lai, các tổ chức phát hành các loại tiền ảo đó sẽ được yêu cầu nộp và đăng ký bản cáo bạch với MAS trước khi cung cấp các loại tiền ảo đó, trừ khi được miễn. Các tổ chức phát hành hoặc trung gian của các loại tiền ảo đó cũng sẽ phải tuân theo các yêu cầu cấp phép theo Đạo luật Cố vấn tài chính và Đạo luật chứng khoán và hợp đồng tương lai, và các yêu cầu áp dụng về chống rửa tiền và chống lại việc tài trợ cho khủng bố.

Sau tuyên bố tháng 8, Phó Thủ tướng và Bộ trưởng phụ trách của MAS đã trả lời các câu hỏi của Quốc hội vào ngày 03 tháng 10 năm 2017, về quy định về tiền ảo⁵³. Mặc dù MAS không quy định tiền ảo nhưng sẽ điều chỉnh các hoạt động liên quan đến việc sử dụng tiền ảo nằm trong phạm vi điều chỉnh của MAS, như rửa tiền và tài trợ khủng bố.

Đối với khung quy định thanh toán mới, MAS đã ban hành một văn bản tham vấn đề xuất Dự luật dịch vụ thanh toán vào tháng 11 năm 2017⁵⁴. Dự luật được đề xuất sẽ mở rộng phạm vi hoạt động thanh toán được quy định để bao

---

<http://www.mas.gov.sg/News-and-Publications/Media-Releases/2017/MAS-clarifies-regulatory-position-on-the-offer-of-digital-tokens-in-Singapore.aspx>, ngày truy cập: 01/05/2019.

The Monetary Authority of Singapore (MAS) clarified today that the offer or issue of digital tokens in Singapore will be regulated by MAS if the digital tokens constitute products regulated under the Securities and Futures Act .

⁵³ MAS, (2017), “Prevalence use of cryptocurrency in Singapore”,

<http://www.mas.gov.sg/News-and-Publications/Parliamentary-Replies/2017/Prevalence-use-of-cryptocurrency-in-Singapore.aspx>, ngày truy cập: 02/05/2019.

Similar to most jurisdictions, MAS does not regulate such virtual currencies per se. However we regulate the activities that surround them if those activities fall within our more general ambit as financial regulator. Virtual currencies, due to the anonymous nature of the transactions, can be exploited for money laundering and terrorism financing risks. MAS is working on a new payment services regulatory framework that will address these risks.

⁵⁴ MAS, (2017), “MAS Launches Second Consultation on New Regulatory Framework for Payments”,

<http://www.mas.gov.sg/News-and-Publications/Media-Releases/2017/MAS-Launches-Second-Consultation-on-New-Regulatory-Framework-for-Payments.aspx>, ngày truy cập: 11/05/2019.

gồm các dịch vụ tiền ảo và các đổi mới khác. Trong khuôn khổ mới, người thực hiện các dịch vụ tiền ảo bao gồm mua hoặc bán tiền ảo phải được cấp phép.

Theo Dự thảo cải cách Bộ luật Hình sự năm 2019 của Quốc hội Singapore, mục 22 quy định như sau: “Tài sản là tiền và tất cả các tài sản khác, có thể là động sản hoặc bất động sản, bao gồm những thứ đang hoạt động, tài sản vô hình hoặc hợp nhất khác và tiền ảo; Tiền ảo có nghĩa là một đại diện kỹ thuật số của giá trị bằng tiền hoặc giá trị của tiền có thể được giao dịch kỹ thuật số và có chức năng như một phương tiện trao đổi, một đơn vị tài khoản hoặc kho lưu trữ giá trị, bất kể đó là đấu thầu hợp pháp ở bất kỳ quốc gia hoặc lãnh thổ nào, kể cả Singapore.”⁵⁵

Dự thảo Bộ luật Hình sự 2019 đã đưa định nghĩa tiền ảo vào khái niệm tài sản, và nêu lên bản chất của tiền ảo như một phương tiện trao đổi, một đơn vị tài khoản hay kho lưu trữ giá trị. Điều này cho thấy, các nhà làm luật đã có cái nhìn rộng mở về tiền ảo, đưa tiền ảo vào khung pháp lý.

1.2.1.3. Hệ thống các quy định pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo ở Pháp

Pháp là một thành viên của Liên minh Châu Âu nên các quy định của Liên Minh Châu Âu có ảnh hưởng rất lớn đến sự hình thành và phát triển của pháp luật Pháp.

Tại Liên minh Châu Âu, họ đã không thông qua luật cụ thể liên quan đến tình trạng của Bitcoin.

Tháng 10/2015, Tòa án Tư pháp của Liên minh Châu Âu đã ra phán quyết “Việc trao đổi các loại tiền truyền thống cho các đơn vị tiền tệ ảo” Bitcoin

---

⁵⁵ Parliament of Singapore, (2019), “Criminal Law Reform Bill”, <https://www.parliament.gov.sg/docs/default-source/default-document-library/criminal-law-reform-bill-6-2019.pdf>, ngày truy cập: 02/11/2019.

In this Code “property” means money and all other property, movable or immovable, including things in action, other intangible or incorporeal property and virtual currency; “virtual currency” means a digital representation of value in money or money’s worth that can be digitally traded and functions as a medium of exchange, a unit of account or store of value, regardless of whether it is legal tender in any country or territory including Singapore.

“được miễn thuế giá trị gia tăng”. Các quốc gia thành viên phải thừa nhận các giao dịch liên quan đến “đồng tiền, tiền giấy và tiền xu được sử dụng như là hợp pháp”. Theo các thẩm phán, không nên tính thuế vì Bitcoin nên được coi như một phương tiện thanh toán.

Ngân hàng Trung ương Châu Âu phân loại Bitcoin như một đồng tiền ảo có thể chuyển đổi được. Tháng 7/2014, Cơ quan Quản lý Ngân hàng Châu Âu đã khuyến cáo các ngân hàng châu Âu không được giao dịch tiền tệ ảo như Bitcoin cho tới khi có một chế độ quản lý.

Như vậy, tính hợp pháp của Bitcoin tại EU được chấp nhận.⁵⁶

Ở nước Pháp, Luật Tài chính và Tiền tệ Pháp quy định rằng đơn vị tiền tệ của Pháp là đồng Euro và duy nhất chỉ có đồng Euro. Cả pháp luật và án lệ đều không quy định cụ thể và rõ ràng về tính chất và các quy định pháp luật về Bitcoin. Đối với một số nhà làm luật thì Bitcoin không phải là một loại tiền tệ. Đối với những người khác, Bitcoin sẽ là "một loại tiền tệ, có bản chất điện tử, không có tính hợp pháp".

Đối với Ủy ban Quốc gia về Tài khoản Chiến dịch và Tài chính Chính trị Pháp, đó là "một loại hình tiền tệ nhưng không có giá trị pháp lý".

Đối với Tổng cục Tài chính công Pháp, Bitcoin được coi là tài sản lưu động, giá trị của nó phụ thuộc vào sự biến động của thị trường và được điều chỉnh bởi *các quy tắc tại Điều L. 133-29* của Bộ luật Tài chính và Tiền tệ Pháp.

Tại Pháp, tiền ảo không hợp pháp và không được phát hành theo quy định của nhà nước. Tuy nhiên, không có văn bản nào quy định về việc loại trừ các giao dịch có liên quan đến Bitcoin ra khỏi các nghĩa vụ thuế có hiệu lực, đặc biệt là liên quan đến việc đánh thuế lợi nhuận hoặc thu thuế giá trị gia tăng. Tình trạng này đã bị cơ quan thuế thu hồi vào ngày 11 tháng 7 năm 2014.

---

⁵⁶ Huyana Tran, (2018), “Tính hợp pháp của Bitcoin ở các quốc gia trên thế giới”, <https://huyanatran.com/bitcoin-hop-phap-o-nhung-nuoc-nao>, ngày truy cập: 04/10/2019

Ngân hàng Pháp cảnh báo trước những rủi ro do Bitcoin. Việc trung gian sử dụng và giao dịch bằng Bitcoin của một công ty đòi hỏi phải có sự chấp thuận trước với tư cách là nhà cung cấp dịch vụ thanh toán.

Vào tháng 1 năm 2018, Bộ trưởng Bộ Kinh tế Pháp - Bruno Le Maire , cho biết ý kiến về các giao dịch cũng như việc sử dụng Bitcoin cũng như các loại tiền ảo rằng "những rủi ro của đầu cơ và các vụ ăn cắp có thể xảy ra". Ông giao một nhiệm vụ nghiên cứu về Bitcoin cho Jean - Pierre Landau, cựu Phó Thống đốc Banque de France. Trong báo cáo của mình, Jean - Pierre Landau chủ trương không điều chỉnh trực tiếp tiền ảo (ngoại trừ trong bối cảnh phòng chống rửa tiền), để tạo môi trường thuận lợi cho sự phát triển của công nghệ này và hạn chế nghiêm ngặt sự tiếp xúc của ngành tài chính quốc gia đối với tiền ảo.

Tuy nhiên, trên một cách nhìn nhận khác, Pháp đã có cách tiếp cận “tiền ảo” giống như một loại tài sản mã hóa, có đầy đủ tính chất của tài sản thông thường⁵⁷.

Theo báo cáo mới nhất của Quốc hội Pháp vào ngày 30/01/2019, Pháp cũng như các nước trong khu vực liên minh kinh tế Châu Âu là EU đang cân nhắc xem xét phát triển các quy định về tiền ảo nói chung dựa trên cơ sở nhiều ưu điểm của các loại hình tiền ảo tương tự như Bitcoin⁵⁸ cũng như đang xem xét đưa ra một số quy chế quản lý về thuế đối với loại hình này. Đây có thể là động thái mới nhất của Quốc hội Pháp để có thể hợp pháp hóa loại hình *tiền* đa chức năng này.

---

⁵⁷ Tuấn Linh, (2018), “Tiền mã hóa là tài sản theo quan điểm của nhà chức trách Pháp” <https://moj.gov.vn/qt/tintuc/Pages/hoat-dong-cua-cac-don-vi-thuoc-bo.aspx?ItemID=3115>, ngày truy cập: 21/10/2019.

⁵⁸ Pierre person(2019) “Rapport d’information”, http://www.assemblee-nationale.fr/15/rap-info/i1624.asp?fbclid=IwAR1trLIAfHEGimtQWHMTZETA14Xwr0vVJFCXrrtXg-2y3eFgQ7Y_LkA8QKM, ngày truy cập: 21/10/2019.

1.2.1.4. Hệ thống các quy định pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo ở Trung Quốc

Ngày 3 tháng 12 năm 2013, Ngân hàng Trung ương Trung Quốc đã ban hành văn bản thông báo về việc phòng chống rủi ro về Bitcoin. Thông báo này khẳng định Bitcoin như một loại “hàng hóa ảo” đặc biệt, không phải tiền tệ và không được lưu thông hay sử dụng trên thị trường như tiền tệ. Ngân hàng và các tổ chức tín dụng tại Trung Quốc bị cấm sử dụng Bitcoin, các tổ chức tài chính bị cấm sử dụng giá Bitcoin cho các hàng hóa hay dịch vụ, cũng như không được mua bán Bitcoin. Ngày 09 tháng 02 năm 2017, nhiều sàn giao dịch Bitcoin phải tạm ngừng hoặc trì hoãn các giao dịch rút tiền Bitcoin.

Bitcoin về cơ bản bị cấm ở Trung Quốc. Tất cả các ngân hàng và các tổ chức tài chính khác như bộ xử lý thanh toán đều bị cấm giao dịch hoặc giao dịch bằng Bitcoin. Sàn giao dịch tiền ảo bị cấm. Chính phủ đã đàn áp những người khai thác tiền ảo.⁵⁹

Cho đến nay, giao dịch tiền ảo vẫn bị nghiêm cấm tại Trung Quốc.

Nhưng mặc dù giao dịch Bitcoin bị nghiêm cấm, quyền sở hữu Bitcoin là tài sản vẫn là hợp pháp. Các giao dịch ngang hàng không thường xuyên có thể được công nhận quyền sở hữu và không bị trừng phạt theo pháp luật.

Trung Quốc đã và đang thực hiện các hoạt động ngày càng gia tăng để hạn chế tiền ảo. Bắt đầu bằng cách không chấp nhận các loại tiền ảo, Trung Quốc đã ra lệnh đóng băng các tài khoản ngân hàng liên quan đến việc trao đổi, khởi động các thợ mỏ Bitcoin và thiết lập lệnh cấm truy cập internet và di động trên toàn quốc cho tất cả mọi thứ liên quan đến giao dịch tiền ảo.

Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa cho đến nay là quốc gia điều chỉnh tiền ảo nghiêm ngặt nhất từ sau năm 2017, khi mà các thợ mỏ Bitcoin Trung Quốc

---

⁵⁹ Đoàn Phương Thảo (2018), “*Nghiên cứu xây dựng khung pháp lý về tiền ảo tại Việt Nam*”, Luận văn thạc sĩ luật học, Đại học kinh tế Hồ Chí Minh.

chiếm hơn 50% dân số khai thác trên toàn thế giới và việc chấp nhận tiền ảo ở Trung Quốc tăng ở mức cao hơn bất kỳ quốc gia nào khác.

Khi xem xét lập trường lạc quan của Trung Quốc đối với công nghệ Blockchain và những nhận xét tích cực về lĩnh vực của các cơ quan chính phủ, rõ ràng chính phủ đã đặt lệnh cấm buôn bán tiền mã hóa để ngăn chặn sự mất giá của đồng nhân dân tệ Trung Quốc và hạn chế đầu cơ trên thị trường.⁶⁰

1.2.1.5. Đánh giá chung thực trạng khung pháp lý về Bitcoin và các loại tiền ảo một số nước trên thế giới

Tiền ảo ra đời đã đem lại nhiều tác động đến nền kinh tế thế giới, được nhiều quốc gia quan tâm. Cùng với đó là việc ứng dụng công nghệ Blockchain góp phần không nhỏ vào việc hỗ trợ và sử dụng tiền ảo. Trên thế giới, mỗi quốc gia khác nhau có cách nhìn nhận riêng về tính hợp pháp của tiền ảo. Ở Mỹ, các cơ quan liên bang đã có cái nhìn rộng mở với Bitcoin và được phép sử dụng Bitcoin. Tuy nhiên, ở mỗi bang của Mỹ lại có những quy định khác nhau về mức độ chấp nhận tiền ảo. Đặc biệt là Quốc hội Mỹ vẫn chưa thông qua bất kỳ một đạo luật nào liên quan đến tiền ảo. Singapore và Pháp không quy định Bitcoin là đồng tiền hợp pháp nhưng có những cảnh cáo về rủi ro và thuế. Singapore đã có dự thảo Bộ luật hình sự năm 2019 trong đó tiền ảo được xem là tài sản. Trung Quốc lại cấm sử dụng trong lĩnh vực tài chính – ngân hàng và không coi Bitcoin là đồng tiền pháp định. Quan điểm pháp lý của mỗi quốc gia đang dần thay đổi qua từng thời điểm phát triển của loại tiền ảo này. Các quốc gia có ba xu hướng tiếp cận với tiền ảo - lấy Bitcoin làm ví dụ:

- Cấm các giao dịch liên quan đến tiền ảo trong lĩnh vực tài chính ngân hàng (trong đó điển hình có Trung Quốc).

---

⁶⁰ Đức Anh(2019), “Trung Quốc tính cấm hoạt động đào tiền ảo”, <http://vneconomy.vn/trung-quoc-tinh-cam-hoat-dong-dao-tien-ao-20190409134140467.htm> , ngày truy cập: 04/10/2019

- Cho phép sử dụng, giao dịch tiền ảo nhưng quản lý chặt các trung gian giao dịch (điển hình là Singapore).
- Tuy chưa có quan điểm chính thức nhưng Chính phủ, Quốc hội một số nước đã và đang thực hiện nghiên cứu, điều tra về bản chất, vai trò, khung pháp lý đối với các loại hình tiền ảo, đồng thời đưa ra các cảnh báo đầu tư, kinh doanh tiền ảo (điển hình là Mỹ, Pháp, Singapore).

1.2.2. Khung pháp lý về Bitcoin và các loại tiền ảo ở Việt Nam

1.2.2.1. Quy định pháp luật liên quan đến Bitcoin và các loại tiền ảo ở Việt Nam

Theo quy định của pháp luật Việt Nam hiện hành, thì hiện nay không có bất kỳ văn bản pháp luật nào điều chỉnh một cách cụ thể về vấn đề tiền ảo, Bitcoin. Pháp luật chỉ mới đưa ra một vài quy định khá lẻ tẻ ở trong các bộ luật, văn bản quy phạm pháp luật. Điển hình có thể kể đến như: Bộ Luật Dân sự 2015, Luật Phòng chống rửa tiền 2012, Luật Ngân hàng nhà nước Việt Nam 2010, Luật Thuế thu nhập cá nhân 2007, Pháp lệnh ngoại hối 2005, Bộ luật Hình sự 2015, Luật Đầu tư 2014, Luật quản lý Ngoại thương 2017 và Nghị định 69/2018/NĐ-CP quy định chi tiết một số điều của Luật quản lý Ngoại thương 2017, Nghị định 80/2016/NĐ-CP về sửa đổi bổ sung một số điều của Nghị định 101/2012/NĐ-CP về thanh toán không dùng tiền mặt, Nghị định 96/2014/NĐ-CP về xử phạt hành chính trong lĩnh vực tiền tệ và hoạt động ngân hàng thì các hành vi phát hành, cung ứng, sử dụng các phương tiện thanh toán không hợp pháp, Chỉ thị số 02/CT-NHNN về các biện pháp tăng cường kiểm soát các giao dịch, hoạt động liên quan đến tiền ảo của Ngân hàng Nhà nước,....

Trên cơ sở nghiên cứu các văn bản pháp luật nêu trên, có thể phân chia ra thành các phương diện pháp lý để dễ dàng tiếp cận và có cái nhìn tổng thể về các quy định của pháp luật có liên quan tới tiền ảo.

+ Dưới góc độ tài sản:

Dưới phương diện nhìn nhận theo góc độ tài sản, có thể tham khảo các khái niệm liên quan tới tài sản được quy định tại Bộ Luật Dân sự hiện hành.

- Bộ Luật Dân sự 2015:

Trong pháp luật dân sự qua các thời kỳ tại Việt Nam không có khái niệm bao quát về tài sản mà chỉ xây dựng định nghĩa về tài sản dưới hình thức liệt kê. Tuy nhiên đến năm 2015, nhận thấy trên thực tế còn tồn tại một loại tài sản được hình thành trong tương lai.

Từ đó nhận thấy khái niệm tài sản không thể là một khái niệm bất biến trong pháp luật dân sự mà càng ngày càng có sự điều chỉnh cho phù hợp với thực tế phát triển của nhân loại nói chung và mức độ nhìn nhận của quốc gia nói riêng và trong ngôn ngữ pháp lý.

Chung quy lại, đối với Bộ luật Dân sự hiện hành thì tiền ảo không được xem là một loại tài sản được công nhận và bảo vệ.

+ Dưới góc độ phương tiện thanh toán:

Dưới phương diện công cụ thanh toán, pháp luật đã có các quy định liên quan được ghi nhận trong các văn bản điển hình như trong Luật Ngân hàng Nhà nước Việt Nam 2010, Pháp lệnh ngoại hối và các văn bản có liên quan.

- Luật Ngân hàng Nhà nước Việt Nam năm 2010

Theo Khoản 2 Điều 17 Luật Ngân hàng Nhà nước Việt Nam năm 2010: “ Tiền giấy, tiền kim loại do Ngân hàng Nhà nước phát hành là phương tiện thanh toán hợp pháp trên lãnh thổ nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam”. Vậy Ngân hàng Nhà nước chỉ phát hành tiền giấy và tiền kim loại, không hề phát hành bất kì loại hình tiền tệ nào khác (bao gồm tiền ảo). Ngân hàng Nhà nước Việt Nam hôm 28 tháng 10 năm 2017 đã khẳng định các loại tiền ảo và Bitcoin không phải là phương tiện thanh toán hợp pháp tại Việt Nam⁶¹.

---

⁶¹ BBC, (2018), Việt Nam- Chính phủ mạnh tay với tiền ảo,

Ngân hàng nhà nước cũng đã nhiều lần khẳng định Bitcoin và các loại tiền ảo tương tự khác không phải là phương tiện thanh toán hợp pháp tại Việt Nam, ngày 21 tháng 7 năm 2017 Ngân hàng Nhà nước Việt Nam đã gửi Công văn số 5747/NHNN-PC của Ngân hàng Nhà nước Việt Nam gửi văn phòng chính phủ trả lời về vấn đề tiền ảo: "*Tiền ảo nói chung và Bitcoin, Litecoin nói riêng không phải là tiền tệ và không phải là phương tiện thanh toán hợp pháp theo quy định của pháp luật Việt Nam. Việc phát hành, cung ứng và sử dụng tiền ảo nói chung và Bitcoin, Litecoin nói riêng (phương tiện thanh toán không hợp pháp) làm tiền tệ hoặc phương tiện thanh toán là hành vi bị cấm. Chế tài xử lý hành vi này đã được quy định tại Nghị định 96/2014/NĐ-CP của Chính phủ về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực tiền tệ và ngân hàng và Bộ luật Hình sự 2015 (đã sửa đổi, bổ sung). Ngoài ra, về việc đầu tư vào tiền ảo, Ngân hàng Nhà nước Việt Nam đã cảnh báo nhiều lần việc đầu tư này tiềm ẩn rủi ro rất lớn cho nhà đầu tư.*"

Tại Chỉ thị số 02/CT-NHNN về các biện pháp tăng cường kiểm soát các giao dịch, hoạt động liên quan đến tiền ảo của Ngân hàng Nhà nước ngày 13 tháng 04 năm 2018 thì các trụ sở chính Ngân hàng Nhà nước Việt Nam, các Ngân hàng Nhà nước chi nhánh tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương; các tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài; các tổ chức cung ứng dịch vụ trung gian thanh toán nghiêm túc thực hiện các biện pháp nhằm tăng cường kiểm soát, xử lý các giao dịch liên quan tới tiền ảo, không được coi và sử dụng tiền ảo như một phương tiện thanh toán nhằm phòng ngừa, ngăn chặn việc lợi dụng hệ thống ngân hàng, hệ thống thanh toán cho mục đích mua bán, trao đổi tiền ảo hoặc sử dụng tiền ảo như phương tiện thanh toán.

- Pháp lệnh ngoại hối 2005 (sửa đổi bổ sung năm 2013)

Theo Điều 4 Pháp lệnh ngoại hối năm 2005 quy định các loại thuộc vào ngoại hối thì: “*Ngoại hối bao gồm: a) Đồng tiền của quốc gia khác hoặc đồng tiền chung Châu Âu và đồng tiền chung khác được sử dụng trong thanh toán quốc tế và khu vực (sau đây gọi là ngoại tệ); b) Phương tiện thanh toán bằng ngoại tệ, gồm séc, thẻ thanh toán, hối phiếu đòi nợ, hối phiếu nhận nợ và các phương tiện thanh toán khác; c) Các loại giấy tờ có giá bằng ngoại tệ, gồm trái phiếu Chính phủ, trái phiếu công ty, kỳ phiếu, cổ phiếu và các loại giấy tờ có giá khác; d) Vàng thuộc dự trữ ngoại hối nhà nước, trên tài khoản ở nước ngoài của người cư trú; vàng dưới dạng khối, thỏi, hạt, miếng trong trường hợp mang vào và mang ra khỏi lãnh thổ Việt Nam; đ) Đồng tiền của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong trường hợp chuyển vào và chuyển ra khỏi lãnh thổ Việt Nam hoặc được sử dụng trong thanh toán quốc tế*”

Theo đó, tiền ảo không thuộc vào danh mục ngoại hối và không được phép sử dụng trong giao dịch liên quan đến ngoại hối tại Việt Nam.

+ Dưới góc độ kinh tế:

Dưới góc độ kinh tế, có thể xem xét các quy định có trong Luật quản lý Ngoại thương 2017, Luật Đầu tư 2014.

- Luật quản lý Ngoại thương 2017 và nghị định 69/2018/NĐ-CP quy định chi tiết một số điều của Luật quản lý Ngoại thương 2017⁶² thì trong các danh mục hàng hóa cấm nhập khẩu lại không có quy định cấm nhập máy đào tiền ảo. Điều này vô hình chung đã dẫn đến một thực tế rằng, số lượng máy đào tiền ảo được nhập tràn lan ở nước ta mà chưa có chính sách quản lý kịp thời.

- Luật Đầu tư 2014

Theo quy định của Luật Đầu tư năm 2014, các ngành nghề cấm đầu tư kinh doanh được quy định tại Điều 6: “*Cấm các hoạt động đầu tư kinh doanh*

---

⁶² Phụ lục I, Danh mục hàng hóa cấm xuất khẩu, nhập khẩu
(Kèm theo Nghị định số 69/2018/NĐ-CP ngày 15 tháng 5 năm 2018 của Chính phủ)

sau đây :a) Kinh doanh các chất ma túy theo quy định tại Phụ lục 1 của Luật này; b) Kinh doanh các loại hóa chất, khoáng vật quy định tại Phụ lục 2 của Luật này; c) Kinh doanh mẫu vật các loại thực vật, động vật hoang dã theo quy định tại Phụ lục 1 của Công ước về buôn bán quốc tế các loài thực vật, động vật hoang dã nguy cấp; mẫu vật các loại động vật, thực vật hoang dã nguy cấp, quý hiếm Nhóm I có nguồn gốc từ tự nhiên theo quy định tại Phụ lục 3 của Luật này; d) Kinh doanh mại dâm; đ) Mua, bán người, mô, bộ phận cơ thể người; e) Hoạt động kinh doanh liên quan đến sinh sản vô tính trên người; g) Kinh doanh pháo nổ.”, cũng như ngành nghề kinh doanh có điều kiện được liệt kê tại Điều 7⁶³, đều không liệt kê hoạt động kinh doanh liên quan đến tiền ảo. Như vậy, theo Luật Đầu tư năm 2014, các hoạt động liên quan đến tiền ảo không bị coi là ngành nghề cấm kinh doanh và có thể tiến hành đầu tư mà không bị pháp luật cấm.

+ Dưới góc độ thuế:

Trên phương diện đánh giá về sự hợp lý trong việc đánh thuế các hoạt động liên quan đến tiền ảo nói chung, có thể xem xét qua các quy định có trong các văn bản như Luật Thuế thu nhập cá nhân 2007 sửa đổi, bổ sung năm 2012, Luật Thuế thu nhập doanh nghiệp 2008.

- Luật thuế thu nhập cá nhân năm 2007 (sửa đổi bổ sung năm 2012)

Theo quy định của Điều 3 Luật thuế thu nhập cá nhân năm 2007⁶⁴ quy định những loại thu nhập sẽ bị chịu thuế thu nhập cá nhân.

Tuy nhiên trong danh mục các hoạt động, các loại thu nhập phải đóng thuế thu nhập cá nhân thì lại chưa có các hoạt động liên quan tới tiền ảo. Do đó, các giao dịch và hoạt động liên quan đến tiền ảo như mua bán, đầu tư tiền ảo, huy động vốn bằng tiền ảo,...tạo ra nguồn thu cho cá nhân không được đề cập để

---

⁶³ Phụ lục 4, Ngành nghề đầu tư kinh doanh có điều kiện, ban hành kèm theo Luật Đầu tư 2016

thu thuế thu nhập cá nhân theo quy định của luật này. Điều này tạo ra lỗ hổng lớn trong vấn đề quản lý nguồn thuế thu cho Nhà nước đối với một loại hình tạo ra thu nhập như tiền ảo.

Bên cạnh đó, về quy định liên quan đến thuế thu nhập doanh nghiệp - cụ thể tại Luật thuế thu nhập doanh nghiệp 2008, chưa có quy định áp thuế đối với hoạt động mua bán máy đào tiền ảo hay đối với hoạt động trao đổi mua bán tiền ảo. Đây chính là một lỗ hổng lớn trong việc quản lý thuế hiện nay.

+ Trên các góc độ khác có liên quan:

Bên cạnh các phương diện trên, cũng cần xem xét tới các quy định pháp luật có liên quan đến tình hình thực hiện các biện pháp xử lý vi phạm liên quan đến tiền ảo nói chung cũng như các khía cạnh được quy định trong các văn bản pháp luật khác.

- Luật Phòng, chống rửa tiền năm 2012

Hiện nay, tình trạng rửa tiền qua đầu tư, giao dịch tiền ảo cũng là kênh được các đối tượng nhắm đến. Theo thống kê cho biết, trên một số sàn giao dịch Bitcoin lớn nhất trên thế giới, lượng truy cập từ Việt Nam luôn nằm trong top 5 và có lượng truy cập tăng nhanh theo thời gian⁶⁵. Tiền ảo sẽ là phương thức rửa tiền mới, an toàn, nhưng tiềm ẩn nguy cơ bất ổn khi chảy máu ngoại tệ với số lượng lớn và rất khó để ngăn chặn đối với Việt Nam.

Luật Phòng, chống rửa tiền năm 2012 quy định rất rõ bản chất của hành vi rửa tiền là việc hợp thức hóa nguồn gốc tài sản phạm tội mà có⁶⁶ và tài sản thì bao gồm các loại tài sản quy định tại Bộ luật Dân sự 2015, được biểu hiện dưới đầy đủ các hình thức vật chất hay phi vật chất, hữu hình hay vô hình.

- Bộ luật Hình sự năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2017)

---

⁶⁵ An Yên (2019), “Người Việt mê tiền ảo”, <https://thanhnien.vn/tai-chinh-kinh-doanh/nguoi-viet-dung-thu-hai-dong-nam-a-truy-cap-san-ky-thuat-so-1088330.html>, ngày truy cập: 01/10/2019.

⁶⁶ Khoản 1 Điều 4 Luật Phòng, chống rửa tiền năm 2012

Ngân hàng Nhà nước đã có cảnh báo nhiều lần về hình thức huy động vốn đa cấp thông qua hình thức giao dịch là tiền ảo. Cơ quan quản lý cũng nhấn mạnh việc những đồng tiền ảo như Bitcoin không phải là đồng tiền thanh toán hợp pháp tại Việt Nam. Đồng nghĩa với đó là việc phát hành, cung ứng, sử dụng Bitcoin và các loại tiền ảo tương tự khác làm phương tiện thanh toán là hành vi bị cấm và không được pháp luật bảo vệ khi có trục trặc xảy ra. Và từ ngày 1 tháng 1 năm 2018, hành vi phát hành, cung ứng, sử dụng các phương tiện thanh toán không hợp pháp, bao gồm cả Bitcoin và các loại tiền ảo tương tự khác có thể bị truy cứu trách nhiệm hình sự theo quy định tại Điểm g, Khoản 1, Điều 206 Bộ luật Hình sự 2015 (đã được sửa đổi, bổ sung năm 2017).

Tại Điều 206 sửa đổi về tội vi phạm quy định về hoạt động ngân hàng, hoạt động khác liên quan đến hoạt động ngân hàng, từ ngày tháng 1 năm 2018, người nào thực hiện các hành vi trong đó có hành vi phát hành, cung ứng, sử dụng phương tiện thanh toán gây thiệt hại về tài sản từ 100 - 300 ngàn đồng đến dưới 300.000.000 đồng sẽ bị phạt tiền từ 50-300 triệu đồng hoặc phạt tù từ 6 tháng đến 3 năm.

Tại Khoản 6, Khoản 7 Điều 1 Nghị định 80/2016/NĐ-CP về sửa đổi bổ sung một số điều của Nghị định 101/2012/NĐ-CP về thanh toán không dùng tiền mặt quy định: *"6. Phương tiện thanh toán không dùng tiền mặt sử dụng trong giao dịch thanh toán (sau đây gọi là phương tiện thanh toán), bao gồm: Séc, lệnh chi, ủy nhiệm chi, nhờ thu, ủy nhiệm thu, thẻ ngân hàng và các phương tiện thanh toán khác theo quy định của Ngân hàng Nhà nước. 7. Phương tiện thanh toán không hợp pháp là các phương tiện thanh toán không thuộc quy định tại Khoản 6 Điều này."*

Như vậy, phương tiện thanh toán không dùng tiền mặt bao gồm Séc, Lệnh chi, Ủy nhiệm chi, Nhờ thu, Ủy nhiệm thu, thẻ ngân hàng và các phương tiện thanh toán khác theo quy định của ngân hàng nhà nước. Theo quy định này, Bitcoin và các loại tiền ảo khác sẽ không được coi là phương tiện thanh toán,

việc cung ứng, phát hành và sử dụng các đồng tiền ảo là không hợp pháp. Đặc biệt, những hành vi vi phạm quy định của chính phủ về thanh toán không sử dụng tiền mặt, quy định tiền ảo là phương tiện thanh toán không hợp pháp tại Việt Nam và việc phát hành, sử dụng tiền ảo như là tiền tệ, phương tiện thanh toán sẽ bị xử lý theo Nghị định 96/2014/NĐ-CP của Chính phủ ngày 17 tháng 10 năm 2014 quy định xử phạt hành chính trong lĩnh vực tiền tệ và ngân hàng⁶⁷.

Theo Khoản 6, Điều 27 Nghị định 96/2014/NĐ-CP về xử phạt hành chính trong lĩnh vực tiền tệ và hoạt động ngân hàng thì các hành vi phát hành, cung ứng, sử dụng các phương tiện thanh toán không hợp pháp (bao gồm cả Bitcoin và các loại tiền ảo tương tự khác) sẽ bị xử phạt vi phạm hành chính mức từ 150 - 200 triệu đồng: "*Phạt tiền từ 150.000.000 đồng đến 200.000.000 đồng đối với một trong các hành vi vi phạm sau đây: a) Làm giả phương tiện thanh toán, lưu giữ, chuyển nhượng, sử dụng phương tiện thanh toán giả; b) Làm giả chứng từ khi sử dụng dịch vụ trung gian thanh toán; c) Vi phạm quy định thanh toán bằng tiền mặt; d) Phát hành, cung ứng, sử dụng các phương tiện thanh toán không hợp pháp.*"

Như vậy, Nhà nước đã bày tỏ quan điểm không xem tiền ảo là một phương thức thanh toán hợp pháp của quốc gia, không xem tiền ảo là tiền tệ, tuy nhiên ngầm thừa nhận tiền ảo là tài sản. Nếu đã xác định tiền ảo là tài sản thì cơ sở pháp lý đầu tiên tại Việt Nam phải được sử dụng nhằm mục đích điều chỉnh là pháp luật dân sự mà cơ bản là Bộ luật Dân sự 2015 đang có hiệu lực thi hành.

Việt Nam cũng như một vài quốc gia khác trên thế giới chưa chấp nhận tiền ảo là tiền tệ. Việc sử dụng tiền ảo - Bitcoin và các loại tiền ảo tương tự như Bitcoin làm phương tiện thanh toán không được pháp luật thừa nhận và bảo vệ. Pháp luật cấm các tổ chức tín dụng không được phép sử dụng Bitcoin và các loại tiền ảo tương tự như Bitcoin như một loại tiền tệ hoặc phương tiện thanh

---

⁶⁷ Phùng Trung Lập (2018), "*Tiền ảo và những khía cạnh của tiền ảo*", <http://www.vksndtc.gov.vn/tin-chi-tiet-7146>, ngày truy cập: 04/10/2019.

toán khi cung ứng dịch vụ cho khách hàng. Có thể nói rằng, khái niệm về tài sản ảo, tiền ảo chưa được nêu trong bất cứ văn bản quy phạm pháp luật, không được bất cứ ngân hàng nhà nước nào phát hành và không được lưu trữ bằng phương thức điện tử. Mọi vi phạm có liên quan đến tiền ảo nói chung đều sẽ bị xử phạt theo quy định của pháp luật hiện hành.

Qua ra soát các quy định pháp luật Việt Nam, có thể thấy rằng luật pháp nước ta vẫn chưa có quy định cụ thể khái niệm “tiền ảo”. Đặc biệt, theo quy định Bộ luật Dân sự 2015 thì tiền ảo không nằm trong khái niệm tài sản theo Điều 105. Theo Luật Ngân hàng Nhà nước Việt Nam 2010, tiền ảo không phải là loại tiền do Ngân hàng Nhà nước Việt Nam phát hành, và không phải là đồng tiền hợp pháp.

Tiền ảo không phải là tài sản cũng không phải là hàng hóa. Do đó, các văn bản pháp luật không hề đưa tiền ảo vào danh mục hàng hóa bị thu thuế như Luật thuế thu nhập cá nhân 2007 hay Luật thuế thu nhập doanh nghiệp 2008.

Mặc dù các quy định pháp luật quy định tiền ảo không phải là phương tiện thanh toán hợp pháp, việc cung ứng, phát hành sử dụng tiền ảo là bất hợp pháp và Nhà nước đã có chế tài xử lý về xử phạt hành chính trong lĩnh vực tiền tệ ngân hàng liên quan đến tiền ảo. Tuy nhiên, các hoạt động, giao dịch tiền ảo diễn ra và không có quy định pháp lý, các vụ việc không có căn cứ để xử lý vi phạm. Trong khi đó Luật Đầu tư 2014 không đưa tiền ảo vào danh mục các ngành nghề bị cấm kinh doanh.

Việt Nam không công nhận đồng tiền ảo cũng như Bitcoin là một phương tiện thanh toán, nếu phát hành, tàng trữ, cung ứng sử dụng chúng như một phương tiện thanh toán thì có thể bị truy cứu trách nhiệm hình sự. Có thể thấy rằng, yêu cầu thực tiễn và khoảng trống pháp lý cho thấy Việt Nam rất cần hoàn thiện quy định pháp luật về tiền ảo. Cơ chế ứng xử với tiền ảo, tài sản ảo đang là một yêu cầu đặt ra trong quản lý, đặc biệt là vấn đề đảm bảo an ninh trong thanh toán hay

vấn đề liên quan đến tiền tệ. Việt Nam cần phải nghiên cứu hoạt động này một cách thận trọng bởi tiền ảo và tài sản ảo là lĩnh vực tạo nhiều cơ hội phát triển, thu hút vốn đầu tư, nhưng cũng tiềm ẩn nhiều rủi ro.

KẾT LUẬN CHƯƠNG 1

Tiền ảo ra đời là sản phẩm của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0, không những có nhiều ưu điểm vượt trội mà còn tác động rất nhiều đến nền kinh tế thế giới. Tuy nhiên, việc các quốc gia chưa xây dựng nên một khung pháp lý ổn định về tiền ảo cũng là mối lo ngại lớn đối với quốc gia trong việc có nên thừa nhận tiền ảo là hợp pháp hay không. Với những giá trị to lớn cũng như là những rủi ro mà tiền ảo mang lại thì việc khắc phục những lỗ hổng pháp lý liên quan đến tiền ảo là cần thiết. Mỗi quốc gia trên thế giới có những quy định khác nhau về tiền ảo, trong khi Mỹ, Singapore và Pháp thì không coi Bitcoin là tiền hay tiền tệ hợp pháp, nhưng lại ban hành quy định về thuế đối với Bitcoin. Đặc biệt, Singapore đã ban hành dự thảo Bộ luật Hình sự năm 2019 trong đó quy định tiền ảo là một loại tài sản. Trung Quốc thì có động thái khác với các nước trên, cấm các hoạt động liên quan đến Bitcoin trong lĩnh vực tài chính ngân hàng và chính phủ đàn áp những người khai thác tiền ảo. Tại Việt Nam, đối chiếu với những quy định pháp luật, nhận thấy tiền ảo là một dạng tài sản đặc biệt. Tuy nhiên những quy định về khái niệm tài sản trong Bộ luật Dân sự 2015 còn chưa cụ thể, dẫn đến chưa đủ sức bao quát đối với tiền ảo. Tác giả nhận thấy cần nên xây dựng một khung pháp lý điều chỉnh tiền ảo để ngăn ngừa những rủi ro rửa tiền hay khủng bố, nhằm ổn định và phát triển nền kinh tế xã hội của quốc gia.

CHƯƠNG 2.

THỰC TIỄN THỰC HIỆN PHÁP LUẬT VỀ BITCOIN VÀ CÁC LOẠI TIỀN ẢO Ở MỘT SỐ NƯỚC TRÊN THẾ GIỚI – BÀI HỌC KINH NGHIỆM CHO VIỆT NAM

2.1. Thực tiễn thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo ở một số nước trên thế giới

2.1.1. Tình hình thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo một số nước trên thế giới

2.1.1.1. Tình hình thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo ở Mỹ

Cho tới thời điểm hiện nay⁶⁸, Mỹ là quốc gia có nhiều luật định liên quan đến tiền ảo nhất. 50 tiểu bang của Mỹ có những cách phản ứng khác nhau. California đã ban hành Bitcoin Foundation không công nhận Bitcoin là hợp pháp và ngừng mọi hoạt động giao dịch thương mại bằng loại tiền ảo này. Một số tiểu bang khác đang có kế hoạch về việc chấp thuận Bitcoin và công nghệ Blockchain, trong khi một số đã chấp nhận và chuyển chúng thành luật bao gồm Arizona, Vermont và Delaware.

Ủy ban Chứng khoán và Sàn Giao dịch Mỹ đã đưa ra cảnh báo các nhà đầu tư về mức độ rủi ro của hoạt động đầu tư tiền ảo và cho rằng cần thiết phải có các quy định về tiền ảo chặt chẽ hơn.⁶⁹

Ủy ban Giao dịch Hàng hóa Tương lai trở thành cơ quan đầu tiên của Mỹ cho phép các chứng khoán phái sinh tiền ảo được giao dịch công khai⁷⁰. Sở Thuế vụ Mỹ quy định đánh thuế Bitcoin dưới danh một dạng tài sản ảo thay

---

⁶⁸ ThS. Hoàng Thị Tâm, ThS. Nguyễn Thị Kim Phượng, (2018), “Tiền ảo và thực trạng quản lý tiền ảo ở một số quốc gia trên thế giới”, <http://tapchicongthuong.vn/bai-viet/tien-ao-va-thuc-trang-quan-ly-tien-ao-o-mot-so-quoc-gia-tren-the-gioi-53772.htm>, ngày truy cập: 18/05/2019.

⁶⁹ SEC, (2017), “Statement on cryptocurrencies and Initial Coin Offering”, <https://www.sec.gov/news/public-statement/statement-clayton-2017-12-11>, ngày truy cập: 01/10/2019

⁷⁰ CFTC, (2017), “A CFTC Primers on Virtual Currencies”, https://www.cftc.gov/sites/default/files/idc/groups/public/documents/file/labcftc_primercurrencies100417.pdf, ngày truy cập: 01/10/2019.

vì một loại tiền tệ chính thống⁷¹. Bất kỳ giao dịch nào sử dụng Bitcoin sẽ bị đánh thuế dựa theo quy tắc tính thuế áp dụng với tài sản. Điều này đồng nghĩa các giao dịch liên quan đến Bitcoin phải được báo cáo đầy đủ về Sở thuế vụ, để phục vụ quản lý thuế. Người đóng thuế tại Mỹ nếu bán hàng hóa đổi lấy Bitcoin phải thêm giá trị Bitcoin nhận được vào báo cáo thuế thu nhập hàng năm. Giá trị này được tính theo tỷ giá tại thời điểm người đóng thuế nhận được tiền ảo, hay tại thời điểm in trên hóa đơn bán hàng. Nếu Bitcoin được tích trữ dưới dạng vốn (tương tự như cổ phiếu, trái phiếu và các loại tài sản đầu tư khác), người nộp thuế Mỹ phải báo cáo đầy đủ lãi lỗ. Nếu đầu tư có lãi, thuế sẽ được thu tương tự như thu nhập đến từ cổ phiếu, trái phiếu và các loại tài sản đầu tư khác. Người "đào" Bitcoin cũng là đối tượng phải đóng thuế. Những cá nhân thực hiện việc "đào" Bitcoin tại Mỹ sẽ phải đóng thuế cho khoản giá trị Bitcoin "đào" được, nộp vào khoản thuế thu nhập cá nhân hàng năm. Giá trị Bitcoin được tính theo tỷ giá thị trường ngày "đào" được. Thù lao, lương thưởng trả dưới dạng Bitcoin cũng sẽ được tính thuế, tương tự với Bitcoin được sử dụng trong quá trình chi trả, thanh toán bằng Bitcoin. Người nộp thuế không thực hiện những nghĩa vụ thuế với Bitcoin sẽ bị xử phạt theo luật định Mỹ. Sở thuế vụ Mỹ yêu cầu các giao dịch liên quan đến Bitcoin phải được ghi sổ sách để phục vụ quản lý thuế.

2.1.1.2. Tình hình thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo ở Singapore

Cơ quan tiền tệ Singapore⁷², giống như nhiều nhà quản lý tài chính, đã cảnh báo về rủi ro đầu cơ vào các thị trường tiền ảo trong thời gian cao điểm

---

⁷¹ IRS, (2019), "Virtual Currency", <https://www.irs.gov/businesses/small-businesses-self-employed/virtual-currencies>, ngày truy cập: 01/10/2019.

⁷² Cơ quan tiền tệ Singapore <http://www.mas.gov.sg/>, ngày truy cập: 12/06/2019.

tháng 12 năm 2017 theo giá Bitcoin. Tòa án thương mại quốc tế của Singapore đã có một phiên tòa trong cùng một tháng, đối với tranh chấp giao dịch Bitcoin, dường như đó là hợp pháp hóa các khoản đầu tư kinh tế trong tranh chấp.

Vào ngày 9 tháng 1 năm 2018, Phó Thủ tướng Singapore Tharman Shanmugaratnam nói rằng⁷³: “Luật pháp của đất nước Singapore không phân biệt giữa các giao dịch được thực hiện bằng tiền tệ, tiền mã hóa hoặc các cách lưu thông giá trị mới khác”.

Giám đốc Cơ quan tiền tệ Singapore Fintech Sopnendu Mohanty, vào ngày 24 tháng 1 năm 2018, đã tuyên bố rằng ông không thể thấy trước cuộc khủng hoảng tài chính của Lehman Brothers với Bitcoin vào thời điểm này, và nói thêm rằng, có một dấu hiệu tuyệt vời, là các nhà quản lý đang nghiêm túc về thị trường tiền mã hóa này.

Mohanty cũng cho biết các nhà quản lý sẽ cần áp dụng biện pháp bảo vệ người tiêu dùng đối với các loại tiền kỹ thuật số như Bitcoin để tiếp tục phát triển. Trong khi chưa có tuyên bố nào từ Cơ quan tiền tệ Singapore⁷⁴.

2.1.1.3. Tình hình thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo ở Pháp

Ở Pháp, các tổ chức như: Banque de France, Autorité des Marchés Financiers - hiện đã quyết định: Nói không với Bitcoin và một số khác cho rằng đó không phải là tiền tệ. Bởi vì họ cho rằng không có đầy đủ các thuộc tính của tiền tệ. Ví dụ: vai trò trao đổi của họ bị giới hạn vì bạn không thể thanh toán ở mọi nơi bằng Bitcoin. Trong thư gửi các thành viên G20, Pháp và Đức thích

---

⁷³ David Pimentel, (2018), "Cryptocurrency Bound By Singapore's Laws For All Transactions", <https://blocktribune.com/singapores-aml-cft-laws-apply-to-all-transactions-including-cryptocurrency-deputy-prime-minister/>, ngày truy cập: 11/06/2019.

⁷⁴ Samuraj Das, (2018), "Bitcoin Won't Do a Lehman Collapse: Singapore Central Bank FinTech Chief", <https://www.ccn.com/bitcoin-wont-lehman-collapse-singapore-central-bank-fintech-chief/>, ngày truy cập: 04/10/2019

nói về tài sản tiền điện tử. Nói cách khác là tài sản ảo thường được sử dụng để đầu tư.

Đối mặt với sự chuyển biến đó, Banque de France vừa đưa ra một loạt các đề xuất để thay đổi các quy định. Và theo những rủi ro đã xác định. Đầu tiên là thao túng thị trường, có thể ít người nắm giữ nhiều tài sản.

Sau đó là rửa tiền, và tài trợ cho khủng bố. Các giao dịch được bảo mật, xác thực nhưng ẩn danh, không biết ai đứng sau. Banque de France đề xuất áp dụng các yêu cầu về tính minh bạch cho các nền tảng về chuyển đổi tiền ảo thành Euro.

Một vấn đề khác là sự bảo vệ của các nhà đầu tư và người tiêu dùng. Nó cũng là một trong những biện minh chính được đưa ra để điều chỉnh. Banque de France khuyến nghị đầu tư vào tài sản tiền điện tử nên được quy định. Và để cấm các hoạt động của tiền gửi và cho vay trong tài sản tiền điện tử. Về phần mình, các nhà tài chính Autorité des marchés đã đưa ra cảnh báo cho những người tiết kiệm liên quan đến việc mua Bitcoin. Bruno Le Maire cũng giao một nhiệm vụ về chủ đề này cho Jean - Pierre Landau, cựu phó thống đốc Banque de France.

Vì vậy, nhiều đề xuất sẽ cung cấp cho vị trí của Pháp trong một cuộc thảo luận có yếu tố quốc tế. Vào ngày 15 tháng 3, Christine Lagarde, giám đốc Quỹ Tiền tệ Quốc tế (IMF), cũng kêu gọi "hợp tác quốc tế" để điều chỉnh kích hoạt tiền điện tử thông qua một bài đăng trên blog, nói rằng các nhà quản lý nên sử dụng công nghệ Blockchain để giảm bớt "sự nguy hiểm đi kèm với lời hứa".

Các tùy chọn khác nhau sẽ được thảo luận lần đầu tiên ở cấp quốc tế giữa các bộ trưởng tài chính và thống đốc ngân hàng trung ương trong G20 tiếp theo⁷⁵.

---

⁷⁵ Catherine Petillon, (2018), "Bitcoin, Ether, Litecoin,... Faut-il les réguler?", <https://www.franceculture.fr/emissions/la-bulle-economique/bitcoin-ether-litecoin-faut-il-les-reguler>, ngày truy cập: 05/10/2019

Nhưng sẽ cần nhiều hơn để trả lời các câu hỏi thực chất mà điều này đặt ra. Có cần thiết phải cấm, hòa nhập, điều tiết? Điều này có nghĩa là thích nghi quy định với các đối tượng tài chính mới? Hoặc chấm dứt những gì chủ trì sáng tạo của họ và biến những đối mới này thành một cái gì đó khác?

Kể từ ngày 1 tháng 1 năm 2019, các quy định áp thuế đối với tiền ảo ở Pháp đã được quy định rõ ràng. Bitcoin sẽ phải tuân theo luật thuế của Pháp có hiệu lực đối với PFU. Các quy tắc này xác định một hình thức thuế đơn giản hóa với tỷ lệ cố định là 30%. Điều này có nghĩa là kể từ bây giờ, mọi khoản tiền thắng từ Bitcoin hoặc bất kỳ hoạt động kinh doanh tiền ảo nào khác sẽ bị đánh thuế ở mức ổn định 30%.⁷⁶

2.1.1.4. Tình hình thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo ở Trung Quốc

Nhìn chung, hiện nay chính phủ Trung quốc vẫn mở cửa cho tiền mã hóa và việc sử dụng Blockchain để cải thiện cơ sở hạ tầng hiện có và các vấn đề liên quan đến giải quyết phần mềm và dữ liệu.

Ủy ban Cải cách và Phát triển Quốc gia Trung Quốc (NDRC) ngày 8/4 cho biết đang lấy ý kiến công khai để sửa đổi danh sách các ngành công nghiệp mà cơ quan này muốn khuyến khích, hạn chế hoặc cấm hẳn. Đào tiền ảo là một trong những hoạt động mà NDRC muốn cấm hẳn.

Theo Reuters, Trung Quốc hiện là thị trường phần cứng máy tính lớn nhất thế giới, được dùng để khai thác Bitcoin cũng như các loại tiền ảo khác, bất chấp những động thái kiểm soát trước đó mà chính phủ nước này đưa ra.

Hoạt động đào tiền ảo, bao gồm đào Bitcoin, cùng hơn 450 hoạt động khác, được NDRC đưa vào danh sách cần bị cấm bởi đến nay chưa có điều luật

---

⁷⁶ Yannis Chastin (2018), “La France fixe les taxes sur le Bitcoin”, <https://news.chastin.com/la-france-fixe-les-taxes-sur-le-bitcoin/>, ngày truy cập: 05/10/2019

hay quy định nào quản lý. NDRC cho rằng những hoạt động này là thiếu an toàn, gây lãng phí tài nguyên hoặc ô nhiễm môi trường⁷⁷.

Tuy nhiên, trước những ưu điểm khó cưỡng của tiền ảo và xu hướng chung của hầu hết các quốc gia trên giới về việc nghiên cứu và xây dựng các khung pháp lý về quản lý tiền ảo và xem xét thừa nhận tiền ảo ở các mức độ và hình thức khác nhau sẽ khiến Trung Quốc dần gỡ bỏ các lệnh cấm tuyệt đối và đi theo xu hướng chung của thế giới.

2.1.2. Những thuận lợi, khó khăn và nguyên nhân trong thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo

2.1.2.1. Những thuận lợi và nguyên nhân trong thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo

Trong đời sống xã hội, pháp luật có vai trò đặc biệt quan trọng. Pháp luật không chỉ là một công cụ quản lý nhà nước hữu hiệu, mà còn tạo môi trường thuận lợi cho sự phát triển kinh tế, làm lành mạnh hoá đời sống xã hội và góp phần bồi đắp nên những giá trị mới, tạo ra nhiều nền tảng mới mẽ phát triển toàn diện của một quốc gia trên mọi mặt.

Đối diện với thực trạng quản lý tiền ảo hiện nay, mỗi nước đã có những phản ứng khác nhau trước sự phát triển của tiền ảo. Tại nhiều quốc gia, hệ thống các quy định pháp luật về tiền ảo nói chung được thực hiện thuận lợi:

+ *Thứ nhất*, các quy định về tiền ảo đã được ban hành đã mang tính chất định hướng hành vi của mọi người, hướng mọi người thực hiện và tuân thủ theo

Các đạo luật, các bộ luật, cũng như các văn bản dưới luật của một số quốc gia trên thế giới đã đã bước đầu tạo lập được một hành lang pháp lí về tiền ảo, tạo điều kiện cần thiết cho các quy định đó được thực thi một cách hiệu quả nhất. Các quy định về tiền ảo không ngừng ngày một được hoàn thiện và được đảm bảo thực hiện bằng những chế tài nhất định mang tính pháp lí cao.

---

⁷⁷ Đức Anh, (2019), “Trung Quốc tính cấm hoạt động đào tiền ảo”, <http://vneconomy.vn/trung-quoc-tinh-cam-hoat-dong-dao-tien-ao-20190409134140467.htm>, ngày truy cập: 03/10/2019

+ *Thứ hai*, người dân luôn tuân thủ pháp luật nói chung cũng như pháp luật về tiền ảo nói riêng

Bên cạnh đó, các quốc gia thông qua các quy định của mình đã tạo ra môi trường ổn định để nền kinh tế - công nghệ cao phát triển, đây chính là một nền tảng góp phần vào sự thuận lợi trong việc thực hiện pháp luật về Bitcoin và tiền ảo tại một số quốc gia.

+ *Thứ ba*, Bitcoin là sản phẩm của sự sáng tạo khoa học công nghệ của con người

Nền khoa học - công nghệ - kỹ thuật tiên tiến của các nước đã phát triển ra hàng loạt các sáng tạo khoa học công nghệ tuyệt vời mà trong đó tiêu biểu là Bitcoin - sản phẩm tiền ảo biểu hiện của trí tuệ thông minh và khoa học công nghệ đỉnh cao. Điều này đã thúc đẩy sự phát triển mạnh mẽ trong việc vận hành cũng như sử dụng tiền ảo trong khuôn khổ pháp lý nhất định của từng quốc gia trên thế giới, tạo điều kiện thực hiện có hiệu quả và thuận lợi các quy định pháp luật liên quan đến Bitcoin cũng như tiền ảo.

Với các thuận lợi đó thiết nghĩ các quốc gia cần tiếp tục nghiên cứu bổ sung, hoàn thiện các đạo luật liên quan đến tiền ảo có thể hoàn thiện thêm hệ thống pháp luật và đảm bảo sự thuận lợi trong việc thực hiện pháp luật về Bitcoin và tiền ảo trên thế giới nói chung

2.1.2.2. Những khó khăn và nguyên nhân trong thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo

Ngoài những thuận lợi thì cũng tồn tại không ít hạn chế trong việc thực hiện pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo.

+ *Thứ nhất*, thiếu các quy định pháp luật cụ thể để điều chỉnh Bitcoin và các loại tiền ảo

Bitcoin và các loại tiền ảo vẫn chưa được công nhận là đồng tiền hợp pháp. Hiện nay, tại nhiều quốc gia có cách nhìn nhận khác nhau về Bitcoin và các

loại tiền ảo. Tuy nhiên, pháp luật các nước chỉ mới đưa ra những quy định quản lý Bitcoin mà chưa thừa nhận nó là phương tiện thanh toán. Mặc dù các giao dịch hay hoạt động liên quan đến Bitcoin vẫn đang diễn ra. Cơ chế bảo vệ chủ thể tham gia các giao dịch Bitcoin vẫn chưa hình thành. Vì vậy nhiều người vẫn còn tâm lý e ngại không sẵn sàng trải nghiệm một loại hình đầu tư đầy mạo hiểm như Bitcoin. Động thái này được giới chuyên môn đánh giá là bước đi thận trọng đối với một thị trường mở và tiềm ẩn nhiều rủi ro như Bitcoin nói riêng và tiền thuật toán nói chung. Đây cũng là biện pháp được nhiều quốc gia trên thế giới áp dụng.

+ *Thứ hai*, Bitcoin không phải là đồng tiền do Ngân hàng trung ương phát hành

Bitcoin là một sản phẩm từ Blockchain, nó không chịu sự quản lý và không một quốc gia hay một ngân hàng nào có thể kiểm soát. Mọi giao dịch đều ẩn danh và có tính an ninh, bảo mật cao. Chính vì thế, nhiều người lo ngại Bitcoin và các loại tiền thuật toán khác có thể là công cụ rửa tiền của tội phạm. Công tác quản lý gặp nhiều khó khăn do các giao dịch, thanh toán tiền ảo chủ yếu thực hiện qua mạng internet, không thông qua hệ thống các tổ chức tín dụng nên khó kiểm soát.

+ *Thứ ba*, khả năng mở rộng của Bitcoin bị giới hạn

Bitcoin rất hấp dẫn và mới mẻ, là một hệ thống phi tập trung mà hoạt động tài chính đòi hỏi mức độ tin cậy cao, có thể thực hiện trao đổi mà không cần tin tưởng bất cứ ai. Tuy nhiên, “niềm tin” đi kèm với giá đó là giới hạn cứng số lượng giao dịch xử lý trong một khoảng thời gian nhất định. Các khối Bitcoin chứa các giao dịch trên mạng Bitcoin⁷⁸. Khả năng xử lý giao dịch trên chuỗi của mạng Bitcoin bị giới hạn bởi thời gian tạo khối trung bình là 10 phút và giới hạn kích thước khối là 1 megabyte. Khả năng xử lý giao dịch tối đa được

---

⁷⁸ Andreas M. Antonopoulos, (2014), “Mastering Bitcoin. Unlocking Digital Crypto-Currencies” . O'Reilly Media. ISBN 978-1-4493-7404-4.

ước tính bằng cách sử dụng kích thước giao dịch trung bình hoặc trung bình là từ 3,3 đến 7 giao dịch mỗi giây.⁷⁹ Vào tháng 7 năm 2016, 12,5 Bitcoin được cấp phát cho mỗi khối mới. Tốc độ sẽ giảm một nửa còn 6,25 Bitcoin vào khoảng tháng 5 năm 2020⁸⁰ và tiếp tục giảm một nửa sau mỗi chu kỳ 4 năm cho tới khi có tổng cộng 21 triệu Bitcoin được phát hành vào năm 2140⁸¹⁸².

+ *Thứ tư*, Bitcoin khó nắm giữ và dễ nảy sinh các vấn đề xã hội

Bitcoin là tiền ảo và là đồng tiền phi vật chất. Bitcoin cho phép người dùng ẩn danh khi giao dịch. Xong, chúng vẫn tồn tại nguy cơ bị tin tặc tấn công các sàn giao dịch nhằm ăn cắp lượng Bitcoin lớn⁸³. Gia tăng các hoạt động bất hợp pháp do các giao dịch bằng tiền ảo không minh bạch, rõ ràng, khó theo dõi, truy xuất nguồn gốc nên tiền ảo dễ trở thành công cụ cho các hoạt động rửa tiền, trốn thuế, hối lộ, mua bán vũ khí...

2.2. Thực tiễn giao dịch, hoạt động kinh doanh có liên quan đến Bitcoin và các loại tiền ảo tại Việt Nam

2.2.1. Các giao dịch liên quan đến Bitcoin và các loại tiền ảo và nhận diện các giao dịch liên quan đến Bitcoin và các loại tiền ảo

Thống kê cho thấy⁸⁴, năm 2017 lượng tìm kiếm từ khóa Bitcoin từ Việt Nam xếp hạng 41 trong danh sách 63 thị trường quan tâm nhiều đến đồng tiền kỹ thuật số này. Theo kết quả khảo sát của Công ty nghiên cứu CryptoCompare, tính đến cuối tháng 11 năm 2017, Nhật Bản, Hàn Quốc và Việt Nam chiếm gần

---

⁷⁹ Georgiadis, Evangelos, (2019), "How many transactions per second can bitcoin really handle? Theoretically", <https://eprint.iacr.org/2019/416.pdf>, ngày truy cập: 02/10/2019

⁸⁰ Joshua Davis, (2011), "The Crypto-Currency", <https://www.newyorker.com/magazine/2011/10/10/the-crypto-currency>, ngày truy cập: 02/10/2019.

⁸¹ Nakamoto Satoshi, (2009), "Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System", <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>, ngày truy cập: 02/10/2019

⁸² Wallace Benjamin, (2011), "The Rise and Fall of Bitcoin", <https://www.wired.com/2011/11/mf-bitcoin/>, ngày truy cập: 02/10/2019

⁸³ Mattha Busby, (2019), "Bitcoin worth £900,000 seized from hacker to compensate victims", <https://www.theguardian.com/technology/2019/aug/23/bitcoin-seized-hacker-grant-west-uk-compensate-victims>, ngày truy cập: 02/10/2019

⁸⁴ Phạm Minh Oanh, (2019), "Việt Nam trong dòng chảy 4.0 – Thách thức pháp lý đối với tiền ảo", <http://tapchitaichinh.vn/ngan-hang/viet-nam-trong-dong-chay-40-thach-thuc-phap-ly-doi-voi-tien-ao-308346.html>, ngày truy cập: 04/10/2019

80% tổng số hoạt động giao dịch Bitcoin toàn cầu, trong khi Mỹ chỉ chiếm khoảng 20%.

Con số tiền ảo đã bùng lên mạnh mẽ tại Việt Nam, cho dù pháp luật không cho phép. Bỏ qua nhiều khuyến cáo, nhà đầu tư vẫn đổ tiền thật để kinh doanh tiền ảo, bất chấp những rủi ro rình rập. Các giao dịch liên quan đến tiền ảo có thể kể đến như:

+ Sàn giao dịch tiền ảo

Tháng 10 năm 2015⁸⁵, tại Việt Nam, dịch vụ mua bán tiền ảo SanTienAo bắt đầu mua bán Bitcoin. Tiền thân của SanTienAo là dịch vụ mua bán các loại tiền ảo gắn với đô la Mỹ như WMZ, LR, PM, BTC-e. SanTienAo sử dụng kho BTC- e của mình để chuyển đổi trực tiếp ra Bitcoin khi có lệnh mua và ngược lại.

+ Mua bán bằng tiền ảo

Ngày 5 tháng 6 năm 2016⁸⁶, chiếc máy Bitcoin ATM đầu tiên tại Việt Nam bắt đầu được đưa vào thử nghiệm tại cửa hàng pizza Italiani's tại địa chỉ 290 Lý Tự Trọng, Quận 1, thành phố Hồ Chí Minh - đối diện Starbucks vòng xoay Phù Đổng. Chiếc máy này được sản xuất bởi BitAccess, điều hành bởi Bitcoin Vietnam và Bspend và được kết nối trực tiếp tới sàn giao dịch VBTC để mua và bán Bitcoin ra tiền đồng.

+ Dịch vụ thanh toán bằng tiền ảo

Nhiều doanh nghiệp nước ngoài tại Việt Nam cho phép người Việt thanh toán bằng Bitcoin đối với dịch vụ của họ⁸⁷, như nạp thẻ điện thoại BitRefill,

---

⁸⁵ PGS.TS. Nguyễn Minh Kiều, Lâm Giai Lê, (2018), “Vấn đề chính sách đối với Bitcoin: Ủng hộ hay không ủng hộ”, <http://sob.ueh.edu.vn/wp-content/uploads/2018/11/8.-NGUYEN-MINH-KIEU-GIAI-LE.pdf>, ngày truy cập: 04/10/2019

⁸⁶ Nhà đầu tư, (2017), “Việt Nam đã có 4 máy Bitcoin ATM”, <https://vietnamnet.vn/vn/kinh-doanh/tai-chinh/viet-nam-da-co-bon-may-bitcoin-atm-419463.html>, ngày truy cập: 04/10/2019

⁸⁷ Phạm Thị Thúy Hằng (2018), “Giải pháp quản lý tiền ảo, tài sản ảo”,

mua vé máy bay, đặt khách sạn và thuê ô tô tại Expedia, mua hàng trực tuyến tại OverStock, OpenBazaar hoặc tại các Dark Net Market, mua quần áo thời trang tại ASOS...

Trong khi đó, các giao dịch Bitcoin chủ yếu diễn ra trên mạng internet nên công tác điều tra vô cùng khó khăn. Vì thế, khi mô hình này bị sập, người dân không thể rút được tiền đầu tư vào hệ thống.

Mặc dù Thủ tướng chính phủ đã ban hành Chỉ thị số 10/CT-TTg đề cập tới hoạt động đầu tư, mua bán tiền ảo, huy động vốn qua phát hành tiền ảo và đã chỉ đạo các tổ chức tín dụng, tổ chức cung ứng dịch vụ trung gian thanh toán không được thực hiện các giao dịch liên quan đến tiền ảo trái pháp luật. Bên cạnh đó Chỉ thị số 02/CT-NHNN về các biện pháp tăng cường kiểm soát các giao dịch, hoạt động liên quan đến tiền ảo. Trong đó, yêu cầu các tổ chức tín dụng, tổ chức cung ứng dịch vụ trung gian thanh toán không được cung ứng các dịch vụ thanh toán, thực hiện giao dịch thẻ, cấp tín dụng qua thẻ, hỗ trợ xử lý, thanh toán, chuyển tiền, bù trừ và quyết toán, chuyển đổi tiền tệ, thực hiện giao dịch thanh toán, chuyển tiền qua biên giới liên quan đến giao dịch tiền ảo cho khách hàng do có thể phát sinh những rủi ro về rửa tiền, tài trợ khủng bố, gian lận, trốn thuế. Tuy nhiên, các giao dịch tiền ảo vẫn thường xuyên diễn ra với quy mô rộng trên phạm vi khắp cả nước.

2.2.2. Các hoạt động kinh doanh có liên quan đến Bitcoin và các loại tiền ảo tại Việt Nam

Hiện nay tại Việt Nam, do xu hướng toàn cầu hóa và sự mở rộng của thị trường khiến cho việc du nhập nhiều hình thức hoạt động mới mẻ mà đặc biệt có thể nhắc đến là các hoạt động có liên quan đến Bitcoin và các loại tiền ảo. Các hoạt động này diễn ra rất sôi động với nhiều người tham gia.

<http://tapchitaichinh.vn/nguyen-cuu--trao-doi/trao-doi-binh-luan/giai-phap-quan-ly-tien-ao-tai-san-ao-139865.html> , ngày truy cập: 03/10/2019

Tiền ảo với đặc trưng là sản phẩm của trí óc, của sự sáng tạo dựa trên nền tảng công nghệ thông tin số hóa, mã hóa đã đem lại nhiều ưu việt mà đồng tiền truyền thống không thể nào có được.

Tuy nhiên bên cạnh đó thì nó lại có điểm yếu chính là phát triển trên nền tảng công nghệ. Chính vì thế, tất yếu sẽ có nhiều lỗ hổng dẫn đến sự thiệt hại nghiêm trọng về kinh tế cũng như đối với hệ thống chính sách quản lý chúng. Có thể kể đến một số hoạt động điển hình như:

+ Đầu tư vào tiền ảo

Điển hình là tháng 4 năm 2018, tại TP. Hồ Chí Minh, hàng chục người tham gia vào mô hình đầu tư tiền ảo iFan, Pincoin⁸⁸ đã kéo đến trụ sở Công ty cổ phần Modern Tech tố cáo bị lừa đảo chiếm đoạt trên 15.000 tỷ đồng. Vụ việc này là lời cảnh báo cho nhiều nhà đầu tư thật nhanh trong khi chưa có khung pháp lý nào quy định, quản lý hoạt động kinh doanh tiền ảo tại Việt Nam. Thực tế cho thấy, iFan đã “gắn móc” xuất phát từ Singapore nhằm lấy niềm tin của nhà đầu tư của mình từ việc xây dựng một trung tâm kết nối giữa các nghệ sĩ và người hâm mộ (chẳng hạn như mua bán album ca nhạc, chia sẻ thông tin...). Thậm chí, còn đưa ra “bánh vẽ” sẽ giúp người dùng nhập tịch Mỹ, hoặc dùng tài khoản để thanh toán như thẻ Visa, hay sẽ tiến hành niêm yết trên sàn chứng khoán Nasdaq (Mỹ)... Công ty này còn cam kết, đầu tư vào tiền ảo iFan được hưởng lợi nhuận thấp nhất là 48%/tháng, thời gian hoàn vốn tối đa 4 tháng. Bên cạnh đó, nếu nhà đầu tư mời gọi được người khác tham gia, sẽ được hưởng thêm hoa hồng 8%... Bằng những thủ đoạn trên, các thành viên của Công ty Modern Tech đã mời gọi khoảng 32.000 nhà đầu tư tham gia dự án tiền ảo iFan. Điều đáng nói, sau khi nhà đầu tư góp vốn 15.000 tỷ đồng, họ không được Công ty Modern Tech hoàn trả vốn, lãi và biến mất. Chiêu thức của mô hình

---

⁸⁸ Phạm Thị Thúy Hằng, (2018), “Giải pháp quản lý tiền ảo, tài sản ảo”, <http://tapchitaichinh.vn/nghien-cuu--trao-doi/trao-doi-binh-luan/giai-phap-quan-ly-tien-ao-tai-san-ao-139865.html>, ngày truy cập: 03/10/2019

này là đưa ra lãi suất thật cao để kích thích lòng tham của nhà đầu tư và trả hoa hồng cao cho người giới thiệu.

+ Huy động vốn theo phương thức đa cấp

Ở địa bàn thị xã An Khê, tỉnh Gia Lai⁸⁹ một số đối tượng lừa đảo đã đưa ra hệ thống mạng kinh doanh với cái gọi là “Ngân hàng cộng đồng Bitcoin” (FXMT4); “Mạng luân chuyển sự giàu có M5”; Zewang.help (luân chuyển tài chính sinh lãi)... với cách thức hoạt động theo một hình thức huy động vốn theo kiểu đa cấp biến tướng, sử dụng đồng tiền ảo Bitcoin để giao dịch trong hệ thống kinh doanh ảo. Cái đích mà các đối tượng nhắm đến là trả lợi nhuận cao để mọi người hám lợi chui vào bẫy. Chị T. ở thị xã An Khê cho biết, khi hệ thống kinh doanh “Mạng luân chuyển sự giàu có M5” ra đời trên địa bàn thị xã An Khê rất nhiều người tham gia vì lợi nhuận cao. Đơn giản, ban đầu chỉ nộp 6,6 triệu đồng vào hệ thống trang web thì một tháng sau thu về 8,5 triệu đồng, trong đó lãi 1,9 triệu đồng. Với cách tính lãi đặc biệt cao này đã thu hút nhiều người tham gia và càng nộp tiền nhiều thì nhận lãi nhiều. Thời gian đầu phía đối tác kinh doanh chuyên tiền trả lãi cao, dần về sau thì bắt đầu nêu lý do và không chuyên trả tiền nữa. Tương tự như vậy, hệ thống mạng “Ngân hàng cộng đồng Bitcoin” (FXMT4) khi người tham gia kinh doanh ban đầu được hứa trả lãi cao hơn M5 nhiều lần. Cụ thể, mức lãi suất công khai trên sàn tài chính của các đối tượng đưa ra là 4,8%/ngày, tương đương 144%/tháng. Ngoài ra, các cá nhân còn bị “ru ngủ” bởi tiền phần trăm hấp dẫn nếu lôi kéo được nhiều người tham gia nộp tiền vào hệ thống kinh doanh ảo này.

+ Nhập khẩu máy đào tiền ảo

Theo thống kê của Tổng cục Hải quan, chỉ tính từ năm 2017 đến nửa đầu tháng 4 năm 2018, cả nước đã nhập khẩu khoảng 15.600 máy đào tiền ảo, gồm

---

⁸⁹ Ngọc Như, 2016, “Hám lợi, nhiều người mắc bẫy kinh doanh tiền ảo”, <http://cand.com.vn/dieu-tra-theo-don-ban-doc/Ham-loi-nhieu-nguoi-mac-bay-kinh-doanh-tien-ao-411641/>, ngày truy cập: 03/10/2019.

máy xử lý dữ liệu Bitcoin, dữ liệu Bitmain, máy xử lý thuật toán, thiết bị xử lý dữ liệu thuật toán, máy xử lý dữ liệu tự động và máy xử lý dữ liệu tự động dùng cho hệ thống quản lý điều khiển từ xa, nội bộ.

Số lượng máy đào tiền ảo nhập khẩu về chủ yếu tập trung tại 3 thành phố lớn gồm TP HCM, Hà Nội và Đà Nẵng. Cụ thể, năm 2017, lượng máy nhập về là hơn 9.300 bộ. Trong đó, hơn 2.300 bộ nhập về Hà Nội, khoảng 7.000 bộ nhập về TP HCM, còn lại là Đà Nẵng.

Năm 2018, chỉ tính riêng hơn 4 tháng đầu năm, lượng máy đào tiền ảo nhập về Việt Nam đã đạt con số hơn 6.300 bộ, tập trung chủ yếu ở hai thành phố lớn gồm Hà Nội và TP. Hồ Chí Minh. Trong đó, TP. Hồ Chí Minh nhập 2.009 bộ, Hà Nội nhập hơn 4.300 bộ.

Theo Bộ Tài chính, hiện nay, máy xử lý dữ liệu tự động không nằm trong danh mục hàng cấm nhập khẩu và không thuộc danh mục quản lý chuyên ngành hay hàng hoá gây mất an toàn nên doanh nghiệp được phép làm thủ tục nhập khẩu một cách dễ dàng.⁹⁰

Việc sử dụng máy xử lý dữ liệu tự động giải mã Bitcoin, Litecoin cho mục đích khai thác tiền ảo có nhiều dấu hiệu cho thấy sự phức tạp trong công tác quản lý, dễ bị các đối tượng lợi dụng để sử dụng như tiền tệ hoặc một phương pháp thanh toán khác.

+ Sử dụng tiền ảo như phương tiện rửa tiền phi pháp

Sự thận trọng của các cơ quan quản lý pháp luật hiện nay đối với đồng tiền ảo dễ hiểu. Ngoài các tiện ích như nhanh, tiết kiệm chi phí thì giao dịch bằng tiền ảo tiềm ẩn nhiều rủi ro bởi tính chất phức tạp của nó là ẩn danh, không thể biết ai là người cầm tiền. Giao dịch xong là dấu vết không còn.

---

⁹⁰ H.Anh (2018) “Bộ Tài chính đề xuất Tạm dừng nhập khẩu máy đào tiền ảo”, <https://dantri.com.vn/kinh-doanh/bo-tai-chinh-de-xuat-tam-dung-nhap-khau-may-dao-tien-ao-20180603000104611.htm> , ngày truy cập: 04/10/2019

Cũng chính vì tính chất ẩn danh mà đồng tiền này tạo điều kiện để trốn thuế, chuyển tiền bất hợp pháp, thanh toán, tài trợ cho các giao dịch bất hợp pháp. Các đối tượng có thể đổi tiền đồng sang tiền Bitcoin rồi thông qua các ví điện tử chuyển tiền ra nước ngoài trong nháy mắt mà không mất một đồng lệ phí. Hình thức này thuận tiện và rẻ hơn rất nhiều so với việc chuyển khoản qua ngân hàng phải mất từ 40 – 50 USD. Phí chuyển tiền qua ví điện tử có khi chỉ 0 đồng. Cách làm này tạo lỗ hổng cho việc rửa tiền, chuyển tiền từ Việt Nam sang các nước khác để mua bất động sản, tham gia vào các hoạt động bất hợp pháp khác.⁹¹

Người ta có thể sử dụng tiền ảo để phục vụ cho mục đích rửa tiền để hợp pháp hóa tiền từ các hoạt động như đánh bạc, cá độ bóng đá,... Hầu hết các vụ việc bị bóc gỡ đều có đặc điểm là các đối tượng dùng hình thức chuyển tiền qua khâu trung gian.

Việc sở hữu, mua bán, sử dụng Bitcoin tiềm ẩn rất nhiều rủi ro vì có khả năng bị tấn công đánh cắp, thay đổi dữ liệu hoặc bị ngừng giao dịch. Thêm vào đó, việc sử dụng Bitcoin và các loại tiền ảo tương tự khác làm phương tiện thanh toán không được pháp luật thừa nhận và bảo vệ.

Việc sử dụng đồng tiền Bitcoin để giao dịch, đặc biệt là những giao dịch lớn, trong đó không loại trừ khả năng có những giao dịch bất hợp pháp thì sẽ rất nguy hiểm. Bởi không một ai có thể kiểm soát được đồng tiền đi đâu, giá trị hàng hóa trao đổi như thế nào, chính vì vậy, nó sẽ tăng nguy cơ lợi dụng lỗ hổng để vi phạm, trong đó không loại trừ khả năng rửa tiền, tài trợ khủng bố.

Theo quy định hiện nay, bất cứ giao dịch nào liên quan đến tài sản cần phải công khai và thực hiện những quy định về thanh toán, nộp thuế, thống kê báo cáo... “Chính vì vậy, nếu các giao dịch hợp pháp được thực hiện qua ngân

---

⁹¹ Lan Hương và Cao Nguyên, (2017), “Bitcoin là phương tiện rửa tiền hoàn hảo của tội phạm”, <https://laodong.vn/kinh-te/bitcoin-la-phuong-tien-rua-tien-hoan-hao-cua-toi-pham-573322.lido>, ngày truy cập: 05/10/2019

hàng thì rất khó có thể che giấu được dấu vết, dòng tiền và rất dễ bị phát hiện nếu có giao dịch bất hợp pháp”. Bởi hiện nay, các giao dịch có giá trị vài trăm triệu một ngày phải báo cáo để kiểm soát, theo dõi. Còn đối với Bitcoin, các giao dịch có thể lên đến hàng tỉ USD mà không ai biết.

Hiện nay, nhiều doanh nghiệp cũng đã lợi dụng điều này để trốn thuế bằng cách giao dịch thông qua đồng tiền ảo Bitcoin, đặc biệt đối với các đơn vị xuất nhập khẩu. So với trước đây, ngoại tệ được chuyển qua lại trong và ngoài nước thì rất dễ phát hiện sai phạm, còn thông qua đồng Bitcoin lại quá “đơn giản và bí mật”.

Chung quy lại, các hoạt động có liên quan đến Bitcoin cũng như các loại tiền ảo khác mang nhiều nguy cơ cao: người sử dụng có thể bị lừa đảo, bị mất trắng tài sản mà không có hình thức nào có thể bảo vệ được.

Chính vì thế, cơ quan có chức năng cần nhanh chóng vào vào cuộc để nắm rõ diễn biến cũng như kịp thời đưa ra biện pháp xử lý khi có dấu hiệu sai phạm.

2.2.3. Thực tiễn xử lý vi phạm trong giao kết, thực hiện các giao dịch và hoạt động kinh doanh có liên quan đến Bitcoin và tiền ảo

Do thuộc tính "cơ động" của Bitcoin, cho nên việc kiểm soát nó không đơn giản. Đi đôi với đó là việc pháp luật về tiền ảo tại Việt Nam chưa được quy định một cách cụ thể và còn tương đối ít và sơ sài, điều này dẫn tới việc thực hiện biện pháp xử lý vi phạm về các giao dịch và hoạt động có liên quan đến tiền ảo thực sự chưa được tốt.

Đơn cử như vụ việc: “Bitconnect là đồng tiền được phát triển trên nền tảng đa cấp. Khác với những đồng tiền kỹ thuật số khác được nhà đầu tư mua đi bán lại để kiếm lời, tại Việt Nam người đầu tư vào Bitconnect chủ yếu là gửi lấy lãi. Người chơi được hứa hẹn trả lãi suất 30 - 40%/tháng (trung bình trên dưới 1%/ngày) và chỉ sau 2 - 3 tháng có thể thu hồi toàn bộ vốn. Do mức lãi khủng, Bitconnect thu hút được rất nhiều nhà đầu tư tham gia. Chỉ riêng trang Bitconnect

Việt Nam đã có 53.000 thành viên. Tháng 1 năm 2018, hàng loạt người đầu tư vào đồng tiền ảo Bitconnect tại Việt Nam vô cùng hoảng loạn khi sàn giao dịch theo mô hình lending đa cấp Bitconnect đóng cửa vì các cơ quan chức năng tại Texas và Bắc Carolina (Mỹ) yêu cầu ngừng hoạt động. Từ mức giá trên 400 USD, đồng Bitconnect đã rơi tự do khiến nhiều người mất trắng khoản tiền đã gom góp, vay mượn để rót vào đầu tư”.⁹²

Có thể thấy rằng, mặc dù pháp luật đã có chế tài để xử lý vi phạm liên quan đến tiền ảo nói chung nhưng vẫn chưa thực sự cụ thể dẫn đến một thực trạng đáng quan ngại đối với nền kinh tế hiện nay - đó là có xảy ra vi phạm pháp luật diễn biến phức tạp về các giao dịch và hoạt động liên quan đến tiền ảo.

2.3. Bài học kinh nghiệm cho Việt Nam và một số định hướng xây dựng khung pháp lý về Bitcoin và các loại tiền ảo trong bối cảnh cụ thể của Việt Nam

2.3.1. Các yếu tố tác động đến khung pháp lý về Bitcoin và các loại tiền ảo

2.3.1.1. Điều kiện kinh tế - xã hội Việt Nam

+ Độ mở cửa thị trường

Những năm 2007 - 2008 đánh dấu bước ngoặt lớn đối với quá trình hội nhập thương mại và tài chính thế giới khi Việt Nam chính thức gia nhập WTO. Năm 2016, Báo cáo rà soát pháp luật của Phòng Thương mại và Công Nghiệp Việt Nam VCCI cho biết đã có 80/91 lĩnh vực dịch vụ của Việt Nam có điều kiện pháp luật tương thích với cam kết mở cửa trong WTO.

Năm 2018, Diễn đàn Kinh tế Thế giới công bố báo cáo “Năng lực cạnh tranh toàn cầu 2018” trong đó chỉ số mở cửa thương mại dịch vụ của Việt Nam là 36/100 điểm (trong đó 100 là hoàn toàn hạn chế, 0 là mở cửa hoàn toàn),

---

⁹² Anh Hồng(2019), “Các sàn tiền ảo đa cấp rục rịch quay trở lại với chiêu lái khủng”, <https://tuoitre.vn/cac-san-tien-ao-da-cap-ruc-rich-quay-lai-voi-chieu-lai-khung-20190527180338949.htm>, 04/10/2019

đứng thứ 73/140 nước. So với quốc gia láng giềng Trung Quốc, Việt Nam đã vượt lên về mức độ cởi mở trong thương mại dịch vụ.⁹³

Như vậy có thể nói thị trường dịch vụ của Việt Nam cũng đã được mở cửa tương đối và ở mức trung bình so với thế giới sau khi gia nhập WTO và thực hiện các Hiệp định thương mại tự do FTA.

Vì vậy, trong xu thế hội nhập chung, nền kinh tế Việt Nam đang dần được mở rộng và trở nên tự do. Bên cạnh đó, các nước quan hệ hợp tác làm ăn và đầu tư mạnh ở Việt Nam là các quốc gia có nền tài chính mở và đã chấp nhận đồng Bitcoin. Trong khi Mỹ là nơi có thị trường Bitcoin phát triển nhất. Việc trao đổi kinh tế, thương mại giữa Việt Nam với các nước láng giềng chắc chắn sẽ bị ảnh hưởng bởi xuất hiện của các loại tiền ảo như Bitcoin.

+ Độ rủi ro thị trường

Trong khi phạm vi chấp nhận Bitcoin trên thế giới ngày càng mở rộng, đối với Việt Nam, các điều kiện tiền đề khác cho việc sử dụng Bitcoin cũng đang có xu hướng hoàn thiện và phát triển. Ngoài ra, việc cải thiện mức xếp hạng tín dụng vẫn luôn là mục tiêu dài hạn của thị trường tài chính Việt Nam. Do đó, để phát triển thị trường tài chính bắt kịp với xu thế của thế giới, Việt Nam vẫn nên xem xét việc công nhận Bitcoin trong tương lai.

+ Cơ sở hạ tầng của Việt Nam

- Về hạ tầng thanh toán

- Thanh toán không dùng tiền mặt

Thời gian qua, hoạt động thanh toán không dùng tiền mặt tại Việt Nam đạt được những kết quả tích cực. Ngân hàng Nhà nước đã ban hành nhiều văn

---

⁹³ Phong Du(2018), “Tự do trong lĩnh vực dịch vụ ở Việt nam ở mức trung bình-khá”, <http://khoa hocphattrien.vn/chinh-sach/hop-tac-viet-nam-belarus-thao-go-nhung-nut-that/2019100311194657p1c785.htm> , ngày truy cập: 04/10/2019

bản quản lý, chỉ đạo trong hoạt động thanh toán nhằm đảm bảo chất lượng dịch vụ và quyền lợi của khách hàng tham gia dịch vụ thanh toán.

Theo báo cáo của Ngân hàng Nhà nước, hoạt động thanh toán không dùng tiền mặt tại Việt Nam đã có nhiều chuyển biến mạnh mẽ, cơ bản đạt được mục tiêu đề ra; nhận thức và thói quen của người dân, doanh nghiệp về thanh toán không dùng tiền mặt có sự cải thiện tích cực.

- Các hình thức thanh toán thanh toán trực tuyến

Hình thức thanh toán bằng tiền mặt là hình thức truyền thống và được người dân sử dụng nhiều nhất. Tuy nhiên các hình thức thanh toán khác bắt đầu được người dùng quan tâm đến như Ví điện tử, hay thanh toán qua internet banking được rất nhiều người ưa chuộng. Xu hướng này cho thấy người dùng bắt đầu có sự quan tâm đến những hình thức thanh toán trực tuyến qua thương mại điện tử đơn giản thuận tiện hơn. Sự xuất hiện của Bitcoin cũng như các sàn giao dịch bắt đầu có hoạt động nhất định của người dùng trên internet dự báo về một loại hình thanh toán thuận tiện, nhanh gọn và có tính bảo mật cao sẽ đáp ứng được nhu cầu của người dùng ngày càng có thói quen sử dụng internet để trao đổi dịch vụ, hàng hóa.

- Về hạ tầng công nghệ thông tin

- Tài nguyên Internet

Internet ở Việt Nam được hình thành và phát triển từ năm 1997, từ đó đến nay, Việt Nam luôn được thế giới đánh giá là một trong những quốc gia có số người sử dụng internet tăng nhanh nhất hàng năm .

Trong lĩnh vực đăng ký sử dụng tài nguyên internet, những năm gần đây, Việt Nam gia tăng đáng kể các tổ chức có mạng lưới kết nối đa hướng, đăng ký sử dụng số hiệu mạng ASN và vùng địa chỉ độc lập. Điều này thể hiện sự đa dạng, phát triển trong mạng lưới hạ tầng thông tin với sự trưởng thành trong mạng lưới người sử dụng, không hoàn toàn lệ thuộc vào mạng của các nhà cung

cấp. Dịch vụ internet Việt Nam ngày càng đa dạng, phong phú. Các loại hình dịch vụ kết nối tốc độ cao có mức độ tăng trưởng nhanh chóng. Những năm gần đây, dịch vụ truy cập Internet qua hạ tầng di động 4G thể hiện sự tăng trưởng vượt bậc do sự tiện lợi trong sử dụng.

Với dân số đông, mức độ thâm nhập và sử dụng internet cao, Việt Nam là một trong những thị trường lớn nhất về sản phẩm và dịch vụ kỹ thuật số ở Đông Nam Á⁹⁴. Với 34 triệu dân sống ở các thành phố, 72% người trưởng thành sở hữu điện thoại thông minh và ngày càng tăng, Việt Nam là thị trường lớn cho các ngành kỹ thuật số phát triển nhanh như thương mại điện tử, thanh toán kỹ thuật số và gọi xe bằng thiết bị di động (kiểu Uber, Grab). Thị trường Việt Nam cho các ngành này đã đạt quy mô đáng kể. Quy mô và tiềm năng thị trường Việt Nam là một thị trường lớn, đang phát triển nhanh đối với các sản phẩm và dịch vụ kỹ thuật số, có tầng lớp trung lưu và khả năng chi tiêu ngày một gia tăng. Việt Nam có quy mô dân số khá lớn với gần 100 triệu dân. Ngoài ra, có 68% người Việt Nam chủ yếu truy cập internet qua điện thoại thông minh (Malaysia 60%, Singapore 41%). Hơn nữa, thái độ của người Việt Nam đối với công nghệ rất tích cực. 61% người Việt Nam tin rằng các công nghệ mới mang lại nhiều cơ hội hơn là rủi ro và 63% thích hoàn thành nhiệm vụ bằng kỹ thuật - công nghệ hơn vào bất cứ khi nào có thể.

- Thị trường dịch vụ di động và viễn thông

Sự tăng trưởng của thị trường di động được thúc đẩy mạnh mẽ bởi các công ty viễn thông, khi đầu tư rất nhiều tiền để xây dựng cơ sở hạ tầng và giữ được mức giá thấp cho người sử dụng. Quan trọng hơn, Việt Nam có dân số trẻ, 67% dân số sử dụng internet, 57% dân số tích cực sử dụng mạng xã hội và

---

⁹⁴ Mỹ Lan(2019), “Việt Nam xếp trong nhóm “Non trẻ” về mức độ sẵn sàng cho Cách mạng 4.0”, <https://www.msn.com/vi-vn/news/other/vi%E1%BB%87t-nam-x%E1%BA%BFp-trong-nh%C3%B3m-non-tr%E1%BA%BB-v%E1%BB%81-m%E1%BB%A9c-%C4%91%E1%BB%99-s%E1%BA%B5n-s%C3%A0ng-cho-c%C3%A1ch-m%E1%BA%A1ng-40/ar-AAEXpHA#page=2>, ngày truy cập: 04/10/2019

73%⁹⁵ dân số có điện thoại di động cá nhân.

Mạng 5g là hạ tầng cho kết nối vạn vật⁹⁶. 4G đang phổ biến trên toàn thế giới, nhưng giờ đây người ta bắt đầu nói về công nghệ kế nhiệm của nó, 5G. Hiện nay, với sự phát triển nhanh chóng của Internet vạn vật trên toàn thế giới và công nghệ nhà thông minh và thành phố thông minh, 4G sẽ nhanh chóng bị thay thế là điều không tránh khỏi. Với tốc độ truyền dữ liệu cực cao, khả năng kết nối cực lớn, độ trễ thấp, công suất lớn, nguồn tiêu thụ nhỏ, 5G sẽ làm được nhiều việc mà 4G không đáp ứng được. Để tải về cùng một bộ phim dài hai tiếng, mạng 3G mất 26 giờ, mạng 4G mất 06 phút, nhưng mạng 5G chỉ mất 3,6 giây. Công nghệ 5G sẽ tạo ra một cuộc cách mạng về kết nối, 2G/3G/4G kết nối 07 tỷ người thì 5G sẽ kết nối hàng tỷ thiết bị, chuyển tải toàn bộ thế giới vật lý vào thế giới ảo, giúp mọi vật giao tiếp với nhau, những hệ thống tự động hóa sẽ thực hiện đúng như ý muốn con người. 5G sẽ thay đổi cơ bản cuộc sống của loài người.

Nhìn chung so với các nước đã chấp nhận Bitcoin và có thị trường Bitcoin phát triển thì ở Việt Nam, có thể thấy điều kiện hiện có là chưa đủ. Độ mở của thị trường còn thấp, rủi ro thị trường cao, tâm lý người tiêu dùng chưa quen với hình thức thanh toán điện tử. Tuy nhiên, các yếu tố này đều đang có xu hướng thay đổi phù hợp với điều kiện để chấp nhận Bitcoin, đặc biệt khi cơ sở hạ tầng và công nghệ thông tin ở Việt Nam đang phát triển đáng kể. Do đó, đứng trước thời đại toàn cầu hóa kinh tế, chúng ta cần tận dụng những thách thức, khó khăn để biến nó thành cơ hội, đưa đất nước phát triển vượt bậc.

2.3.1.2. Chính sách pháp luật của Nhà nước

---

⁹⁵ Mỹ Lan, (2019), “Việt Nam xếp trong nhóm “Non trẻ” về mức độ sẵn sàng cho Cách mạng 4.0”, <https://www.msn.com/vi-vn/news/other/vi%E1%BB%87t-nam-x%E1%BA%BFp-trong-nh%C3%B3m-non-tr%E1%BA%BB-v%E1%BB%81-m%E1%BB%A9c-%C4%91%E1%BB%99-s%E1%BA%B5n-s%C3%A0ng-cho-c%C3%A1ch-m%E1%BA%A1ng-40/ar-AAEXpHA#page=2>, ngày truy cập: 04/10/2019

⁹⁶ Nguyễn Mạnh Hùng (2019), “Viễn thông trong xu thế cách mạng công nghiệp 4.0”, <http://phutho.gov.vn/chinhquyendientu/Pages/tintuc/tinchitiet.aspx?tintucid=206771>, ngày truy cập: 04/10/2019.

Hiện nay, nhà nước ta đã và đang từng bước triển khai hoạt động xây dựng khung pháp lý về tiền ảo nói chung.

Quyết định số 1255/QĐ-TTg về phê duyệt Đề án Hoàn thiện khung pháp lý để quản lý, xử lý đối với các loại tài sản ảo, tiền điện tử, tiền ảo và Chỉ thị số 10/CT-TTg ngày 11 tháng 4 năm 2018 về tăng cường các hoạt động liên quan đến Bitcoin và các loại tiền ảo tương tự khác của Thủ tướng Chính phủ được xem là động thái chính thức của nhà nước liên quan đến vấn đề tiền ảo. Từ thực tiễn liên quan đến tiền ảo đang diễn ra trên thế giới, nhà nước ta đã từng bước hoàn thiện hệ thống các quy định pháp luật trên cơ sở tham khảo các quy định của pháp luật một số quốc gia tiêu biểu trên thế giới. Từ đó “a) *Thế chế hóa đường lối, chính sách của Đảng, Nhà nước về bảo vệ quyền sở hữu, quyền tài sản nhằm giải quyết thực tiễn tất yếu đang tồn tại và sẽ diễn ra; b) Góp phần bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của các nhà đầu tư trong và ngoài nước tại Việt Nam; hạn chế, ngăn chặn và kiểm soát có hiệu quả các rủi ro, lạm dụng liên quan; cụ thể hóa các chế định về quyền tài sản trong Bộ luật Dân sự năm 2015 trong lĩnh vực tài sản ảo, tiền điện tử, tiền ảo; c) Nghiên cứu, tiếp thu có chọn lọc kinh nghiệm quốc tế về tài sản ảo, tiền điện tử, tiền ảo để nhận diện, xây dựng, hoàn thiện khung pháp lý liên quan theo nguyên tắc đảm bảo sự đồng bộ, thống nhất, minh bạch, ổn định và có thể dự báo trước của hệ thống pháp luật, phù hợp thông lệ quốc tế*”⁹⁷.

Có thể nhận thấy rằng, trong quá trình hội nhập sâu và rộng như hiện nay thì chủ trương của Đảng và nhà nước ta như vậy là hoàn toàn đúng đắn và mang tính chất quyết định quan trọng đối với nền kinh tế thị trường phát triển trên nền tảng khoa học công nghệ như hiện nay. Vì vậy, thiết nghĩ cần đẩy mạnh

---

⁹⁷ Quyết định số 1255/QĐ-TTg ngày 21/8/2017 của Thủ tướng Chính phủ về phê duyệt Đề án Hoàn thiện khung pháp lý để quản lý, xử lý đối với các loại tài sản ảo, tiền điện tử, tiền ảo

hơn nữa công tác xây dựng khung pháp lí về tiền ảo để kịp thời theo kịp đà phát triển của thế giới về mọi phương diện.

2.3.1.3. Điều kiện kinh tế - xã hội của thế giới

Ngày nay, tình hình thế giới đang có sự biến động sâu sắc về nhiều mặt, sự vươn lên mạnh mẽ của các quốc gia đã khiến cục diện kinh tế - xã hội thế giới thay đổi: trật tự thế giới đa cực thay cho trật tự đơn cực đã đem lại nhiều thành tựu to lớn cho thế giới trên các lĩnh vực khác nhau; hợp tác quốc tế được đưa lên hàng đầu với nhiều mối quan hệ hợp tác song phương, đa phương giữa các quốc gia; sự xuất hiện nhiều của các tổ chức liên kết khu vực và thế giới đã thu hẹp khoảng cách giữa các quốc gia, khiến khoảng cách của các nước trở nên gần gũi hơn bao giờ hết.

Bên cạnh đó, trước yêu cầu phát triển của giai đoạn mới, nền kinh tế thế giới đã dần phát triển trên cơ sở khoa học công nghệ hiện đại với dữ liệu số hóa thông minh, năng động.

Nền khoa học và công nghệ thế giới không ngừng tiếp tục phát triển và đóng vai trò ngày càng quan trọng đối với quá trình phát triển kinh tế xã hội của mỗi quốc gia. Tri thức được xác định là lực lượng sản xuất trực tiếp và là động lực phát triển hàng đầu đối với mọi quốc gia.

Tại khu vực Châu Á nói riêng, số lượng các quốc gia phát triển luôn đứng đầu thế giới. Tại đây, nền thương mại và công nghệ kĩ thuật được hậu thuẫn và định hình lại bởi sự bùng nổ của cuộc cách mạng công nghệ 4.0 và xu hướng phát triển nhanh của kinh tế thế giới. Do tác động của cách mạng công nghệ 4.0, việc sử dụng các sản phẩm của khoa học công nghệ và trí tuệ của con người dần đã thay thế đi các công cụ truyền thống, đem lại một nền kinh tế xã hội phát triển trên nền tảng khoa học, tiến đến kỉ nguyên phát triển thịnh vượng của Châu Á với “*những con rồng*” lớn như Trung Quốc, Ấn Độ, Nhật Bản, Hàn Quốc,...

Sự phát triển nổi trội về mọi mặt của các đất nước tiên tiến như Mỹ, Pháp, Trung Quốc, Singapore,... đã tạo nên cục diện mới cho nền thế giới. Sự phát triển của các quốc gia nói trên đã làm cơ sở để các quốc gia khác trên thế giới có thể học hỏi áp dụng vào tình hình của quốc gia mình cho thật phù hợp. Với vị thế là quốc gia có quan hệ hợp tác song phương với các quốc gia trên, rõ ràng rằng Việt Nam sẽ học hỏi được rất nhiều trong vấn đề đưa đất nước ta phát triển dựa trên sự học hỏi kinh nghiệm của các nước bạn nói trên, nhất là trong bối cảnh nhà nước đang trong tiến trình xây dựng khung pháp lí dành cho tiền ảo - điều mà các nước bạn thực sự đã và đang thực hiện rất tốt.

Hội nhập kinh tế quốc tế là chủ trương lớn của Đảng ta, là nội dung trọng tâm của hội nhập quốc tế và là một bộ phận quan trọng, xuyên suốt của công cuộc đổi mới. Đảng ta đã đưa ra chủ trương đúng đắn trong việc mở rộng hợp tác kinh tế quốc tế, nâng cao vị thế của Việt Nam trên trường quốc tế. Đứng trước diễn biến phức tạp của tình hình thế giới đòi hỏi từng quốc gia phải có tư duy mới, biết tận dụng tối đa các nguồn lực sẵn có, phát huy thế mạnh của mình để hội nhập với nền kinh tế thế giới. Đối với nước ta, việc hoà nhập vào nền kinh tế thế giới và khu vực là việc làm hết sức cần thiết, nhất là đối với sự xuất hiện và phát triển của một loại hình “*tiền*” mới - là tiền ảo như hiện nay.

2.3.2. Bài học kinh nghiệm cho Việt Nam

Thông qua việc nhìn nhận, tham khảo pháp luật của các nước trên thế giới mà cụ thể là Mỹ, Pháp, Singapore và Trung Quốc trong việc quy định pháp luật và quản lí tiền ảo nói chung, có thể thấy rằng thế giới đang có những cách nhìn nhận cũng như quản lí tiền ảo theo cách riêng biệt của từng quốc gia. Tuy nhiên, có thể nhận ra rằng có 3 xu thế chính là:

- Cấm các giao dịch liên quan đến tiền ảo trong lĩnh vực tài chính ngân hàng.

- Cho phép sử dụng, giao dịch tiền ảo nhưng quản lý chặt các trung gian giao dịch .

- Trung lập, chưa có động thái rõ ràng về tiền ảo.

Tuy nhiên, mỗi quốc gia đã trang bị cho mình những quy định nhất định để nhằm bảo vệ người dùng hay gia tăng ngân sách của chính phủ như tiến hành đánh thuế giao dịch tiền ảo (Pháp) hay cho phép sử dụng tiền ảo nhưng dưới những quy định chặt chẽ (Mỹ, Singapore,...).

Cho dù là dưới hình thức nào đi chăng nữa thì Việt Nam nên nhìn nhận và học hỏi cách quản lí của các quốc gia dưới góc độ tham khảo.

Việt Nam có thể rút ra một số kinh nghiệm trong vấn đề quản lí cũng như ban hành các quy định pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo là cho dù có ban hành các quy định liên quan đến tiền ảo như thế nào đi nữa thì cũng cần tuân thủ các vấn đề như:

- Việc quản lí cũng như ban hành các quy định pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo đảm bảo thể chế hóa đường lối của Đảng Cộng Sản Việt Nam. Vấn đề quản lí cũng như ban hành quy định pháp luật về một đối tượng cụ thể nào đó là cơ sở pháp lí vô cùng quan trọng giúp hoàn thiện việc thực hiện chế độ pháp luật của một quốc gia. Đối với Việt Nam, pháp luật có vai trò quan trọng góp phần phát triển kinh tế, ổn định chính trị, phát huy vai trò, tác dụng và ảnh hưởng rộng lớn trong đời sống kinh tế - xã hội. Hiện nay, các quan hệ trong và ngoài nước đang diễn ra một cách hết sức sinh động và thay đổi không ngừng. Việc chỉ đạo hướng dẫn, tổ chức quản lí tiền ảo nói chung phải bám sát trên tinh thần lãnh đạo của Đảng, trên cơ sở tình hình, điều kiện thực tế của nước ta hiện nay để đảm bảo làm sao có thể hoàn thiện nhất, hiệu quả nhất, nhất là đối với các quy định có liên quan đến tiền ảo, Bitcoin.

- Việc quản lí cũng như ban hành các quy định pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo cần phải đảm bảo sự đồng bộ của các quy định trong hệ thống pháp luật Việt Nam nói chung. Để những quy định pháp luật về các loại tiền ảo đi vào thực tế và có thể phát huy một cách có hiệu quả nhất thì điều cần thiết là phải tiến hành xây dựng và hoàn thiện các quy định có liên quan. Các văn bản pháp luật cụ thể quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành phải quy định một cách cụ thể, chi tiết, đảm bảo được tính khả thi và phù hợp với các quan hệ có liên quan đến bồi thường thiệt hại ngoài hợp đồng do doanh nghiệp gây thiệt hại hiện nay. Khi dự thảo, xây dựng, ban hành văn bản cần có sự phối hợp một cách chặt chẽ giữa các cơ quan, tổ chức để tránh sự chồng chéo và đảm bảo tính thống nhất, đồng bộ. Các cơ chế luật pháp phải được thể chế hóa nhằm xây dựng mối quan hệ hài hòa và ổn định, tiến bộ. Đảm bảo sự hài hòa giữa các quan hệ, các chủ thể trong xã hội.

- Việc quản lí cũng như ban hành các quy định pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo phải đảm bảo phù hợp với quá trình Việt Nam hội nhập với pháp luật quốc tế, đảm bảo sự phát triển sâu và rộng trong một chỉnh thể phát triển với các quốc gia. Việc phát triển và ban hành các quy định pháp luật về các loại tiền ảo cần phải đảm bảo phù hợp với cơ chế hội nhập sâu rộng và có sự hài hòa với luật pháp quốc tế nói chung, góp phần làm giảm đi khoảng cách khác biệt giữa nền kinh tế Việt Nam và thế giới. Vì thế việc ban hành các quy định có liên quan đến tiền ảo nói chung của Việt Nam cần thiết phải đảm bảo được sự hài hòa cũng như sự phát triển của pháp luật quốc tế.

- Việc quản lí cũng như ban hành các quy định pháp luật về Bitcoin và các loại tiền ảo phù hợp với thực tiễn tình hình kinh tế - xã hội - chính trị của Việt Nam.

Tin chắc rằng, nếu Việt Nam có thể tổng hợp được cách tiếp cận và đánh giá đúng thực tiễn của thị trường hiện tại thì việc quản lý các loại tiền ảo sẽ trở nên dễ dàng hơn bao giờ hết.

2.3.3. Đề xuất một số định hướng xây dựng khung pháp lý về Bitcoin và các loại tiền ảo tại Việt Nam

Từ thực trạng pháp luật về Bitcoin nói riêng và tiền ảo nói chung trên thế giới và tại Việt Nam đã cho thấy việc quản lý Bitcoin sẽ là một quá trình không hề đơn giản như so với các loại ngoại tệ hay vàng.

Để đảm bảo quyền và nghĩa vụ liên quan đến tiền ảo, đồng thời đẩy mạnh công tác quản lý thị trường giao dịch trong thực tế đối với loại tiền này, chính phủ cần có những quy định “mềm”⁹⁸, những định hướng xây dựng cơ chế pháp lý thử nghiệm để tổng kết và ban hành quy định pháp lý thử nghiệm để tổng kết và ban hành pháp luật, hoặc sửa đổi các quy định liên quan. Trong đó, có thể là những quy định về chống rửa tiền, trốn thuế hay nhận diện khách hàng. Ngoài ra, vấn đề cốt lõi là Bitcoin và các loại tiền ảo là những sản phẩm đòi hỏi sự sáng tạo về mặt công nghệ số, mã hóa. Do đó, bên cạnh việc đưa nó vào khuôn khổ pháp lý, cần tạo điều kiện cho sự sáng tạo.

+ *Thứ nhất, thay đổi tên gọi cho tiền ảo*

Vì tiền ảo không được coi là một phương thức thanh toán hợp pháp và cũng chưa được coi là một dạng tài sản theo Bộ luật dân sự 2015 và càng không phải là tiền tệ hợp pháp của quốc gia như đã phân tích ở các phần trên. Do đó cần thiết phải sử dụng một tên gọi pháp lý cụ thể hơn và hợp lý hơn để nói lên đúng bản chất của tiền ảo.

---

⁹⁸ Quy định mềm là những quy định không mang tính chất bắt buộc tuyệt đối, không có cơ chế ràng buộc, không có cơ quan tài phán nào đảm nhận vai trò ràng buộc việc thực hiện các quy tắc này về mặt pháp lý, hoặc nếu có thì hiệu lực ràng buộc cũng yếu hơn so với hiệu lực bắt buộc của pháp luật truyền thống. Những quy định đó được đảm bảo thực hiện bằng sự tự giác là chủ yếu, mang tính hướng dẫn, khuyến khích hơn là sự ra lệnh, thực hiện với nhiều chủ thể.

Tác giả kiến nghị xem xét việc điều chỉnh tên gọi của tiền ảo sang các tên gọi cụ thể và chuẩn mực hơn, như “ tài sản mã hóa”, bởi vì tiền ảo được biểu hiện dưới dạng ngôn ngữ lập trình. Một mặt việc không sử dụng từ “tiền” sẽ làm thay đổi quan niệm của người dùng nói riêng và Nhân dân nói chung trong nhận thức tiền ảo không phải là tiền tệ và không phải là phương tiện thanh toán quốc gia mà chỉ là một loại tài sản theo quy định của pháp luật.

+ *Thứ hai, xem xét bổ sung tiền ảo vào khái niệm tài sản trong Bộ luật Dân sự 2015*

Cần xem xét đưa tiền ảo vào khái niệm tài sản, vị trí độc lập, ngang hàng như tiền, vật, giấy tờ có giá hay quyền tài sản nhằm mục đích khẳng định tiền ảo chính là một tài sản đặc biệt. Như đã tác giả phân tích ở phần trên. Tại Mỹ, khung pháp lý về tiền ảo giữa các bang không được thống nhất. Tuy nhiên, Sở Thuế vụ Mỹ đã xem Bitcoin là tài sản và có thể được giao dịch, chuyển đổi sang các loại tiền tệ thực hoặc ảo khác. Các nhà chức trách Pháp cũng xem tiền ảo như một loại tài sản. Quốc hội Singapore đã có dự thảo bộ luật hình sự năm 2019, trong đó, tiền ảo nằm trong khái niệm tài sản.

Việc khẳng định tiền ảo là tài sản sẽ là cơ sở pháp lý vững chắc và nền tảng cho các quy định về bảo hộ và xác lập quyền đối với chủ sở hữu với tư cách là một tài sản độc lập trong giao dịch dân sự cũng như hoạt động đầu tư, kinh doanh. Bên cạnh đó việc đưa khái niệm tiền ảo vào khái niệm tài sản trong Bộ luật Dân sự sẽ là căn cứ để cơ quan có thẩm quyền giải quyết các hành vi vi phạm pháp luật hình sự như trộm cắp hoặc lừa đảo liên quan đến tiền ảo.

+ *Thứ ba, xây dựng quy định về các công cụ giám sát giao dịch Bitcoin nói riêng và tiền ảo nói chung liên quan đến hoạt động rửa tiền, tài trợ khủng bố trong Luật Phòng, chống rửa tiền năm 2012*

Theo dõi các hoạt động chuyển tiền đáng ngờ có thể là một giải pháp để kiểm soát các giao dịch Bitcoin. Luật Phòng, chống rửa tiền năm 2012 quy định

rất rõ bản chất của hành vi rửa tiền là việc hợp thức hóa nguồn gốc tài sản phạm tội mà có và tài sản thì bao gồm các loại tài sản quy định tại Bộ luật Dân sự 2015, được biểu hiện đầy đủ dưới các hình thức vật chất hay phi vật chất, hữu hình hay vô hình⁹⁹. Nếu tiền ảo được xem xét là một loại tài sản theo Bộ luật Dân sự 2015 thì những hành vi rửa tiền sẽ được điều chỉnh bởi Luật Phòng, chống rửa tiền năm 2012.

Mặc dù giao dịch Bitcoin là ẩn danh nhưng việc chuyển lợi nhuận về tài khoản hay chuyển tiền ra nước ngoài để nạp vào ví điện tử là có thể truy xuất theo dõi các tài khoản hay giao dịch đáng ngờ này được. Ngân hàng Nhà nước có thể cung cấp cho các Ngân hàng danh sách các tài khoản chuyển tiền nghi ngờ này và yêu cầu các Ngân hàng định kỳ báo cáo để qua đó Ngân hàng Nhà nước này có thể giám sát được quy mô cũng như hoạt động giao dịch tại Việt Nam. Bên cạnh đó chúng ta có thể học hỏi một số kinh nghiệm từ phía Trung Quốc trong việc giám sát các công cụ mạng xã hội hay nhắn tin trực tuyến... Gần đây nhà chức trách tại Trung Quốc cũng đã tăng cường giám sát đối với WeChat, ứng dụng tin nhắn mà các nhà giao dịch tiền ảo thường sử dụng để liên lạc.

+ *Thứ tư, xây dựng các quy định đánh thuế các giao dịch về Bitcoin nói riêng và tiền ảo nói chung theo Luật thuế thu nhập cá nhân năm 2007*

Theo quy định của Luật thuế thu nhập cá nhân năm 2007, những loại thu nhập dưới đây sẽ bị chịu thuế thu nhập cá nhân như sau:

“Thu nhập chịu thuế thu nhập cá nhân gồm các loại thu nhập sau đây, trừ thu nhập được miễn thuế quy định tại Điều 4 của Luật này:

1. Thu nhập từ kinh doanh, bao gồm:

a) Thu nhập từ hoạt động sản xuất, kinh doanh hàng hoá, dịch vụ;

---

⁹⁹ Khoản 1,2 Điều 4 Luật Phòng, chống rửa tiền số 07/2012/QH13 ngày 18/06/2012.

b) Thu nhập từ hoạt động hành nghề độc lập của cá nhân có giấy phép hoặc chứng chỉ hành nghề theo quy định của pháp luật.

2. Thu nhập từ tiền lương, tiền công, bao gồm:

a) Tiền lương, tiền công và các khoản có tính chất tiền lương, tiền công;

b) Các khoản phụ cấp, trợ cấp, trừ các khoản phụ cấp, trợ cấp theo quy định của pháp luật về ưu đãi người có công, phụ cấp quốc phòng, an ninh, phụ cấp độc hại, nguy hiểm đối với những ngành, nghề hoặc công việc ở nơi làm việc có yếu tố độc hại, nguy hiểm, phụ cấp thu hút, phụ cấp khu vực theo quy định của pháp luật, trợ cấp khó khăn đột xuất, trợ cấp tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp, trợ cấp một lần khi sinh con hoặc nhận nuôi con nuôi, trợ cấp do suy giảm khả năng lao động, trợ cấp hưu trí một lần, tiền tuất hàng tháng, trợ cấp thôi việc, trợ cấp mất việc làm theo quy định của Bộ luật lao động, các khoản trợ cấp khác do Bảo hiểm xã hội chi trả, trợ cấp giải quyết tệ nạn xã hội;

c) Tiền thù lao dưới các hình thức;

d) Tiền nhận được từ tham gia hiệp hội kinh doanh, hội đồng quản trị, ban kiểm soát, hội đồng quản lý và các tổ chức;

đ) Các khoản lợi ích khác mà đối tượng nộp thuế nhận được bằng tiền hoặc không bằng tiền;

e) Tiền thưởng, trừ các khoản tiền thưởng kèm theo các danh hiệu được Nhà nước phong tặng, tiền thưởng kèm theo giải thưởng quốc gia, giải thưởng quốc tế, tiền thưởng về cải tiến kỹ thuật, sáng chế, phát minh được cơ quan nhà nước có thẩm quyền công nhận, tiền thưởng về việc phát hiện, khai báo hành vi vi phạm pháp luật với cơ quan nhà nước có thẩm quyền.

3. Thu nhập từ đầu tư vốn, bao gồm:

a) Tiền lãi cho vay;

b) Lợi tức cổ phần;

c) Thu nhập từ đầu tư vốn dưới các hình thức khác, trừ thu nhập từ lãi trái phiếu Chính phủ.

4. Thu nhập từ chuyển nhượng vốn, bao gồm:

a) Thu nhập từ chuyển nhượng phần vốn trong các tổ chức kinh tế;

b) Thu nhập từ chuyển nhượng chứng khoán;

c) Thu nhập từ chuyển nhượng vốn dưới các hình thức khác.

5. Thu nhập từ chuyển nhượng bất động sản, bao gồm:

a) Thu nhập từ chuyển nhượng quyền sử dụng đất và tài sản gắn liền với đất;

b) Thu nhập từ chuyển nhượng quyền sở hữu hoặc sử dụng nhà ở;

c) Thu nhập từ chuyển nhượng quyền thuê đất, thuê mặt nước;

d) Các khoản thu nhập khác nhận được từ chuyển nhượng bất động sản.

6. Thu nhập từ trúng thưởng, bao gồm:

a) Trúng thưởng xổ số;

b) Trúng thưởng trong các hình thức khuyến mại;

c) Trúng thưởng trong các hình thức cá cược, casino;

d) Trúng thưởng trong các trò chơi, cuộc thi có thưởng và các hình thức trúng thưởng khác.

7. Thu nhập từ bản quyền, bao gồm:

a) Thu nhập từ chuyển giao, chuyển quyền sử dụng các đối tượng của quyền sở hữu trí tuệ;

b) Thu nhập từ chuyển giao công nghệ.

8. Thu nhập từ nhượng quyền thương mại.

9. Thu nhập từ nhận thừa kế là chứng khoán, phần vốn trong các tổ chức kinh tế, cơ sở kinh doanh, bất động sản và tài sản khác phải đăng ký sở hữu hoặc đăng ký sử dụng.

10. Thu nhập từ nhận quà tặng là chứng khoán, phần vốn trong các tổ chức kinh tế, cơ sở kinh doanh, bất động sản và tài sản khác phải đăng ký sở hữu hoặc đăng ký sử dụng”¹⁰⁰.

Để tạo ra được Bitcoin chỉ có cách duy nhất là đào. Các thợ đào sẽ sử dụng máy tính được tích hợp các phần mềm chuyên dụng để giải các thuật toán được lập trình sẵn và việc giải được thuật toán sẽ được nhận một lượt tiền ảo tương ứng. Hoạt động này có thể được gọi là tạo ra một khoản hàng hóa (là Bitcoin) có giá trị.

Khi các thợ đào Bitcoin được coi là tài sản theo quy định của Bộ luật Dân sự năm 2015 mà tác giả đã đề cập ở phần trên. Các thợ đào Bitcoin có thể chuyển giao quyền sở hữu của mình cho những người mua Bitcoin khác có nhu cầu. Người mua Bitcoin này có thể chuyển giao quyền sở hữu của mình cho người mua Bitcoin khác. Hoạt động này có thể xem như là kiếm lãi từ việc kinh doanh Bitcoin (cụ thể là mua bán Bitcoin). Tác giả kiến nghị nên xem xét khoản lãi đó như một khoản thu nhập và chịu thuế thu nhập cá nhân nhằm bảo vệ quyền lợi cho người sở hữu Bitcoin.

+ Thứ năm, nên xem hoạt động kinh doanh tiền ảo là một ngành nghề kinh doanh có điều kiện theo Luật Đầu tư 2014

Như đã đề cập ở trên, tiền ảo muốn được xem như một loại tài sản đặc biệt và các cá nhân tổ chức muốn xác lập quyền sở hữu thì cơ quan Nhà nước cần xem xét xây dựng khung pháp lý điều chỉnh. Đồng thời, cơ quan nhà nước có thẩm quyền cũng cần cân nhắc việc quản lý các quyền của chủ sở hữu, trong đó có các quyền tự do trao đổi hoặc kinh doanh, mua bán như một loại hàng hóa. Tuy nhiên, cần xem xét việc xây dựng các quy định về kinh doanh tiền ảo như một ngành nghề kinh doanh có điều kiện:

---

¹⁰⁰ Điều 3: Thu nhập chịu thuế, Luật thuế thu nhập cá nhân năm 2007.

- Xem xét quy định về việc cho phép cá nhân hay tổ chức được quyền thực hiện kinh doanh tiền ảo.
- Quy định về đăng kí thông tin người dùng trong trường hợp có nhu cầu kinh doanh tiền ảo.
- Xem xét ràng buộc về hình thức giao dịch có thông qua các sàn tiền ảo như hiện nay hay có thể tự do lựa chọn hình thức kinh doanh. Trong trường hợp cơ quan có thẩm quyền ràng buộc các hoạt động mua bán tiền ảo phải được thực hiện thông qua sàn giao dịch thì cần có quy định về hình thức đăng ký kinh doanh của nhà cung cấp sàn giao dịch tiền ảo và khuyến cáo người dùng nên tìm đến các sàn giao dịch đã được đăng ký thể được bảo vệ quyền lợi một cách tốt nhất. Điều kiện đăng ký kinh doanh phải kèm theo các bảo đảm về khả năng tài chính, công nghệ,...

KẾT LUẬN CHƯƠNG 2

Qua việc nghiên cứu thực trạng các quy định pháp luật về Bitcoin nói riêng và tiền ảo nói chung trên thế giới. Tác giả nhận thấy các quốc gia có quan điểm tiền ảo khác nhau, ở ba góc độ đó là ban hành một số quy định quản lý và cho phép sử dụng Bitcoin nhưng chưa coi Bitcoin là tiền tệ hợp pháp, chưa quản lý nhưng có khuyến cáo một số rủi ro và có ban hành quy định về thuế và điều chỉnh các hoạt động liên quan đến Bitcoin nằm trong phạm vi điều chỉnh, cuối cùng là cấm trong lĩnh vực tài chính - ngân hàng với việc không coi Bitcoin là đồng tiền pháp định và phương tiện thanh toán hợp pháp. Đối chiếu với các quy định pháp luật, chính sách của Đảng và Nhà nước, đồng thời là điều kiện kinh tế xã hội của Việt Nam. Tác giả đã mạnh dạn đề xuất bổ sung khái niệm về tài sản đã quy định trong Bộ luật Dân sự 2015 để có cơ sở xác định tiền ảo là một loại tài sản, thay đổi tên gọi cụ thể, xác định quyền của chủ sở hữu nhằm đảm bảo quyền lợi và ngăn ngừa rủi ro liên quan đến tiền ảo. Đồng thời cũng đề xuất các quy định về giám sát chặt chẽ các giao dịch về Bitcoin nói riêng và tiền ảo nói chung nhằm ngăn ngừa những rủi ro khi tham gia quản lý và sử dụng đồng tiền này.

C. PHẦN KẾT LUẬN

Với sự ra đời của Bitcoin nói riêng và tiền ảo nói chung đã mang lại nhiều cơ hội và thách thức đối với các quốc gia trên thế giới cũng như là Việt Nam. Việt Nam cần học hỏi kinh nghiệm của các nước để tạo ra một khái niệm pháp lý mới cho tiền ảo, Nhà nước ta đã ngầm thừa nhận tiền ảo như là một loại tài sản đặc biệt. Tuy nhiên, khung pháp lý dành cho tiền ảo vẫn chưa thực sự rõ ràng và bao quát. Đặc biệt là Bộ luật Dân sự năm 2015. Qua đó nhận thấy, cần phải lấp đầy khoảng trống pháp lý để điều chỉnh, đưa Bitcoin nói riêng và tiền ảo nói chung vào trong quản lý cũng như là ngăn ngừa rủi ro có thể xảy ra nhằm ổn định tình hình phát triển kinh tế xã hội của quốc gia.

Qua việc phân tích hệ thống pháp luật của Mỹ, Singapore, Pháp và Trung Quốc nhìn nhận về Bitcoin và các loại tiền ảo và đối chiếu với các quy định pháp luật của Việt Nam, đề tài đã đạt được được kết quả sau:

Thứ nhất, khái quát được những vấn đề lý luận về bản chất của tiền ảo nói chung và Bitcoin nói riêng, đồng thời cũng nêu được ý nghĩa của Bitcoin và các loại tiền ảo trong nền kinh tế thời đại 4.0.

Thứ hai, xác định tiền ảo như một loại tài sản đặc biệt.

Thứ ba, phân tích các quy định pháp luật của Mỹ, Singapore, Pháp, Trung Quốc để thấy được những điểm tiến bộ và xem xét ứng dụng để xây dựng khung pháp lý điều chỉnh Bitcoin nói riêng và tiền ảo nói chung cho pháp luật quốc gia.

Thứ tư, từ thực trạng pháp luật trên thế giới cũng như ở Việt Nam, cùng với điều kiện kinh tế xã hội ở Việt Nam, tác giả đã đề xuất một số kiến nghị nhằm hoàn thiện khung pháp lý về Bitcoin nói riêng và tiền ảo nói chung tại Việt Nam như sau:

Một là, bổ sung khái niệm tiền ảo vào Bộ luật Dân sự 2015, thay đổi tên gọi cho tiền ảo, xác lập quyền sở hữu đối với tiền ảo.

Hai là, với những rủi ro mà tiền ảo mang lại, cần phải có các quy định quản lý giám sát các giao dịch Bitcoin nói riêng và tiền ảo nói chung và đưa hoạt động kinh doanh tiền ảo vào loại hình kinh doanh có điều kiện.

Ba là, đề xuất đánh thuế các giao dịch về Bitcoin nói riêng và tiền ảo nói chung nhằm bảo vệ tối đa quyền lợi của người sở hữu.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

A. TÀI LIỆU THAM KHẢO TIẾNG VIỆT

I. VĂN BẢN PHÁP LUẬT

1. Quốc hội, (2015), Bộ luật Dân sự năm 2015.
2. Quốc hội, (2017), Bộ luật Hình sự năm 2015, sửa đổi bổ sung năm 2017.
3. Quốc hội, (2017), Luật Phòng, chống rửa tiền năm 2017.
4. Quốc hội, (2010), Luật Ngân hàng Nhà nước Việt Nam năm 2010.
5. Quốc hội, (2007), Luật thuế thu nhập cá nhân năm 2007, sửa đổi bổ sung năm 2012.
6. Quốc hội, (2005), Pháp lệnh ngoại hối 2005, sửa đổi bổ sung năm 2013.
7. Quốc hội, (2017), Luật quản lý Ngoại thương năm 2017.
8. Quốc hội, (2008), Luật thuế thu nhập doanh nghiệp 2008.
9. Quốc hội, (2008), Luật Đầu tư năm 2008.
10. Chính phủ, (2014), Nghị định 96/2014/NĐ-CP ngày 17/10/2014 về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực tiền tệ và ngân hàng.
11. Chính phủ, (2018), Nghị định 69/2018/NĐ-CP ngày 12/06/2018 về quy định chi tiết một số điều của Luật quản lý Ngoại thương 2017.
12. Chính phủ, (2016), Nghị định 80/2016/NĐ-CP ngày 01/07/2016 về sửa đổi bổ sung một số điều của NĐ101/2012/NĐ-CP ngày 22/11/2012 về thanh toán không dùng tiền mặt.
13. Ngân hàng Nhà nước Việt Nam, (2018), Chỉ thị số 02/CT-NHNN ngày 13/04/2018 về các biện pháp tăng cường kiểm soát các giao dịch, hoạt động liên quan đến tiền ảo.

14. Ngân hàng Nhà nước Việt Nam, (2017), Công văn số 5747/NHNN-PC ngày 21/07/2017 của Ngân hàng Nhà nước Việt Nam gửi văn phòng chính phủ trả lời về vấn đề tiền ảo.

15. Thủ tướng Chính phủ, (2018), Chỉ thị số 10/CT-TTg ngày 11/4/2018 về tăng cường các hoạt động liên quan đến Bitcoin và các loại tiền ảo tương tự khác.

16. Thủ tướng Chính Phủ, (2017), Quyết định số 1255/QĐ-TTg ngày 21 tháng 08 năm 2017 về phê duyệt Đề án Hoàn thiện khung pháp lý để quản lý, xử lý đối với các loại tài sản ảo, tiền điện tử, tiền ảo.

II. GIÁO TRÌNH, SÁCH CHUYÊN KHOA

17. Mark Gates (2017), “Blockchain: Bản chất của Blockchain, Bitcoin, tiền điện tử, hợp đồng thông minh và tương lai của tiền tệ”, dịch từ Tiếng Anh, người dịch Thành Dương, Nhà xuất bản Lao động, 2017.

18. Mark Gates (2018), “Bitcoin: Bong bóng tài chính hay tương lai của tiền tệ”, dịch từ Tiếng Anh, người dịch Bùi Đức Anh, Nhà xuất bản Đại học Kinh tế Quốc dân, 2018.

19. Melanie Swan(2018), “Blockchain – Khởi Nguồn Cho Một Nền Kinh Tế Mới”, dịch từ Tiếng Anh, người dịch LeVn, Nhà xuất bản Đại học Kinh tế Quốc dân, 2018.

20. Paul Vigna, Michael J. Casey (2017), “ Kỷ Nguyên Tiền Điện Tử: Bitcoin và tiền kỹ thuật số đang thách thức trật tự kinh tế toàn cầu như thế nào”, dịch từ Tiếng Anh, người dịch Han Ly, Nhà xuất bản Đại Học Kinh Tế Quốc Dân, 2017

21. Andreas M. Antonopoulos (2018), “Bitcoin Thực Hành: Những Khái Niệm Cơ Bản Và Cách Sử Dụng Đúng Đồng Tiền Mã Hóa”, dịch từ Tiếng Anh, người dịch Thu Hương và LeVn, Nhà xuất bản Đại học Kinh tế Quốc dân, 2018.

III. LUẬN VĂN, LUẬN ÁN, NGHIÊN CỨU KHOA HỌC

22. Đoàn Phương Thảo, (2018), *Nghiên cứu xây dựng khung pháp lý về tiền ảo tại Việt Nam*, Luận văn thạc sĩ Luật học, Trường Đại học kinh tế Hồ Chí Minh.

23. Nhóm nghiên cứu thuộc Trường Đại học Kinh tế Hà Nội (2014), “Nghiên cứu về tiền ảo Bitcoin và các khuyến nghị quản lý tiền ảo ở Việt Nam trong bối cảnh hội nhập quốc tế”.

IV. BÀI BÁO TRÊN CÁC TẠP CHÍ CHUYÊN NGÀNH, WEBSITE

24. Nguyễn Thị Hiền, (2018), “Một số khuyến nghị hoàn thiện khung pháp lý quản lý các loại tiền ảo, tiền điện tử”, Tạp chí điện tử Tapchitaichinh, đăng Chủ Nhật, ngày 03/06/2018 – 03:00; <http://tapchitaichinh.vn/nghien-cuu--trao-doi/trao-doi-binh-luan/mot-so-khuyen-nghi-hoan-thien-khung-phap-ly-quan-ly-cac-loai-tien-ao-tien-dien-tu-139860.html>

25. Nguyễn Bảo Huyền,(2018),“Bitcoin và những vấn đề đặt ra”, Tạp chí điện tử Tapchitaichinh, đăng Thứ Sáu, ngày 01/06/2018 – 13:39; <http://tapchitaichinh.vn/nghien-cuu--trao-doi/trao-doi-binh-luan/bitcoin-va-nhung-van-de-dat-ra-139844.html>, ngày truy cập: 05/05/2019

26. Phạm Thị Thúy Hằng, (2018),“Giải pháp quản lý tiền ảo, tài sản ảo”, Tạp chí điện tử Tapchitaichinh, đăng Thứ Hai, ngày 04/06/2018 – 08:47; <http://tapchitaichinh.vn/nghien-cuu--trao-doi/trao-doi-binh-luan/giai-phap-quan-ly-tien-ao-tai-san-ao-139865.html>

27. Lê Thị Tuấn Nghĩa và Nguyễn Thanh Tùng, (2018),“Tiền ảo và thách thức đối với chính sách tiền tệ”, Tạp chí điện tử Tapchitaichinh, đăng Chủ Nhật, ngày 03/06/2018 – 04:00; <http://tapchitaichinh.vn/kinh-te-vi-mo/tien-ao-va-thach-thuc-doi-voi-chinh-sach-tien-te-142566.html>

28. Võ Hữu Phước và Th.S Vũ Thị Quý, (2017), “Tiền ảo Bitcoin và một số khuyến nghị chính sách quản lý tiền ảo ở Việt Nam”, Tạp chí điện tử Tapchitaichinh, đăng Thứ Hai, ngày 04/12/2017 – 08:00;

<http://tapchitaichinh.vn/nghien-cuu-trao-doi/tien-ao-bitcoin-va-mot-so-khuyen-nghi-chinh-sach-quan-ly-tien-ao-o-viet-nam-132597.html>

29. ThS. Hoàng Thị Tâm và ThS. Nguyễn Thị Kim Phượng, (2018), “Tiền ảo và thực trạng quản lý tiền ảo ở một số quốc gia trên thế giới”, Tạp chí điện tử Tapchicongthuong, đăng Thứ Ba, ngày 12/06/2018 – 11:35; <http://tapchicongthuong.vn/bai-viet/tien-ao-va-thuc-trang-quan-ly-tien-ao-o-mot-so-quoc-gia-tren-the-gioi-53772.htm>

B. TÀI LIỆU THAM KHẢO NƯỚC NGOÀI

I. TÀI LIỆU THAM KHẢO TIẾNG ANH

30. Andreas M. Antonopoulos, (2014), “Mastering Bitcoin. Unlocking Digital Crypto-Currencies” . O'Reilly Media. ISBN 978-1-4493-7404-4.

31. Mattha Busby, (2019), “ Bitcoin worth £900,000 seized from hacker to compensate victims”

<https://www.theguardian.com/technology/2019/aug/23/bitcoin-seized-hacker-grant-west-uk-compensate-victims> , ngày truy cập: 02/10/2019

32. CFTF, (2017), “CFTC Grants DCO Registration to LedgerX LLC” <https://www.cftc.gov/PressRoom/PressReleases/pr7592-17>, ngày truy cập: 20/05/2019

33. CFTC, (2017), “A CFTC Primers on Virtual Currencies”, https://www.cftc.gov/sites/default/files/idc/groups/public/documents/file/labcfrc_primer_currencies100417.pdf, ngày truy cập: 01/10/2019.

34. ECB, (2012), “Virtual currency schemens” <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf> , ngày truy cập: 04/10/2019

35. Christian Comben, (2019), “Top 3 Worst US States for Bitcoin Regulation”

<https://bitcoinist.com/bitcoin-regulation-3-worst-states/>, ngày truy cập: 03/05/2019.

36. Catherine Petillon, (2018), “Bitcoin, Ether,Litecoin,..: Faut-il lesréguler?”,

<https://www.franceculture.fr/emissions/la-bulle-economique/bitcoin-ether-litecoin-faut-il-les-reguler> , ngày truy cập: 05/10/2019

37. David Pimentel, (2018), "Cryptocurrency Bound By Singapore’s Laws For All Transactions”,

<https://blocktribune.com/singapores-aml-cft-laws-apply-to-all-transactions-including-cryptocurrency-deputy-prime-minister/>, ngày truy cập: 11/06/2019.

38. Daily Tech, (2011),“Cracking the Bitcoin: Digging Into a \$131M USD Virtual Currency,”

<http://www.dailytech.com/Cracking+the+Bitcoin+Digging+Into+a+131M+USD+Virtual+Currency/article21878.htm>, ngày truy cập: 02/10/2019.

39. IJ Blockchain Initiative, (2017), “Digital Currency Regulatory Guidance,”

[Ihttps://illinoisblockchain.tech/idfpr-requests-comment-on-digital-currency-regulatory-guidance-ded5defdb52d.](https://illinoisblockchain.tech/idfpr-requests-comment-on-digital-currency-regulatory-guidance-ded5defdb52d.), ngày truy cập: 01/10/2019.

40. Idaho Department of Finance, (2018),“Idaho Money Transmitters Section,”<http://www.finance.idaho.gov/MoneyTransmitter/MoneyTransmitter.aspx> ., ngày truy cập: 01/10/2019.

41. IRS, (2014), “Singapore issues tax guidance on Bitcoins”

<https://www.zdnet.com/article/singapore-issues-tax-guidance-on-bitcoins/>, ngày truy cập: 07/05/2019.

42. IRS, (2019), “ Virtual Currency”,

<https://www.irs.gov/businesses/small-businesses-self-employed/virtual-currencies>, ngày truy cập: 01/10/2019

43. IRS, (2014), “Notice 2014-21”

<https://www.irs.gov/pub/irs-drop/n-14-21.pdf>, ngày truy cập: 07/05/2019

44. IMF, (2016), “Virtual Currencies and Beyond: Initial Considerations”,

<https://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2016/sdn1603.pdf>, ngày truy cập: 30/09/2019

45. FinCEN, (2013), “Application of FinCEN’s Regulations to Persons Administering, Exchanging, or Using Virtual Currencies”

<https://www.fincen.gov/sites/default/files/shared/FIN-2013-G001.pdf>,
Financial Crimes Enforcement Network (FinCEN), ngày truy cập: 12/05/2019.

46. Jennifer L. Moffitt, (2018), “The Fifty U.S. States and Cryptocurrency Regulations”

<https://coinatmradar.com/blog/the-fifty-u-s-states-and-cryptocurrency-regulations/>, ngày truy cập: 01/10/2019.

47. Joshua Davis, (2011), “The Crypto-Currency”.

<https://www.newyorker.com/magazine/2011/10/10/the-crypto-currency> ,
ngày truy cập: 02/10/2019.

48. Hough and Jack, (2011), “The Currency That's Up 200,000%”.

<https://www.marketwatch.com/story/the-currency-thats-up-200000-1307029053200>, ngày truy cập: 02/10/2019

49. Michael Lee, (2014), “Singapore issues tax guidance on Bitcoins”

<https://www.zdnet.com/article/singapore-issues-tax-guidance-on-bitcoins/>, ngày truy cập: 07/05/2019.

50. MAS, (2017), “MAS clarifies regulatory position on the offer of digital tokens in Singapore”

<http://www.mas.gov.sg/News-and-Publications/Media-Releases/2017/MAS-clarifies-regulatory-position-on-the-offer-of-digital-tokens-in-Singapore.aspx>, ngày truy cập: 01/05/2019.

51. MAS, (2017), “Prevalence use of cryptocurrency in Singapore”
<http://www.mas.gov.sg/News-and-Publications/Parliamentary-Replies/2017/Prevalence-use-of-cryptocurrency-in-Singapore.aspx>, ngày truy cập: 02/05/2019.

52. MAS, (2017), “MAS Launches Second Consultation on New Regulatory Framework for Payments”

<http://www.mas.gov.sg/News-and-Publications/Media-Releases/2017/MAS-Launches-Second-Consultation-on-New-Regulatory-Framework-for-Payments.aspx>, ngày truy cập: 11/05/2019.

53. Georgiadis, Evangelos, (2019), "How many transactions per second can bitcoin really handle? Theoretically".

<https://eprint.iacr.org/2019/416.pdf> , ngày truy cập: 02/10/2019

54. Satoshi Nakamoto, (2009), “Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System”

<https://bitcoin.org/bitcoin.pdf> , ngày truy cập: 02/10/2019

55. Thorsteinson and Katherine, (2013), “Bitcoins: A Decentralized Digital Currency”. Arbitrage Magazine

56. Testimony, (2018), “Relating to Virtual Currency”,
https://www.capitol.hawaii.gov/Session2018/Testimony/HB2257_TESTIMONY_IAC_01-31-18_.PDF , ngày truy cập: 03/10/2019

57. Ron Dorit and Adi Shamir, (2012), “Quantitative Analysis of the Full Bitcoin Transaction Graph”

https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-642-39884-1_2, ngày truy cập: 02/10/2019.

58. Wilson and Wistar, (2013), “A Call to Clarify the Regulatory Scope of Money Transmitter Laws,” The Regulatory Review,

<https://www.theregreview.org/2013/06/19/a-call-to-clarify-the-regulatory-scope-of-money-transmitter-laws/> , ngày truy cập: 01/10/2019.

59. Wilmoth and Josiah, (2018), “Wyoming House Unanimously Passes Bill Exempting Utility Tokens from Securities Laws,” CCN,

<https://www.ccn.com/wyoming-house-unanimously-passes-bill-exempting-utility-tokens-securities-laws/> , ngày truy cập: 01/10/2019.

60. Wallace Benjamin, (2011), “The Rise and Fall of Bitcoin”,

<https://www.wired.com/2011/11/mf-bitcoin/> , ngày truy cập: 02/10/2019

II. TÀI LIỆU THAM KHẢO TIẾNG PHÁP

61. Avocats Picovschi, (2018), “Cryptomonnaie et Bitcoin: vers un encadrement des transactions bancaire”,

https://www.avocats-picovschi.com/cryptomonnaie-et-bitcoin-vers-un-encadrement-des-transactions-bancaires_article_1323.html , ngày truy cập: 04/10/2019

62. Banque de France, (2018), “Les propositions de la Banque de France pour réguler le Bitcoin”,

https://www.lesechos.fr/06/03/2018/lesechos.fr/0301378989869_les-propositions-de-la-banque-de-france-pour-reguler-le-bitcoin.htm , ngày truy cập: 03/10/2019

63. Catherine Pentillon, (2018), “ A quand un roman sur le bitcoin”,

<https://www.franceculture.fr/emissions/la-bulle-economique/bitcoin-ether-litecoin-faut-il-les-reguler>

64. Samuraj Das, (2018), “Bitcoin Won’t Do a Lehman Collapse: Singapore Central Bank FinTech Chief”

<https://www.ccn.com/bitcoin-wont-lehman-collapse-singapore-central-bank-fintech-chief/> , ngày truy cập: 04/10/2019

65. Yannis Chastin, (2018), “La France fixe les taxes sur le Bitcoin”,
<https://news.chastin.com/la-france-fixe-les-taxes-sur-le-bitcoin/> , ngày
truy cập: 05/10/2019

66. Amaury Perrin, (2018), Le Bitcoin et le droit: problematiques de
qualification.

67. Pierre person, (2019) “Rapport d’information”,
[http://www.assemblee-nationale.fr/15/rap-
info/i1624.asp?fbclid=IwAR1trLIAfHEGimtQWHMTZETA14Xwr0vVJFCX
rrtXg-2y3eFgQ7Y_LkA8QKM](http://www.assemblee-nationale.fr/15/rap-info/i1624.asp?fbclid=IwAR1trLIAfHEGimtQWHMTZETA14Xwr0vVJFCXrrtXg-2y3eFgQ7Y_LkA8QKM), ngày truy cập:06/11/2019

PHỤ LỤC

Bảng 1. The differences between E-money and Virtual Currency

	E-money (Electronic Money)	Virtual Currency
Legal Status	Legal	Illegal
Acceptable level	Issuing organizations, enterprises or other entities	Often in a certain virtual community
Calculation unit	Conventional legal money (Euro, US dollar, ...) is legally issued	Illegally established money (Bitcoins, Linden Dollars ...) is not legally issued
Issuers	Legally established organizations	Private non-governmental organizations
Supervision	Yes	No

Bảng 2 : Top 6 Cryptocurrencies by Market Capitalization

#	Name	Market Cap	Price
1	 Bitcoin	\$110.460.532.111	\$6.243.56
2	 Ethereum	\$18.146.885.318	\$171.19
3	XRP	\$ 12.446.213.441	\$ 0.295401
4	 Bitcoin Cash	\$ 4.994.790.520	\$ 281.02
5	 Litecoin	\$4.510.309.835	\$ 73.10
6	 EOS	\$4.298.985.439	\$4.72

Bảng 3. Categories of State Virtual Currency Regulations

Category 1	Category 2	Category 3	Category 4
Legislatively Exempt	Favorable Guidance	Restrictive Guidance	Regulated Through Regulations
New Hampshire	Illinois	Idaho	Alabama
Montana	Kansas	Hawaii	Connecticut
Kazakhstan	Massachusetts	New Mexico	Georgia
	Tennessee	New York	North Carolina
	Texas		Vermont
			Washington